

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228744

UNIVERSAL
LIBRARY

017
OUP—1700—8-11-77—7,000.

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No.

891.5145

P. 665
Accession No.

Author

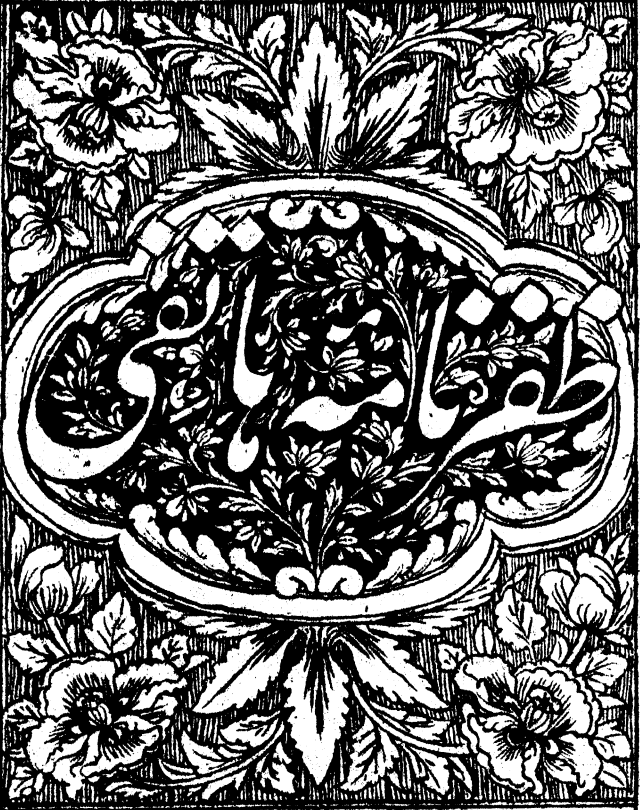
Title

Price

P
891.5145
2

P
665

بوعزاز و زما و فضل بانمی او آتعا
ن و قین ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن

د مطبع می گرامی مشی نو کشور من مقبول جا گردید
ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن

سوره الرحمن الرحیم

بنام خدائی که فکر خرد
 چه هستی که شد هست از او بر خرد
 ای صیر و صعبیتیم و گوش
 عیبی که بر سبکس نیست
 بساط زمین بسط فلک
 بود ظاهر و باطن هر چه
 بود کار فرما و بخشنده کار
 دل خلق غمگین از شاد و از
 می عاشق او در خم آورده جو
 مؤذون نیست منا حایان
 بر جنت کند سوخی بجان بجان
 لطیفش امید سیاه و سیاه

نیارد که تا کنه ادوی برود
 ز بر دست برود او را دست
 منزه بود عیش و عهل و هو
 اگر بت پرست اگر حق پرست
 برار است از آدمی و ملک
 هم ار استیش طلب هم زد
 هم آموزگار و هم آموزگار
 چهار است بیدار و از دوازده
 ز جبه بر آورده صوفی خرد
 معنی رسان خراباتین
 بعد بر بدن نیرنجند گناه
 وز نیست پلوس هم نایاب

همن دلداز عهل چون گز
 بزرگی که هرگز نبود دست خرد
 بصیری که در پرداه می خال
 کرمی که تا خوان احسان نیاد
 جز او کس خداوند نیگانه نیست
 مبلز به پنهان غایت بود
 خطاره نبرده سوخاش
 نشد خوار از زرد مردم عزیز
 گل دیر و مسجد هم سخته
 دل ز لاله زار بجز این است
 در لطف بر نیک عبد کرده
 کند عاصیان از البصیان

که هست او و لیکن نه نیست
 سو آن بزرگی غل را نبرد
 نهان گشته گنازه آینه جمال
 بران خوان نهاد چو نتوان
 بهم زمان او نیندیشگانه نیست
 که بی ابتدای نهایت بود
 منزه ز سهو و غلط نامه اش
 غریزش نشد در جهان خوار
 کلیسا و عراب پر خسته
 در ابروی ساقی دل پی پرست
 ز نیکنان غمی ز بدن بی نیان
 که طمعت فرستد ز نایاب

بود لطف عاشق شاه همه
 نهانخانههای دلش نخمن
 کله از کس و نی از کس بود
 فراهم نیامد که در هم شود
 نشد خویش بچکس تا سخا
 کشانیده کار بالا بست
 همه ساز او بند بالا بست
 کند نقشها ملک در کار
 رسد و سستی اشخ گناه
 بود لاف دانش اگر کس
 زمان گذشته رود ز خا
 مبین ابروی ارش روی
 دهند بود او سنانده هم
 معنی بیاران نوای نوا
 آئی در طاعنم باز کن
 مراد و یکشای بکشانقاب
 بر ظلمت دل از آب و کلم
 ز شهید شهادت مرا کام
 بکن و ستم اند عبادت در
 ز روزه لب طعم جوید
 بستگ در کعبه ام زده

با مید غمخوش گناه همه
 نجام شود جایش دنی بدن
 نه بالا و پایین مقدس بود
 زیاده بگردید تا کم شود
 نشد کار کس کاسته تا سخا
 بر ازنده حاجت هر که
 همه طالب او چه بسیار
 همه بی دل عیب تجار
 کند سوی هر یک نوعی نگاه
 جزا نیست دانا و کس
 چه داند کس آید چه حال
 که در روی همی بود چون
 بر زده جزا و نی سنانده هم
 دل در دند مراده و دا
 نضرع بر دین بدرگاه فریاد
 رسان و تمنا خواستن از بیع جو و احسان
 کن از نور اسلام روشن
 وزان جالفز زاده ام جام
 و پیش نه از پنج نوبت نماز
 در دو دخت رار و بیم
 وزان که طاعنم کن گرا

مقام زد خان صنوع عدل
 پی دیدن هر خطا و صواب
 جوانی در پیش نه است
 نشد ملک لکس با او نقل
 نگارنده حرف بیم و امید
 بی معش سید نامه فقیر
 گیاره ز منیش تمنا کند
 ز سیر ملک تار فزار مور
 جزا و هر چه نمی خود نیست
 تنجم که از خود نذر خیر
 بدو نیک چیزی درین پر
 زود گیاهی که نامد کجا
 از و باقی سوی او ماه جو
 نوا می که در مغز خوش آورد
 ولی ده که یاد استی ز تو
 ز آب و وضو ساز کن چاره ام
 مکن زنده در صفت طاعت بکن
 بس چشید ز فرم بر سبوی
 بر مهران از زود میزد

که بر حرفش بگشت توان
 غمی از چراغ و بر می آفتاب
 از که کالتش کس گاه نیست
 که در آفتابش توان است
 رقم سنج لوح سیاه و
 نه در بان بود بر حرفش
 بر ارد سرد و و سیاه
 و قوفش ز چپش بی قصه
 نمودی گرش است بگوش
 چه سان اندو اول سخن
 که صد گونه در من آو چیر
 شتر را بود بنگین ز هر خا
 گرت ره نماید بسره راه
 بیک نغمه ام و در سوزش
 بطاعتکم محرم از کن
 که بیم جمال ترا بی حجاب
 زمانی که خوابد بینی ز تو
 بگر و غصیبان ز خشا ام
 دخت مرا بر کن آن
 وزا معصیت ایام
 که باشی تو را رضی و کن

اما نم ز دانه سیل سر
 گنک نفس را عور داند
 مران ناسر از بانم ز قهر
 بود نفس دیوم هرون
 داول بران نار و ایم
 گراز دوزخ ز بخت دبی
 زیاد دم مروای سیاد همه
 جدا در چندان خویشان
 چون غمت رسانی برود
 مرا چشم دادی دارم غریز
 غضب لپوسوم و شتی
 بکن چشم از دانه اشک
 چه جسیا چه کله کسی
 نکودی چون منت کشان
 بده حاجت قاعت مرا
 بدرگاه میرم مهر بھر بار
 تنها گانم مریش کس
 بر سران برین چشم از خار
 مرا جرم پیشین بگردن
 مرا سر زشت آنچه که دی
 بجان گناه مریش کش

ده خانه عقل مودنیم باب
 بر خیز زلف تباش میند
 نمد دهانم بان نقد زهر
 پنجاه توی ای اردن و
 که آخر ز غم کمنی شرم
 ز جنت شود پر ز دوزخ
 بده داد می داده دانه
 که فی بن شناسم نشان
 کن از شکر شکر شیرین لب
 ز بد دیدم دیده بر دوزخ
 خشم تحمل دانه غضب
 که منم شوم زان گناه
 دلیم کمن بر در هر جسی
 مذمت خلق بر گردم
 تو انگر کن از کج قاعت مرا
 وزان بامنت مودد
 نثار تو میوان کردوس
 بر سران خود تا شرم کس
 در آئینه تو نفس کردن
 و جران هر چه بینی گان
 خطی در رقم کرده خویش

منه مهر لعل تان بر دم
 نظر سوی شما بدیداریم
 بر از کج خوش ما نیم
 من تا توان برود جرم چون
 مرا زورده که چرا مارم جز
 بوی رانه خانه دارم بوس
 پرسی دارم از حق سورد
 مرادین دوزخ کن بیخشی
 سزاوار شکرم ز ما نیم
 میفکن جسد در دل من کس
 بده نیم شت از شرم تو
 باه سحر گاه کن انگریم
 سیر پیران سوی دمان
 بنان چرا هم میا لامی کلام
 بخوان عودانان نشانه
 مکن بنده خواجه هم بھر کام
 نهی کن ز بزخ طمع سینام
 چو شد موی وی سایم حید
 چو من عاجزی لجه ایدرد
 زمین کرده کار من شتر
 نقوشی که درین بود لعل
 مباد که شیطان و پانیم
 رطب و ارشیرین بانم
 چو من نیز پیش کنی توان
 زین محصیت ز جرم شتر
 که هم خانه آنجا باشی
 ز بیکانه و آشناد دور
 جوهر مده از دوزخ سوزنی
 پی آن بان خوش ما نیم
 میندازد کلاه من کس
 وزان سبک گشت ایرا
 که عاشا که جسیا بر دانه
 مکن ز بار ز نوان مرا
 که بد تر بود آن زک حرام
 طعام از سفال گانم
 دو جانندی چون کین غلام
 که درین بنده کس گنام
 سفیدی رو نیز درم آید
 بقدر تو کرده ام هر چه
 اگر هر چه است آن گزشت
 خودش نقش کردی ترا

باش پستی کن ما کم
 مباد که شیطان و پانیم
 رطب و ارشیرین بانم
 چو من نیز پیش کنی توان
 زین محصیت ز جرم شتر
 که هم خانه آنجا باشی
 ز بیکانه و آشناد دور
 جوهر مده از دوزخ سوزنی
 پی آن بان خوش ما نیم
 میندازد کلاه من کس
 وزان سبک گشت ایرا
 که عاشا که جسیا بر دانه
 مکن ز بار ز نوان مرا
 که بد تر بود آن زک حرام
 طعام از سفال گانم
 دو جانندی چون کین غلام
 که درین بنده کس گنام
 سفیدی رو نیز درم آید
 بقدر تو کرده ام هر چه
 اگر هر چه است آن گزشت
 خودش نقش کردی ترا

چو

گنایم خیش و بشویش ز بل ز راه شریعت بروم بمبر روم در پیش ست جامش کجی مصطفی اشفاغت کم	که از یاد آنم نباشم بجای طبعیت دروغم نیایم اگر پاش بود پیش دهی ساغر ز ساقی کو شرم	گفته کار من عفو کردار تو بودای شمیم بر دین جشم در آندم که از من بجوی حسنا معنی بسیار لب آو سر ز	سزای من این آن سزاوار تو که راند دران ناله خیر البشر نمائی من کرده ماصوتا سرودی که باشد بر سر ز
نعت سید کائنات محمد عربی ان کشته آتش بولهبی صلی الله علیه وسلم			
رسول عرب شاه شیب جرم قیمی که مادر شدش در نقا باوشد کتاب نبوت تمام سبوت بروغم و بهر شکر او نیکنند از آن سایه بالای او سرشته ز علم آیدان کاجلم دو و مخبر بهم کرد شیرین و ملک را پاپوس او تعین در ایوان عجزت مقدم نشین بلند آنچنان طاق و محراب همه را لمانند و طلب باو ز عصبیان امت لشن بر فکند بر دوش حرمان جفا از آن دم آمد خورای ملک نعت الحاکم برده آرام	طفیل رهش هم عرب محرم بجان باری کردش الم کفنا از وفستاح و با و ختم که بر خط آخر بود مهر شاه که نهند کسی پای بر جایی او نبودت سیاحتش تحصیل علم که بسکت مراد کردش فلک را نعلین او ترک تاج چه بر او لیس و چه بر آخرین که آورد در طاق کسری مرا سر محب اند و محبوب او گنه ما کنیم او بود شمسار پی ناله اش کیسور شکبار که کردند زود در پیشش شد غنچه سبب او آنجمل	چه فزنده مهر سپهر شرف نبوت که بر چرخه زد دریا بود خاتم نبیها در شمار بدستش محبت بدستش تیغ سلوح مکتب بازید سخن آفرینان خلیل عرب نکرده نذابت و شکر گش طرازنده خمرت یاران بلزید نصیب است یابروی محراب از آن که مرمین که شد عدو خود طالش که بلب اندولان زده غمزه هر که عنین القین برش تاج تحت سلیمان گرش بر شتر بود عمران زده	چه در تسیم قرشی صدف نرفت از درش بر در و در که انگشت آخر بود مهر دار در و برق ار در گمانا میخ که اندیشه در لوح محفوظ است ز شیرین بانای او تلب که پر بود عالم نیت اللش بر آرنده توقع فصل سخن چگونه گشتند عوی آ که کردندش از خاک محراب بصد قرن پیش آن گنه رخ خوب اسلام باخال نو فدا کرد جان چو روح بان هر همدامین چهل بیدید میبوی خجلی طور

زمن گشنگ تاجان گرفت
 ره عشق از فکلیان شفت
 بمنزل رسید از همه پیشتر
 از و خلق جریل اندخته
 اگرش قرص چو شکل آمد بدست
 گراز و صفت آتش هندی
 بود با تفتی خاک درگاه
 که دفع ملائم کند آن سرود
 خزان شوی خضر فرخنده
 چو روشن شبی بی نیاز از چراغ
 عس بود خواب عیار تیز
 بجهت شیرینی فشرش
 رساندش سلامی از تو عالم
 ز تیر نظر در روش تیز
 چنان تیز کوشی که کا درو
 زیر عوب گشدی بی گش
 سفر کرد از اجمالی برای
 بران نومحض آسان استی
 بصد دید چرخ زین بریزد
 از آنجا نظر سوی بالا کند
 یک طره لعین آسمان پاک

سحاب خود بدندان گرفت
 اگر چه پس آمد ولی پیش رفت
 بود غرت پیشه پیشتر
 بدتش چو گنجشک آفتاب
 ولی کرده ماه آسان
 کند از ازل تا ابد کوهی
 بسی کسرا ز سحر در راه او
 در صفت معراج صلی علی
 سو چشم ز ندکانی خرام
 ز نور صد زهره پیشتر
 خوش آفتاب که من بود
 که دست آید ز کوی تو
 که ای بزرگ زهره و عالم
 ز باد سحر که سبک خیز
 رسیدیش آواز نوری
 شنیدی صحرای من
 باقصی شدش هر دو دنیا
 ز نور علی نور بود آیتی
 که نتوان پیشتر کش سیر
 منزلت در قصای و افکند
 مجرد شد از عالم آب و خاک

حدیث لبش ناخضر گوی کرد
 انام بسجد پس آمد و آ
 گوچه نیایش بر آبی
 شد از کحل با زاغ زین
 سرانید در غافق
 زهستی جهان پای بیرون
 بیای خنی که مستر مل
 برون آرازان چشم
 شب از روشنی دور
 خیزه سوسن بود ز
 رسانید روحا جان
 بجز سایه کس نه خفاش
 چنان تیز بینی که شبی
 ازان شوشاه ملاک جند
 برآمد آن پیکر چون
 فلک خوشتن را بر آرد
 فلک و چنان تو سن
 بیک گنبد هو بی
 گذر کرد ازین آسمان

ز آب جانش فراموش کرد
 پس پیش هرگز رسد نیست
 که از عرش سویش بس آبی
 نیار و کونین را در نظر
 نعت کمالش کشا نفس
 که معراج بر نام گرد و نهاد
 بر آور سرود و نعت
 در پیش هم فرستد از آن در
 تا خبری که علیک الصلو
 شب بر و آفتاب شد در
 شمع کشید بر
 بیکدم ز آسمان کرده
 که پرورد ز آب آینه
 ولی آنهم زبال او می
 شمردی پر ز غر پشت
 بکنجد در چرخ کبود
 سیلان شده با در صحر
 به تعظیم او از زمین خاسته
 که فی ما زیانه مهر میزد
 بر جویست از گنبد فلک
 بدان همان که نور چرخ از

شد این عضر نار گلزار ازوه
 ز همانش مریخ نخل نیکست
 بزهره چو آنگار شش سید
 بر باکره در تیرخ بیدایش
 زحل نور چندان انا وقت
 چو بوی گل و بقر سید
 حل خویش لکه در قران او
 تر از وی که درون او
 زگر در پیش ای بی شایسته
 شده چه نبرد ای بی شایسته
 از سینه اش چه نبرد
 چه در عرش او نبرد
 بر لوح و سلم هم نبرد
 پس آنگاه در ظرف گرانیا
 قرار شده ز آسمان برین
 شب و روز گرفته جوران
 نه نازین سوی یار آمده
 سلایم آن شاخ گل گویون
 از آن گنج و هدیه که بی بار بود
 چو نور برده مهر و یک نمان

گل نار شد شعاع ازوه
 که بر سفره کم دیدن است
 صراحی شکست و قوس لایه
 بقصباتی آمد ز جلاوش
 که نور درون بیرون تاب
 چه گلهای ای عمارتین سید
 شرف شد از گوشه خوان او
 فان بر روی کم و کاش
 شده ای خنروب چنان
 در دو صورت پیش او بکا
 بر این کسب و دستار
 ز روش خایات که در
 نظر سوی ایشان نیندخت
 بر رخسار نیکش حاجی
 هزاران قدر کا سامان این
 دو صد ساله دره بیشتر و درنا
 بچو سبزه کرد کار آمده
 رسیدش یکبار در گوشت
 پذیرفت چند آنکه در کالبد
 بروی بین آمد از آسمان

ز نعین او آسمان دید
 عطار دیباوش مرق شسته
 چو افتاد بر آفتابش عبور
 از دستری ملت آخته
 چو بر شستین آسمان بانها
 نطقش و شیر فلک گرفت
 ز لطافت او شور دیگر شده
 پر از آب رحمت شده نوز
 شد شیشه به جوارفی نخته
 به عین کمان فلک کشید
 عروسان چلدش نظاره کنان
 بنظاره کردن سزاران
 قدم که از عرش گرفت
 و با بجا باقی از دویدن
 چنان چه مشرق و مغرب
 در آنجا نعلبش نه آرام بود
 ناز ناز آن شین هم خیر
 بسی ناهک غره و کیش او
 کلامی بمراد کام وزمان
 جهانی شد از رحمت آرزو
 هر عرض گوید طولش

نظر از استغ
 در می یافت از چوبت و نوبت
 که ایست او خط یا نوبت
 شد از برکتش چشمه دایه
 چراغ از چرخش بر افروخته
 قدم بر سر بر برانها
 سگ و شد خوئی بود گرفت
 ز بوی خوشش گاو خور شده
 که گردیده از خاک پایش عزیز
 حاصل پی عیشش بر رویه
 در او نجات از طاق عمر نیند
 ز سودای او داده از کف عیان
 بر آورده سر از بر روح فلک
 بخرد دست از هر چه بری کند
 که روح الامین از پریدن با
 که در لامکان بخت از لوح
 نه آغاز از آناه انجام بود
 چو ناهم مانند بیرون در
 کمان قباب تو سین پرین
 منزه ز آلودگی دیوان
 چارخو استمه چو ز ناخاسته
 نهی بخت شاد خیزش

نخست آن جهت شسته است پس آنچه آن برگزیده است ازین ظلمت آن بگریز بیک غم سوزناکم بسوز شبه شهر بار بسوزد نخستین که فرو وی هم پس پرده بکران فکری هم سخن نیز نبوده بود و غیر شعر غزوی نیز خواستش من امروز که کاکل جاده فر بشهر رسید و سانس کن درین قحط سال معانی بی نشسته شایان بین گزیده عقابی که قصاب ترخت در آن خانه که نور باشد چرخ رسیدم بدریای گوهر شای نشاندیم جواهر بر این جهان نکوی بین در فن فتوی بلدستانی اگر همچو مرغ مد کرده روح القدس هم طریق غزل را بر چه نیست	لبب سنگان عرب داد گهر ریزش در صفا و کینا وزان چشم آید تیش ده دستان موهوم کوه نند و نگار اجمان پرود سخن از شناسا بستنی طرا سپرده با و هر بگری هم نجوید کسی عیب نوبادینه بالعام و جوان سر خوش سخن را هم از ترانه بیست نمانده یکی در پس پرده بگر زمن دید ترل سخن گیری بر پروردن مغرور سخنان چه محتاج و کان همسالی بود از فروغ چه عیش فر صد فمادان پرده شایه همه لایق گوشوار شهبان سخن را دم نیت خسر بی بدایان گهر ریزدم سیدنی که در قالب نور جمی جان هم که است خسر چون کس نیست	بال و صباب خود بیشتر آسی از آن نگرستی فرو بیای مغنی که دل مردمان دی عرض حالی من گوش کن محیط معانی صدف درون گه های اندیشه ما سفند بود بدونیک را سخن بود گوش ز ما اندیشه انش بر تر نشانه بود کان معنی ز گوهر هفتی درین بزم می نیست پیمان خطیلان ز خوانی نهادم تک بود کیمیا ساقن مشبه ام شود در هجاب اراک قوطم چو دکان تهی بود از لعن آ ندیدم اگر لعس در ایم ز سر حد چین تا باقصای هم بهر شیوه که نظم کردم علم دهم در قصاید با انسان دنیا بچلوه در آید گلان لغزب بود بجزوه کان سخن ملک	از مطلوب مقصود شایسته شب باقی را فروز اوج رو زافسردگان خاطر افشرد چرخ فرو مرده بر فروز گرت خوش ناید فراموش صد فمادان ز در شهو بود سخنهای ارزنده گفته بود همه اهل انصاف بود و بد چهره تر که بر کرسی ز نشانه وزان دست اندیشه لاکه نه از غم نشان نی نمانده گزان نه برود ز در دورنگ ادم گریه نباشد چه اندیشه ببینی کوفرو روی در آب غم رنساندم از کا و کاوش با وزان در یکی بگر پر فیم رسید آن جواهر بر زوبان ستاندیم نیت عطار هم که خاقانی آنگاه که جان فیا کازدن برده و شایان کجای در و لعن بر زور ملک

بسیار

ازان دروعلما شو و ریزا
 سرگزالت تیز من کی یک
 ز اولاد آدم دو صاحب
 نظامی که کان سخن را بر
 سخن دانش همچو درخت
 سخن زادن انسان نام الحنا
 سخن ز آسمان که بود
 ز گفتار فردوسی پوشند
 قول اسلام را که میگرد
 چون حضرت دهم بر پانگ
 ز فکر معاشم سر سید و
 و هم آنچنان که او را در سخن
 تو اما محسود و غیر نبی
 و لاساقی جو که نوشم در
 نگارنده نقاشی بر آرد
 که بود از تراد سلاطین
 قراخان تباری طراغیان
 ز نسل قراچاریوشان
 شه و شهان پیش پیر
 نشسته با اهل عبادت
 بیاج کیان در نیافرد

کی گوش جمشید آویز تا
 رفته های سر و قرا که حک
 گرفتند گیتی کران اگر
 بوصف سکنه بی نفس
 گر انما به چون گوهر آفتاب
 که روح اسرار مرمی کانی
 طفیل سخن سرود آید
 بسنی نام کاوش کی شنید
 طبعش ندادی گزار و لوح
 ز آب حیات سخن زندگی
 سر سید دارد در روزگار
 که حیران باشد سپهر
 یعنی نهی که بصورتش
 نهوشم بر بلکه هوشم
 قران کردن سهیل آسمان سعادت و
 جهان بینی با زخم خسته طلوع سپهر کامرانی و
 طالع شدن بلال فرخنده آمال امانی
 اقل طرف باغ قران نشانی
 گین سعادت در پیش
 سر انجام کارش سعادت
 که جنود و نصرت در باج

تخنها ی شیرین نرم شک
 کشیده نی کلک من سخن
 تر بود و اسکندر فلیقوس
 بود بحر شعر مرانیزد
 نیاید ازین آسمان کهن
 بحسن سخن نه نیاید ز دل
 سخن نور بودی اگر در جهان
 سخن گیر پر دانسته انوری
 برانم لبس خواهش کردگار
 ز بی قوی نیست کم گفتار
 گر اندک زمانم فراغی بود
 اگر من نماند فردوسیم
 تو شهزاده او شهزاده بود
 که سخنانا دارم از باده پر
 قران کردن سهیل آسمان سعادت و
 جهان بینی با زخم خسته طلوع سپهر کامرانی و
 طالع شدن بلال فرخنده آمال امانی
 اقرچارو چنگیز این عم
 نشد جانب سلطنت
 فرو نامدش بچرخ کبود
 آتشی لذات می پرست

لب ساحران بسته بر یک
 خط نسخ در نسخ های کهن
 یکی ماه توران یکی مهر و
 که ریزم گهرها بوصف تر
 مستحی گر انما به تر از سخن
 سخن را تو ان گفت صاحب
 که میگفت او صاف شافها
 که میگفت از سفر سوخی
 که من هم کتم نامت کنگار
 نباشد مجال گهر هختم
 بکام دل خود و ماغی بود
 ز شایسته مستقیم
 تو صافی و او در دیاده بود
 در طرف بتا نسرای تر
 حریر سخن پر این سخن
 تر ای جانی در آیین بر
 جانش بکام و سپهر غلام
 بکشور شانی قرین هم اند
 بدانان بهمت که آورد
 همین سرب سپهرش آمد فرو
 بلانده سبب پیش

شاهد نیالود و دان پاک سرخوان او صد حسرت می زبانای شاهان تو ان من بعصمت یگانگی نینیا قد چون در آن نقش نیاب هلالی شد از او جعت پد دری آما ز لبه بحر خجست تکر در نامش سپهر کن چو بنباد از همد پارمین چو گدشت بر مالش نرسید در آن وقت از نسل خجستای ملوک طوائف نشسته فرا بسی بر قفزار و در روی تزلزل در آن بوم در بر راه بیران اندل تیز شو گران فتنه آرد باین تصویر جلاهی وطن خجست باشد جدگشت هر که تیز ز کام پدا و لب کشایم ز روی از آن به گین از دهای نام بسی کر ز باضغ کشاید	که حوران به اندر شیاطین گس و ارفستندی مرو یکی پر دگی سپیکار زمین ندیده فلک سایه اش در خاک از آن اختر حذرا آفتاب که نورش بر طرف عالم رسید که شد ز یورتاج و تزیین که گردد بر و خدیتن سخن خستد رسووشن بحر خجست گوشش خرد گفت احوال نبود نکته باشد جمارا امان به کیوان رسانید یوان سپاهی او پر دل و کینه جو به ملکی در کجست هر کینیا در شورت کرد زمین شود ملک تاج و مردم که کجا آورد تاب آن کسی شود از آنکان دور تر ز ما بخوانم برود استان فیا با فسون یا بهیم شاید اما نیمسند بغیر از تواضع	بنگر در همان ستری عظیم گدائی که گردید همان او سرا پرده لطف را با تو باین هر آن باه و چون زهی همچنان آفتاب بلند برون آمد از نافه اش کجا برون آمد از کاشان ز جان بار در دهر شد برده چوسوی بوغ و خرد کامزد ز سودای شاهیش پر شد بهر شد او شمسیری گری دانشای آن حال آمد خبر خبر چون با طرف جویون چه صاحب قران به کان که تا بهم اگر روی ازین سخن به رعیت تا بهم اگر زمین بلا در ختی که شد کنده انجایی صواب آن بود که ز نقیاد باین حیله شاید که از خجست در ختی نه بنید ز کس گوی زیر می شود سهیل کار در	لبش ز به همان نوازی تمیم تو اگر شد از ز لرخوان او بنودش در آن عصر خرد قران کرد در منزل بهرین که هر سپهرش در کند کران شد و ماغ جهان عطایا که پرورد بجهنگین آفتاب ریشیر خسرد کرد پرورد عروس جان آتش نامزد برفت از غمش هوای فرا بهر قریه اش اعتباری دگر که تعلق ترخان بصد کرده که سیل عدوت بسجوسید ز خیل سالم گدازد حیل شود خرمن مایا و ستیز شوم از وطننا کلی جلا ز بنید در اینجا و گپاش روم جانب خان چگیر زاد رود جانب صید و گریه بغیر از ره زرم گوی می توان شعله آتش از کشت

ظفر نامه

طمع را با غیبت کبیر کرد گدشتند از شیوه کز روی مقر بر خسیلی خیل خوش که برگشت ازین راه آن خیالش گدیر در عالم حراج رسیدش گوش نهدیست خود رسولی گرامی گر آینه کرد که انوار خورشید را در هفتا به جنس طرز و طراز دگر نشستند از و همگان بر دست حرفیان مجاس بجان پرورد گهرای روشن از آفتاب گرم کرد و خسیل خسیل کرد تعجیل رفت روان گدشت بر آه که گوید بطوبی سخن بفرق فقیران گم کرده جا بدگاه ادبی شمشاد آید بر اندک زمان جمع شد شدش چون بزرگان سخن امیر دایه دلاور حسین وز و بار بار دید آزار با	سویلیخان با کی تیز کرد چو دیدند مردم زمان بر روی شد از کار روانان خنک کیش سو خیل خود رفت او تیز و ماعش بر او کفرت تلخ زبانها ز وصف تم بود پر هوای تماشای آینه کرد ز نواب روستویان کرد جهانی دگر دید ساز دگر به بد استانی خان چون شکر بر شد در شنا گسری سخنهای شیرین از شد ندا بنی خاطر خان باوسیل کرد سو خیل خود شادمان باز چه سرو نویزین کین سخن چه خوش سایه کرد فرخ جهان با و مردم سپید و آرمند برگردش نکردان بر کشوری بزرگان آراست ایوان و خصوصاً بان جمله شور و گدشت از سر جرم او بار با	که از خان کند کار خویش سپرد و شد آن فرخ از خود بهر کار فرمودشان خستند ز ره باز گشتند نامردمان در آن سخن خویش را شمع سمرقند را کرد آرمگاه هوس کرد آوردن پیش بفرمانبری تیز کرد آید در آمد بان چنگیزی بارگاه با و کرد خوشیانه آمیختی گدوب و لست حجاب آمد دری هفت شایسته گوش جان سخن دانی و فقر و صولت آید بجای قراچاریونان ز نو دلتی ناگمان از که دولت خریدار گشتند که سازد فروزان چرخ بر یکبار صبح سعادت سپید بساط بزرگی بر رسم جهان بهماستان فرخ و دوستی در آن بهر می دید نامی	سخن ابران ادا آخر قوا خستین بس کردگان سپید به لخواه او قصه پر خون با فسون از آن از دها دیده پر آنگد گانزاهم جمع کرد دگر بارگان خان خیم سپاه چو بشنید میزان بخیدش تر چون فرمان خبر داشتند بجزت پرستان درگاه شاه بخویشش چو خان دید او ستاره سو آفتاب آمد سخن گفت پرورده نون چو شد ختم آثار دولت از نو بغرت در ایوان احسان کس بنای دانی که در دست بود چه خوش میوه داد و برین بمانا از آن فرخ آینه سپید بشی را که روزش نبود پی بگسترده خسیل کار گمان بخوش خویش کرده خوشی بر او کرد در کارها بهر می

از ان ز طریقت پیر سید نبود امین از کرا و کینان بیاسا قی راه میخان پیر بر آرد درواری این داوی	که بر ما و فی که کرد عقیب نمیداشت از وی سید اما ز ما قصه جام و پیان پیر محاربه کردن سلطان صاحبقران با حسن	نمودش سید و فزان چنان دیده از خار خارش بی از ان لاح رحمت سخن دوست	خواس فرشته نخست از چرخار و پرا که از کوی که باشد با و دین طیب است
شده تیر دندان آهنگ او که سر دفترش خوبان حسن ز بغض و نفا قش و داوی براغم که ترک مدار کنم	نار در جزانده جنگ او با در مقام عزت شوین ز زبان آتی خواجه و دل جنگی بر او دشمنی آشکارا کنم	بکار آگمان از دل سازد از ان سست پیانم پیشه بجز کین من نیست پیشه بقصدش گرم میستی کند	چنین نعره از نامی کنی سخا که بخوردستان جفا سحره شورت باز کرد که از سست پانین نیک
بیرم از ان طین دستش بند نخواهم که باشم دور دوست کمن پیشه خود بخیر استی بگفتای لشکر کینه خور	کز در گریه نام آید گزند چشمش کسیر خواجه و دل جنگ اگر راستی کار استی رسولان شتابان گردند را	بدانیش و بدخواه خود نام نباشد باز راستی پیشه الف را از ان کار بالا گرفت چو فرمان پذیران صحر و آ	مبادا که او پیش دستی کند بگیرانش تا بگیر اندم ولی کم بود راست اندیشه که در قاصد از راستی جا گرفت
دران زینل سول عتر شان شه نشان کند پریا ز هر ویکی جمله موج ریز پس آنگاه شاه چشمان سپاه	یکی گوهر پاک بر که لقب سو چشمه و لبتش خضر را روان شد سو آن محیط ز خاک رش کرد غر کلاه	برین نفس از بندیش د چو فرمان فرمان پیران سید رسیدند جا که دلجای تو ز سوی گرنیز زانده چشم	بطین و علم بر بندیش داد خروش و وار و کیمیان سید نهادند بر خاک درگاه بخیل ابروی و طوق علم
تغزین بوس شد بر بند شد و ندر در کلاهش هم بوری بیخ جنبش کفان	از الطاف صاحبقران سید بجان خاک بوسان با شرم ز لوفان کینه غر فیش کفان	دلیران چغنی خالی لقب یکی آتشین قلم آرم بوج چرا آب آمو گذشت آن سید	ز لبش نشند خاک آرد طبعانچو زان موج بر روی بر آمد بیاهرمزهای با

باید

که سوزد تن خصم در کار زان که نمود از خسیل بیگان کرد پر از کین دشمن لب تاب دوشه رود سیل از کف تاب ز قوس قزح بر قوس بن گرفت ره رفتن خویش گم کرد تیر همی که چشم دین که بنده کمانها کند و شذیه گیه ندیدند نجات خود یاد می یکی شهر بسازد ز نو لاد شبان کج اندیشه گمش سر سیه گردید آن خیره سو اسمان گرم غم گرم یکی ناله لشکر می گشت گم رسانید مژده بصاحبان در آخر آن نینس بر وند بکشند و دستند از کینه تن ملک رافتند پیر است از کس هر چه آید هانش جز و دشمنه لعل بدخشان زانندیشه عظم از او کن	بر گنجت آن انش کین شمار هنر بران باین ساز بند کشند در اصف مصفا دو فوج سپار دو صوفیان خدنگ از کمان گستن گرفت ز بسیاری تیره گرد چو تیر خروشید نامی و مین است چو ترکش تی ایام تیر سپاه مخالف دران دوی بر اطراف آن قلعه شیرین پس از ماجرای اندیشه شبی تیر بخش ازان تیره زمین تنگ بر او ازان ز نینک دوران پر شتلم بداندیش را دید پنهان پیغوله بر در زانچاپ پس از پیش جرم درین سروارث ملک تابرت جزا نازگویی را ناست بیاسا قیام چرخان بیا زشتن سلطان صاحبقران از شهر بلخ بر تخت	شدند از سر کینه صحرا نورد که شمشیر گرد و عدد و انبوق بستند تنگ و کم استوا وزان این سنگشان تن بهر یکی گفت بتان کی گفت زمین پر و داهست بر روی زمین لاله خیر اسمان الدریز یکی تعفاد بهر چوب پوش در و نهار از نشت آردار سو قلعه بلخ بر شتافتند شدند از کمان حلقه شهنه هر اسان با یک دوی از خوا مناری دران کشید با گرفتار شد در چه بازگون براد بران اسان سنا لگون سار شد بد کمال انزنا ز خلوت سو سخن تا عقد که بری سروارث افش چو نمی آید اسان بعقد کسی با نعی و عقرب کوفی کن زشتن سلطان صاحبقران از شهر بلخ بر تخت	قزاول سواران آیین نبرد و یا بست ازان بر بغر و برب پلنگینه پوشان اهو سوز بد نهامی سنگین در این گیاهی کمانها در امد بره زیم ستوران بیگانه سوز ز خون لیران و پیکان تیز زاده شذیه کینه کوش نینگان دران قلمرم موج غمانا ازان کینه بر یافتند بداندیشه دیده را ختر گزند شده عقد و بند این خلاص بویران بر در آخر پناه اجل بر منار ایدش رهنون طلبکار جنگ گسته ممان چو آن راز پوشیده شد بقصدش غلما بر افختند شود عرصه ملک آرزو ملک عروسی که خواهند و از وی بر بیستان نیکوئی کن بجای بی اندر پیر شاد کن

صدا کی گزین لاجوردی سپهر
 زانده شمشیر و پایش
 چنین طرز دنیا و عالم نما
 بنظر الهی محترم کردشان
 شهبان یوروزیت عالمند
 ازان ملک زو در بند
 بداند کسی کش کیاست بود
 عسگر نیار و خلیل در غنا
 نباشد اگر باغبان سهم باغ
 چو از گردش آسمان بلند
 چشم بی سر و شمشیر سردی
 ننگ دارد از زلفی تدبیر خویش
 نهد گوش بر بند فرزانگان
 بدان سربز آورد دوازگوشا
 زده لاف لولی آینه را
 کسته گهر ز افسر سردان
 ملوک طوائف آورده سر
 عدو جهانگیر صاحب قرآن
 لندان بر یکی سر و کشوی
 اگر سار بون غای رستم نهاد
 شد ندان بنزیران هم نشا

بلند پایه خانی و سرافراختن از
 افسر سلطنت و جهان بینی فرماید
 خرد در مغز آردم خفا
 لباس بزرگی گرم کردن
 شهبان فخر نوع نبی آردند
 که نبود دران پادشاهی بر تخت
 که اسن همان دیاست بود
 کند در شب قدر قاضی زبا
 شود میوه تاراج جنگ و رخ
 نماز در سلاطین کسی آرد
 ز گردن کشی نی بلند فسی
 جهان را چو فرزند پیران پیش
 ز خود در ای باشد چو دیوانگان
 کشیده سراز تخم بدخوشها
 که از نسل اسکندر مبادگان
 شده زیب افسار خزان
 برقریه پادشاهی دگر
 بتخمین بلخ آمده کارن
 بگردن کشی مملکت لرایی
 با لجاجی تو آبروی نژاد
 بجا کوی پر اس جلاستان

بر راست از تخم و ماه و مهر
 شهبان جهان بر سر سایش
 شهبان جهاز اش آرزو گار
 بشانان جهان بینی آخوند
 وزیشان فرار زمین زمان
 که فریاد رس را بیدار کنند
 اگر چوب عالم نباشد ز پل
 بی ضبط آن باغبان سخا
 بر گوشه شیری شود در
 به آیین و حکم رانی کند
 سپه راه بد انشوری شود
 بگیرد جهان ز شمشیر بر
 بهر جایکی سفله سر شد
 زده تکیه بر جای ساقم بود
 دران چهره پرور لولی کوی
 ننگین سلیمان در گشت شیل
 ز مشرق بخندید صبح غر
 شده غره ماه و ذوالحج
 که در خیل خلدانیا شست نام
 بر آورده در جهانی علم
 که کردند در بلخ گیر کوی

بقوجی بزرگان آن ونگا
 سرسره لصاحب قران کج
 که شایسته تخت شاهی بود
 تویی در جوخت و زرتی تا
 تویی وارث تخت آن سرور
 تویی آنکه خاقان افراسیا
 تویی آنکه اسکندر فلیوس
 بود دست ماجله در دست
 ارسطو کلامان اختر شاس
 نگندند ز کیش بساطی هم
 ز گستر و نهیا بسیارین
 کف شیشه ساعت آن کج
 بفتح ترین ساعت است
 در از وز سال شه کاگا
 سرسره لیران توی آن
 که شاه بزیب و تخت و تا
 که با چاکرانیم و تو شهنشاه
 بود واجب و مضرین با تو
 سبی شد چو رفته صحرای
 پی رزد و غولی این کارگا
 جدا کرد و قسم زین بند

که در مملکت دشتند اختیار
 همه در رکاب غمناش تو
 سزاوار ظل آلبه بود
 تویی آنکه شهابان بهت خراج
 تویی لائق افسران بران
 یکی بوسدت پا و دیگر کا
 سپارد تو فسر و تخت و کس
 همه بندگان نیم پر امنیت
 بساعت گنندند طرح اس
 که با آسمان بویلی دوم
 زده طعنه بر طاق شومین
 کو اکب شناسی فلاطون
 خدیو جهانگیر فیز و تخت
 شرف دید رخا و دی چو
 کشید ز صدف بر بسیارین
 با تا با نزا آدم نتاج
 که مانند گان تو خاوندگا
 زمین بوس تو سجد کردگا
 ز آبادی مملکت خودت
 بر آورد و در و فرورد چا
 کرد و دشت جیبت گزند

شدند ز چین رای با بربند
 ندیدند مانند او دیگری
 بخدمت شتابانند پیش
 کل طرف باغ و قراخان تو
 ز شهابان چنین تویی باگا
 تویی آنکه حم نام گیرد تو
 شوخس خجای پیروز
 پذیرفت و نیز از ایشان
 یکی بارگای چو میا سپهر
 در آن بیکر آسمان اقتدا
 سطرلاب سنج ارسطو کلام
 شده شنیدند ساعت این
 بر آمد شه کاروان بر بر
 بشوکت چو تخت شاهی
 پی هفت یک یک ممکنا
 ترانند گانیم ارجان دو
 دو جا دست بندیم بنای
 وزان پس لیران کیش
 باندک زمان اوان سرور
 ز روانه و غل او این
 بر اهل قلم شد ز و مکار

که سازند یوان و دولتند
 ز نسل قراچاریونان بری
 که ماجله پرواغان و توح
 چراغ فستقاریونان تو
 همه عالمند از تو اسیدوا
 پی جرعه جاگمیرد تو
 اگر تو نباشی بر افقوسم
 که یاد نوی خاندان کهن
 کشیدند ما ز ده ماه و دو
 نهادند تخت جواهرنگار
 سطرلاب کف بصیرت نام
 که مسند پذیرد بفتح زمان
 چو بر آسمان آفتاب میر
 کله گوشه خسرو می شکست
 زبان برت و نذاوزنا
 ولی بندگانی ز نعت مجمل
 یکی پیش تو دیگری دنیا
 بخدمت ستاوند چای چو
 ز عدل و سیاست جهانرا
 با مان کشیدند با حسیب
 ز آب نمک کردان چوخت

ز فتنه خمال گامی فراموش	که بر چو شایسته است بر آردو	ز انصاف آن عادل آدوده	زرگ معوان است صحرا دوه
ز خوف طلب بر زبان باروان	ز چوب محصل کلک عوان	رعیت ز انصافش آبا دوشد	ز بخشش سپاهش هم شاد شد
ز عدلش همه کیسها گشت پو	شد اضبطش امین هم کسپو	کجا از ازان سستی جان نما	کجی خبر در بروی خوبان نما
چنان در جهان کن و عمل	که شد در تمیز اعتدال حل	در نده به زبان هم شیدا	که هم همیشه بودند و هم شیدا
در لطف بروی شان کرد بان	زبان کرد در حق گذاری در	تو اصح کسان او انعام	ملکف کمان کرد او اگر شان
اگر نیم نانی بغزت دهی	از ان به که خواهی نبت نهی	مکن بر و شش گاه بخشد گی	مکن هر در چشمه زندگی
دمی آب بر سرش کردوش شا	بپاوش آن آه صد جو با	ز احسانش داد و فیرو زند	بضبط عمر قند شد بر بند
قماری و جا کوی و جواس	در کلف تو حسین و عباس	به لشکر کشی سپهر پر وی	ز لشکرشان دادشان بر وی
ایر آقو غاب دیوانه است	با وسار بو غافل شکست	با یلچی بهادر بان رستان	حسین این با کس عالم ستان
بان نادران فرخنده فر	به یوان نشسته چندی در	خطای و زاهد هم شمش	بر دی سپهر بقدم شمش
شده اقیامور دستار	بتایان بهادر هم او ارشان	بانان گروهی دیگر هم جان	که میسوختند بی جان از شان
و اگر ز نهم نام باهر کسی	ز روی خرد جا به منصب سبی	وزیران انامی عالی تبار	نشسته بر سندان خستیا
کشیدند در صدر دیوان	ز روی خرد هر کی صغی	چو شد بلج را کار بر دست	کیانی علمها شد فرخته
بر اندر کوس و لور و خروش	خروشید کونگنجه گوش	گران امدان پی عزت رکاب	خرامان برج شرف آفتاب
بزم سمرقند آن تنت گیر	بر آوردان مغت پای سیر	همه خیل چغتای خانن طفیل	با هنگ چه بر دست نیل
کران ز نه شتر امی درو	وزان زوشش بود با در چرخ	خرامان میدان بر سیلاب نیز	که در قبه زادان نمد نیز
ز صف سپهر که چون شایند	بر ان قوم با جوج شد خند	بر آوردان از خیل بلکان	بگشت اتش فتنه حاکم نو
بر آوردان کار جهه شمش	تماشای خوارم شد شمش	بیاستان شمرست ز کجی	که بخشند ز یک جرم پانند
من ده که پانیده دار در	ایلچی فرستاد صاحبقران	کامگار پیش حسین صوم	چو خضر ز دمی نده دارد
سپه دار این لشکری تبار	والی خوارم و ایار و میناک	ساختن او به جهت گذشتن	بدینگونه افکند طرح اس
که شاه جو بخت صاحبقران	کاش و نوبی بجام جهان نای	ز م تیغ کیتی ستان زرم	چو بخت چغتای شد کار مان

چو بخت

بهر جا سفر فتنه جوی که دید بهر جا بخاری که دید آرتیز چو یکبارگی آن بلند افتاب باندیشه همچون خم می غموش چو باد ام شایسته طرف رخسار بولی خوارم شو کجمنج پوشه رو چو سحر از روی زمین سر سر گرفتیم هر کس که دست که آن هر دو جادو خنل ملک درین مستان بی خدای بود تساره بود آن زمان اوج در وقت رسم تیسیم بود جماز قرچا را یونان رسم هنوزم نه سالی بود و نه هنوزم بود و نه دره در خوش اگر بشنوی آنچه کردم پیام اگر نشنوی آن بیایی گزند بود نور صلح شستان فرو چو شد راه پامی آن استان از آن سیز نشای خار اگر از زمن هم بشیر توان رفت	بیرید و در رخه ملک چید نشانیش از اب شمشیر شد سوده از تیرگی سحاب برون آرمیده درون چون درون پر مغز و برون سحر که از اژدها گوی و گاهی گنج که چغسای غن شست ز کین به کام و ز ناکام با ما که آ همین خنده در ملک تازان و جا بدست تو سواره در بند بود که پنهان بود آفتاب غیر که اب لال از میان کم بود قرچا را چه بود و قرخان نیم هنوزم شهر است چون آ هنوزم بود چشمه در پای آ نمای ملک تو بر من حرام ترا بشنوا نم بیانگ بلند ولی ما جنگم بود خانه سوز بولی خواندم هم دستان بر اشفت خوار می زم سنا عجب گرتوانیدش آسان گز	ز سرهای پرفتنه در هر دو یا ز باران بچکان جوشن گداز طلب کرد دمانی نجیده سخن سنج و کم گوی بسیار چنین ادب سنج بقدر اندر سخن اینکه افضل نزد پاک ز شتر مخالف پیرو آدم تو هم دست از کاش خرق روان خشت از آن منزل و جاب پدید آمدش چون خلد و پاک بود از ترمان تاب صبح دروغ سهم وارث تخت شاه پیش زمن زنده شد نام آن سرور بود در پس پرده رازم هنوز شکو فست بار در ختم هنوز غایت نذر مزارت بر دو شعله زیک شمع دارم بر اندمن چون هد افکنی بیرداخت آنکه زبان اینام بگفتن این ملک را بیک اگر من برسان شدی آرن	بسی خنده ملک کرده است نماذ از بخاری مخالف اثر پسندید بر آسمان بید خرد پیشه وزیرک و کار دان که طی کن بیابان صحرا نور که آدم شست از یکی ش خاک ز شمشیر کین کارشان ختم که مملکت ماندت پایدار وزان دست کو تیر کن و کیش تو دست تغلب از بخا بار که از صبح صادق باشد دروغ زنسل قرخان جنگی پیش زمن تازه شد رسم نام او را نهانست پرنه بارم هنوز بود مسجدم در ختم هنوز ز رفعت سرت را سنا میخ یعنی نور صلح و دگر نا جنگ کسان آرزو مداین است بگفتن هم بایست گفتن تمام گرفتم بشمیر خارا شفت نماندی مرا در جهان بیخ و

نه طفل که ترسم ز تهدید
 نیم بی جگریم که ترسم جنگ
 بود و خجسته باج ده ز دهنش
 بهر سر خسر و باج ده
 نیفاوه در دام ماهی
 تعصب کسان که ازین نیم
 چو دست زان خم خورده
 یقین شد که آن سبکین بره
 از ان تباد و مخالف گدار
 در ان سخن بود سزا
 بلند آتری آسمان پایه
 من اول کنم غم خوارم
 گر این سبکین از شویا
 بسی بی گنه را شود آن
 نشای چیس اش افرو
 ههای بایون فرخنده
 از ان است بزنگه بی بیان
 ریح خرد گوهر انگین
 با و صرد ز می با کوی
 بسی فته سر در ششنی
 بداندیش تو خواه که خواه

کشم پازندید از نیکاس
 که از جنگ پیم در آید
 به از شاه رشوت و دست
 ز روی خود معجزاناج به
 نیادوده سر در قلاوه
 از ان بر که در بحر گردن هم
 نماند رفورانه ارک بید
 ز شمر تو هم سر در دروغ
 شدش آتش کینه ز زبان
 بهر زانگه گشته لاف
 گرامی جودی گران مایه
 کم آن شکسته سکار
 سو مرنواز م ارد گدا
 بسی مال گرد و بنا حق
 بجرم جوی خرمی سخن
 به اینک خوارم بکشا و ما
 قلاوز سالار خوار بیان
 پی روح کوشش که بر شد
 برین هر دو سر آوری
 نباید کشادن در دوشنی
 به او آشتی صدره از جنگ

نیم تیز دیوانه ولی و قوت
 جهان زید و زبرک مهر ما
 از ان زندگی مرگ بهیچ
 چرا پیرو کس شو خسر ما
 گرم سر در و در سرین بو
 فرستاد زان شویهای
 خجل باز گردید از ان سلسله
 از ان نگهبان زهره ناپسند
 چنین خواست آن آینه
 چو مهر فلک که در عین
 به پاسخ بیگانه فرود
 مران بخورد برای صوا
 شود آتش بر قش از خسته
 اگر یاد شده کرد کاری با
 چو شنید آن حرف سخنها
 چو گسترده مرغ خجسته بیام
 نشانید والی خوارم را
 بگفتا صلاح بو آرد
 طریق خصومت با حق
 بود دشمنی با ریحها
 گرش سرفدا بو چون

که ترساندم از سخن فلیف
 نه کم سال نادان بی عالم
 که باشد زبون چون خدی را
 بهر بر من نیم سنگ که در پیام
 نخواهم ازین حرف سخن
 شد آرزو ز انسان که از تیغ
 دهان بر شکایت زمان گله
 در آمد ز جا خسر و از خجسته
 که بر اهل خوارم ریز گانید
 بر اهل جهان باقی بچین
 کدشاه عم شهریار عرب
 ریایم ازین موج ناقصا
 بسی غامنا نما سود سوسه
 نگیرد کسی بر عیت گنا
 پسندیداری پسند
 زبان بوم و بر سالیان
 که تسکین دهد فتنه ز مردم
 که گردن نهی صبح ز صا جعفر
 چه با خوش خصومت همه
 فرورقه در دشمنی کجها
 کلاه تو هم شایر فتنه

هر خصم اگر لشکر مشت تو
 بنادان بود پند پس صفا
 بود گزرا و از خوش آبی
 شراب خرد و شراب خوش
 نخورده غزالی که سیلی شیر
 کسی کو نکورده ز دریا گذر
 زرقن فرستاده را ادا
 بیاساقی آن آب آفرین
 سپه دار این لشکر کدیو
 که چون شاه ختم قبضه
 بر آورد شاخ شکوفه علم
 رخ خویش تن ابر در کشید
 بر اندر کوس سبالی خروش
 نثار الهی فرق خود حساب
 نهان گشت در آهن نینج
 خدیو نو آیین در آن بهار
 بر آمد فروش خم سخت جو
 بر اندک زمان جمع شد لشکر
 ز پرواز بازان طغرل شکار
 خنجر هم جنگ بر نایب
 سپه داران فرسان در آن

شود تیر آزرده بجهت تو
 نشاید نصیحت شتر بی آ
 چه خط مرده را علاج
 که بودی نزد او نشو
 کند جلوه در میدان گاشد لیر
 تدارد ز طوفان در باختر
 که در سوزن خوت بسی تازا
 که حکمت گذارند زنده

سخنهای انا اول بشوند
 کسی که زرشک گاشد گند
 رخ جلوه گر شد ز نور
 تصور نه کرده از خود کسی
 ندیده مدروی که چنگال
 ز صابقران بود غافل
 فرستاده شاه مجبوس شد
 بمن ده که از فکر بهبوده

متوجه شدن حضرت صاحبقران بخرم
 رزم والی خوارزم در حین سلطنت و
 کامرانی و گریختن او از عالم فانی به جا
 جاودانے

در آید تار در حین سوز
 بدان کمان سنگ بجا
 بر پوشید از بر جوش سپهر
 بر آراست لشکر کی کارا
 بجوش اندازد براه
 که بودی از آن هر یک کمان
 زین و زمان هر بسیر
 بر پشت ما بی نقش گش
 فرستاده همچو گل آفرین

شد از تیر باران و ترم کمان
 روان شد سپاه پر شیل
 ز آشوب باران جوشن جبا
 در بار که سوی از کرم
 غریو روارو بر اید
 ز جبین آن سپاه گران
 خرامیدن شزده شیران
 در آن همگین تشن سخی
 رساند از ملک نامه تبری

نیقاد آن خیر در پند
 چه سان شود بوی گل باغ
 ولی چشم نظارگی کو ر بود
 ز نام اوران بود غافل
 خرامد سوسا میان زمین
 میدان به اندیش پس بود
 بسی خنده در سندان سوس
 کند لخطه خاطر آبروده
 بر آورد که بچنین کرد روی
 در آمد سر اسیر حلی وصل
 ریاضین بر آرد این چشم
 بدعوی کمانهای تسم کشید
 مسلح به تیر و کمان آسمان
 در آن ز اشک اشک اشک اشک
 همه جوشن و خود گردند
 بر خاشخ خوار میان غم
 تزلزل در آمد تیر بره و را
 بچینید گیتی کران تا کران
 که گاه کاو زمین می شکست
 که ز بود شیر عین گز
 در آن دستا نهایی فرمان

سخن اینکه مازده ایم و تو مهر وگر خدستی هست جانی دگر ز آورو و نیهای شاهانه نیز فرستاد و بازان فرستاده به تشریف نیرش نوازش نمود ز قندرقم کرد تا آب سندی چون بند باد از بخار آید یکی کوه اسن در بر سیاه ز باگ دهل فتنه از جای کمانها بخون بختین آید بخون بختین از کمانها ز نوک سنان از بخت جگر زمین در زنون نسیم شود ز شیران گزین شدند این ندیدند صید کج بخت خبر شد ستاده باج گاه به بستند در از باجی حصار رسیدن شایسته سل ستر بخندق نهادند در دین سبزه فرسود و دست نشان تمامند شمشیر اهل ارگ	سبها نیم ما کترین تو سپهر بسازیم از دیده پای دگر در آن عرضگه بر دسیا چیز ز جان بنده گردید از راه زیاده شدش قدر قیمت فرو بجاکو که باشد طرف داد ز رفتن زد آتش در آن چمن شدن دجله کینه را سدره بحیب دلیران در آورد مرغانه کنان خون بوی یمن چون غمزه ز بار و خج شنگ فروزان چو از غار گلهای ز گرد سپه سازانستور ز تن تاب فتنه ز بار و تو وزان صید صید بیرون که آمد قیامت تبارج گاه گشا و بد بر خود در کارزار بر اطراف قلعه شد موج با نپاستن بخاشاک خوس بلند بان گوه شمشیر درون آمد ز باره و بر هر	اگر باید ای پادشاه بداریم جز در گهت پیشگاه گرفت آن سپه پدرا خاشاک ملک را بنامه بر افرازد چو پر دخت دیبا ج رسما وزان پس خرد نامه زرم خود پرسیدند خوار ز میان فوج ز اندیشه خالی دماغ آمدند ز جوش سوران در آن حالت بر آمد ز چاچی کانه صدا سر نیزه در سینه کاوش گرفت در دوش است این خون رشید چو کوشش ز دهن گشت همه شیر مردان مردم شکا چو آن نامه فتح پر خستند فواجی نشینان آن مرد و نوم در خانه بندی چو بر افتاب دلیران جنگی چو پیلان شدند عجبان امین ظفر نکر و ندانند از تیر سنگ اجل چون در آید یوردا	قدم کرد از سر سپاهم بر زمینیم جز بر استانت پناه از آن مرغ ازان ناله نکو ز شاهان در پیش قمار کرد با ارایش ملک آورد رای جنبیت سو ز خوارم زوان گومر پوشان هم شست چو پر وانه سوی چراغ آمد که ز گاه شد تنگ بر خاست ز هر گوشه داد داخل را ندا ز چشم زره خون ترا گرفت در نجاستوران شناور شده شد مابل خوارم بر تخت بخون دست آلوده بار سوکات بیری بر افرا بد و نیک کردند کسیر نجوم در دهن یا ز زور بی حجاب بقعه شانی گشادند سوان بلند شیان تیز پر اگر فتنه ان قلعه را بی در بد و زاره بستند سو پتاه

چو طوفان نوح آورد و سحر
 چو آن بر سر آفرشته سرفراز
 ادب کردش اول کجای
 محاسن که پیر من روی نیست
 به خیرش چون کان ساخت
 ز بی غیرتی که شوی روی
 به از مرد بیدل زین بود
 چو کام دل را کز آن زود
 غریبیدن کوس و زنده
 زین روی شیشه تارک شفا
 سپید از خوار ز مینارک
 چو اورانکو نسا رشده
 چو مرگ انگذ افسری
 همانست این زال ریباب
 نشاید بر آخست ملان
 من ده که هر دو جهانم
 عروس سر پرده داری
 که بر اهل خوارم حد کار
 رسیدند ز تبار جوانان
 بعید خطا با لب تند
 ندمت گر جان پاری

سجده آن باره خاک بر
 بر قتل و بتاراج شد کار
 بفرسود اگر دشمن تار
 تفاوت میان من شوی
 ولی قهر کیش بر بند
 رخت را سفید بود غدا
 بود شیر ماده بهار کاوز
 عنان سوی صحرای ارم
 پیاپی گن در آورد لغز
 شکاف اندازد ز تارک بنا
 نیتا و اعصه شهر بند
 بجایین آمد بر اور تخت
 نهد آسان بر سر دیگری
 که در عجبم بود و اوستا
 که هر دم بدستی بود گدا
 بزم آرستن مندر نشین
 کام یافتن شاهزاده جهان
 نخلستان فانی
 بیابوس در که نشینان شاه
 گناهان بگشته در جهان
 بران پای یک استواری

فرود آید از آسمان چون کند
 بکوچه ملک نیرتندی نو
 عبرت محاسن ز روی شهر
 عروسانه پردا ختیش سحر
 رخی که شود ز رود و ز نبرد
 بکش هدلی را که هست است
 بران بی جگر امددی حجاب
 دگر باره با مخالفت پیش
 دو دریای خمین در آه
 پس از کشتن دست بی غنا
 شد ز بیم قن بر و لقا
 برادر بجای بر اور شست
 همانست این چه قیر زه فام
 بود این محقر کف خاک
 بیاساتی آن آب کرده
 بزم آرستن مندر نشین
 کام یافتن شاهزاده جهان
 نخلستان فانی
 زگر در خجالتی رنج آلودگان
 که گرد این عفو شاه جهان
 ازین پس سرا آون آستان

چه حاصل که دیوار باشد
 که در کابینت گمار کند می
 در آن سخن آبرویش مرد
 به پوشاندش چون زینان
 بسرخ می پادشس سرخ کرد
 بود کشتی فوج میدان کز
 که تن پروری ما شدن فام
 رسانید تا آسمان ز جو
 خراشید خمر سران ان خرو
 نگوین گشت خوار پاز آ
 چنان قننه جوانا مری بلا
 عروس ز شومانده و عقده
 که گوید گرد مسام و جام
 چو خشی که آید دستی
 که هست آبروی شستی
 توانا می جسم و جانم
 نماید بدن کوزه جلوه کوی
 بیگانه صلح بر و دست
 ز مجوی جسم فرسودگان
 شود سه پوش گناه که بان
 که شش لقب قبله راستان

زخروان حلاوت بزیرگان
 چنان پیش آمد بجای
 چو سپنکامه آشتی گرم شد
 نفس شد کره در کلوئی نصیر
 کان مقلد شد هموار دور
 نواع و خصومت این و آن
 پدر تغدی مادر خان زاده
 دو چشم دو آہوی دم
 لبش رشتہ چہ جان کشتہ
 چا پشیدہ دشمن آیین
 سخن غوغاش بانا کوس
 چنین خواست آن شیر
 پذیرفت کالا چون خرد تا
 شدش خاطر آسودہ یکجا
 کہ انعام نزن شود درج او
 زبرد و طرف صلح بگفتند
 وہل کر پی کینہ رو جنگوی
 پس را نہادند گرد آن
 کہ پنجم خواہش فرستد
 چو بنست بر بند سرد
 بسوی عروس ان عروسی

کہ اندیشہ خردا کسر خطا
 پذیرفت از انقوم شور
 دل سخت کین آوران
 بسوراج ترکش خان تاکہ
 نیاد و بیرون و بران
 خریدند در گوشہای کجا
 ز مادر و طرف دختر زار
 دو بار و دو فرستد ز کار
 دہانش بران رشتہ بستہ
 بحد شرم بود و حدان
 ہلال آفتابی در آفتاب
 کہ صلحش بخوشی شود آرا
 بکلبس بر فرو شد ہشہ
 کہ دید آنچنان قنہ او را
 وزان زہرہ روشن شود بر
 چو شیر و کر در ہم بختند
 نہد عروسی انی شد دور
 بہر طرفان بر گرفتند
 کند و او ای عذیبہ و
 بقافون آیین بکنند
 فرستاد بیرون و قیاس

مہین جرم خردان کرد کین
 یار از گرفت ہفت آواز
 دہل زن فراموش کرد دہل
 صلائی خصومت نزد کا
 نکو دند شب زہہ در آن
 پس برودہ صلح چندگان
 یکی شاخ گل قد جان
 زمین ساد و کیسوی لغت
 بر فتن تہر و ہب لاجور
 سز شرم در پیش این
 سمن بربری چہرہ حدم
 دستا دو لاک ہوشند
 چو دست خوار می صلح
 شد آن زندگانی تا کاشہ
 شد رضا عاقبت قطر
 شد آن گنہ و فاد
 نہاد و شیر مردان
 بدنگونہ شد قصہ رفا
 کیت فلک سیر فرخند
 فرستاد انشا کاران
 و دستگوان بریان

تو خود کا فسر بلزنی
 ہمہ تیغہا در غلاف آویز
 بگردن و داس بگردید
 تگا و بر میدان نفر بودیم
 نہادند سر با خواب فرا
 تی بود مهر و محسن گان
 رخی ماہ سیا کھی بر ش
 در آویختہ ز آفتابی شب
 کہ دیدہ چنین طرف تہر
 ز بخندان گریانش با گویم
 ز جور ہمیشی کہ خرم ہشت
 پی خواہش در داپاند
 کہ در یاد آرد و گو ہر جوی
 بنام جا نیک آراستہ
 بست از میان سرہ گرد
 بشادی سور و سوتیل
 گرفتند آہنہ جوان
 کہ آن پردہ گی را کند
 براہ سرفد شد نعل
 بر آوردن آن طراز جہد
 خرد کش جامہ نعت

قصبا مسری شک تبار بخر و در مشک و جواهر قطار شیرتیر از شمار خطائی کثیران لابلند چو خوار میان آن جریا بر دزدان بدی جان کرا بر آیش ماه خانی نقاب یکی طرز صنعت گر حکا در آن طرف بیکر نشان ی شدن جعد و پش او که همه سرو بالا و کسو کند دلاویز آوره گوشه کشان غبیر گسوان همه سیم ساکان دعد من زده حلقه خوش رنج چو کبک دری نوزده گروهی نخل تیره با هر ز دنبال آن چیلنگ جوان نخت پران بسیار از آن هر یکی با یک گلهای تازی بر نهایی	پزند خطائی هزاران چه خردار و چین بر آن سقا لاط جل و بر شفا بر شمرگان سنان گیسند بعضیم شان تیر شفا شدند ز سر هر خدمت کرا نمودند فرمان پذیران شد از عقد گوهر عقد خا چو خورشید در هند ی ویا بچو جری او اخترش همه پر میان نوش و قصاب بصد حسن میسود بر شفا یکی از یار و یکی این همه نازک اندام و گل ز سایه خیم زلف بر رخشا نخورده و لای پای وز ایشان کلن لاله سپه اسران ملک اسورا همه کار دیده همه کاران و کردم زدی بر شرف مرصع میاقوت و لعل	کمانهای زر برفت و چینی طولید طولید ستور کزین بسی رودی اشتر برق و ز هر چیز کس نام بردن دو سه روزه ره پیشواز پس از عذر خواهی و خد بیار استند آن سن لوی بر آراست بهر لینه مخفی کی غنچه ناسنگفت به جلوه طراف آن همه گلعداران غنچه مرصع به گوهر آخوشیا مه نو ایسخرم موئی شان همه بچو خورشید بر فتن جبهه اول بلای دل آفت جان شده ره کرانید و پیش از آن هر یکی بر سبای وز آن پس کرده گوش غلامان بچی و وان بر آراسته لعل کزین	بسی شیر از چون و چند همه نقره گین نعل زین که در لویه بوده ز سر صر فرستاد از آن کاروان مران قوم راول نواز بصد جعد کردن فرمان سوی قامت غبیرن موی مرصع چو سرج خلک بیکر که در پرده رخا کلیم چو گردمه چاره خیر بلورین سر میان حامل جلی بند بر و تواضع کنان پیش همه آفت عقل و رشوه بگهار برده همه از جان بر قدر زیاده روان نجدت شبانه پیش همه تاج بخش و همه نخت ارسطو ایضاغت فلاطون چو سایه که گیردی لاقاب از آن روی ملامت دید

روان ساختن سوان
 رساندم انوی فرخند را
 رسین عذاران جور اشت
 زاین آن بزم رای آو
 دران کار خدمت گرا
 یکی بارگای چو سینه
 نماند تختی دران بارگاه
 حکیمان اماند خوشگله
 صف حاجان صانع کلاه
 جهان به جهان شیر شوره
 چو ز دست مطرب سنا
 چو خلد بر من دلکش مغانی
 زهر جانی کفری نیست
 پاسبانگ که کی تمان چکل
 چو زلف تیان بپر چه چنگ
 کاه چه چو بروی تیان سینه
 سخن سخن ساقیان چکل
 بروی چو زرد او ساقی شیر
 کف جو به جفا دیشوشی
 باین جامه بآن گر جامه
 عروسان درون بر در

کسی ایسا بوس سلطان
 طراز گهرهای ازنده
 سمر قد شد شک به ششم
 به راه و بر شین بجای آوند
 خدمت گری به سهای آینه
 کشید بر طهارم ماه مهر
 بران تیکه ز شاکه تپی نیا
 گزشتند در صد مجلس تمام
 بخدمت رساند سپهر گاه
 وزان دید جور و غیره
 برقص اندر آمدی لعل نگ
 بعشوه زهر سولای بی
 چو شاخ گل جام گلگون
 ر بوده دل از زلف زلف
 زده راه عشاق بی در
 ز روی بیابانده لهر لب
 ز تیر تر خنجر خون بود
 درون سحر خنجر آتش و زلف
 شد زلف و دگر در دست
 بکس نرا و ارش نهانم
 خود آرای گشت به صد گزین

که اینک رسیدم مرده بر
 بصدغ و نارش بدرگاه
 پس آنجا خسرین او بگری
 بسی توره دانان چنگش
 بدار ایش شهر بر نهانند
 فکند ز فرشی جان لفر
 سپیدان مرصع کمر
 محل ان در میان سجده کوی
 چو این آن رنگه ساقند
 بدانسان چو ز می بیار
 بکف جامی ساقی عشوه ساق
 سر ساقش را جامی
 غزلخوان غزالان بازی بان
 ز صوت خوش است پند
 نوای نی و ناله از خون
 رخ شاه از باو گل گل شد
 صراحی جوید دل نازش
 دماغ شامی چو شد تابک
 یکی رایتاج ز فرخت سر
 چو شد مست از باو چشم نیا
 ز سرخی یکی چو در فرخت

بدرگاه خاقان چو شد
 رساند ز فرمان این چو
 بفرمود تا شهری و اشکری
 بچنگیز خویش چو ز گزینش
 بهر کوی و بزین بیار
 که بردی چو گلزار از جان
 نشستند بر صندلیهای
 نشستند بر گنجهای
 کجای همه وز بهره برد
 می و مطرب خوشو آشوب
 سو ماه نو دست بر دم
 شده لاله ساقش
 بنغمه شکر بخیه از لبان
 ترک کمان پند و زهری
 ر بوده ز دل صبر از جان
 مغنیش از شوق لب شده
 بر آورده گردن نظاشان
 به چشم آیدش که در شوق
 بآن دیگری آوندین کمر
 بسوی هم فرست از بارگاه
 بسی از ان سطل جان سو

ز سر می یکی چشم کرده سپاه به آرایش ماه خانی سپهر بآن حسن مشاطه چون چوین غداری کز آن لاله زرخون به آخر بصد ز یورش کس و سنا جوان بخت شهباز به کاگا جدا کرد از آن مغربا و ام پو ز شمیم شدن غنچه تازه چه خوش ساعتی که سر کام خوش آن روز فرخنده آن روز بمن نه که آرام جانم شود کند و ای این توشن آینه که شد از سپهر جهان جلال	سید روزان گشته سینه گرانیده مشاطه همچو مهر که هر لحظه صد دل جسون بسرخ به آیشی چون بود بد انسان که با داشتی طلا گرفتش بصد آرزو در کتا که آن پوست بود چون جان دوست و یاخته غسل شد بر گهر نشیند به رسم دورام و که ماند کام دل از هم دو و خشنیدن آفتاب امج سعادت از برج و منور ساختن جهان را از ماه تابی یعنی رخ نمودن شانزده و عالمیان بعد الدین شایخ میرزا	یکی دیگر از تار شکیمن کند رخی را که در حسن دوده باج در آن زلف چون کند شمشاد جنبی که سیلی زنده عاج را فراکت ز زکارش نشا سو نینف اش سست سست چنان ناوکی و برین سستند بختند بر روی یاد و نغز چه خوشتر از آن در سر اسپهر پیاست آن آب جان بخش را و خشنیدن آفتاب امج سعادت از برج و منور ساختن جهان را از ماه تابی یعنی رخ نمودن شانزده و عالمیان بعد الدین شایخ میرزا	بر اطراف گل برگ مرغونه ندارد بمشاطه هیچ صیان که بست به موی یون چه محتاج کرده سپید را چو بخت آیش در کنارش نشا زمینان بر سیم بکشا سپه که صید چنان تنگ کرد کند در آغوشش همچون باد هم که گیری در آغوش ما می سپهر فراغت فرای تویش را غدا بخش روح و روانم شود بیرون طفل زین گونه سپهر فروزان هلالی بران جلال نهاد آسمان نام و شاه رخ
بر آمد خروش از کمان مهلک که انایه در دریا بخت ز روی خلف شاه خورشید شود زنده نام کجویت چه روید نهالی ز سر کهن و کوه است فرزند کس تا بر آنک ایران عیان باشد	عیان شد ز درج شرف که با د امبارک بر اوج طرازند تاج گرد و تخت بفرزیش آرزو بود توان یافتن رنگ تازی کند بعد از آن سایه در سو همان که گرد و بخروی رفخش از نو جهان باشد	چو از پرده بود آن ماه رخ در خنده از آسمان شرف به چنین گرم تازد ش پدید بود از خلف خانه گروه پس از مرگ فرزند فرات ترا یاد کاری چو نیست چو بگذشت از آن تنگ سپه بیکر استیم	یکی گوکب سعد را که بویش بر اطراف عالم سپه چراغت نمیر پس از مرد نشیند بجای توهد خانه اگر بد بود ما خرد نیست خدیو جهان گیر گیتی نا بکوشش ای چنین اندر

که میخواست سنان از توران
 یکی بارگاه می چو این کارگاه
 بلند اختران سپه راتام
 که ای مله ان توران بین
 یکشور توان لشکر راستن
 بیایید ما بمعنای کنیم
 نپزیدگزار آسمیان جز با
 چو سلطان سزاند زان شد
 قناعت ندارد هم توران
 برانم که خواهم جیش تاج
 ز داران ساخت سگ زنی
 نخواهم این بی بی فرعون
 ز دریا توان یافت ز جوی
 زبال شعبان پر تیر گریه
 تیکله کاهیت در خورید
 ز دیای لشکر در دست
 چو ایران توران شود
 در آرم کشی با پای
 چو کسیران است بازی
 غنیمت برکم جیش تاج
 ز غنیمت سزای لشکر کشیم

ز اقلیم ایران شود باج خواه
 ز آورد تا اوج خشنده
 در آن سخن نانم کرد چرا
 شهانرا بوفت سنان
 ز لشکر توان خصم را گمان
 بگو ششم و کسور ستانی کنیم
 ز مرغایان چون شود طبع
 قدرشش بخیر تاج کل
 بود ملک روی نمیم پس
 ز از زردستان شامم حراج
 ز از پاره دوری آهنگی
 که از زن چه میوه ام یاسوس
 تیر می جزا لودگی از خلاص
 بر ما کیان نیست در خورید
 نشد شیرازان خر گوشه
 بوشن جاگر بود کوه قاف
 توانم که کاری کند کلک
 کسیر کشور ز ارامی بند
 در آن روز که سحر ساری کنیم
 ز ما باید موخت تاج را
 در آن راه سد کند کشیم

بفرمود تا خیل نامم بران
 فروزنده ز رفی بر از روستا
 بدل دشت اندر شمشانی
 نگهبان سلطان کود
 بود عرصه ملک ابلی جها
 گراز میشه نماید برون شیره
 نشاید شستن من بود
 مرا آنچه هست از جهان بد
 جها تر ایستد یک شب بیا
 شود کارش با نرستانم
 ز گنجی شود خسروی کا کجا
 بردن کن بگشت قیصرین
 ز تم قطره کایا زانودان
 سپرد از دوش نر بران
 بیایان در آرم اول سپا
 نهیم آنچنان تیغ کن کلک
 ز تیم لنگی ای باد ستا
 چو بیسل بندیم کوس بنو
 ز گرگان دشتی با همید
 اگر سقر است اجتامیم
 بندیم خربل جنگیز راه

به محصل شتابند ز سران
 بر آراست شایسته دوستا
 ز دریا برون بخت زوشنا
 شود قوت لشکر کشود
 رسد زود در روز کوفت
 چنان گردد از پهلوی سپهر
 نماید بتن بر و لای بر و
 شوم در ضمیر شام قسید
 زنی راد و شو بر نایک
 چو خیزد در ویش نا خورده
 ز انکیشه کاس نام داد
 ز از دست میوه زن آنچنین
 زراعت نامیدن کی بود
 چو میوند پوشد کس از پیش
 اگر شاه ایران شود سدا
 که فرخ زند بود پشت با
 بعزم ماشای بند ستا
 بر آرم از دشت حجاج کرد
 در آرم شان دست و گزین
 و کرد بود آفتابیم
 که ایمن شود ملک ازین سپاه

بفرمود

نظر...

وزان پس آنگاه طلبم
 ستایم توبت ز توبت زین
 بر اینم نماند ز بر عسر
 درش سخت آه سوی کشی
 در ابروی بی چین آید
 پذیرفت چون دست است
 زان زافریش بیستار
 بود رای آینه رای تو
 همه جا کانت فریون فرین
 کفیم از سر کینه در کن
 با که بسکندر بر ابر شود
 ز شکم فرمان پذیری ما
 باهنگ بخره فن نشاء
 کشایش پذیرفت در پای
 بود شاه باز که در صید
 راه آورد بخشش چو
 دلاورد لیران شش بند
 چو با جرفرون کرد ویران
 ز یک بیشان شرفشان
 نیره خوردندی اندر کمر
 ندیدند تقویم در کار جنگ

نخواهیم لشکر بر فردوم
 فرستیم خازن سوی لشکر
 بگیریم باج از مشن حلب
 بیاموزد این لشکر کشی
 بیغای سپین غدا این
 محط این شد ز که هر تخی
 همه خواشش ایجان خود
 سر کانت نازش اپای تو
 همه جا و شانت سکندر
 کله خود پرویز را طبل با
 بگردشش حیرت چو شود
 اشارت از و ملک گیری ما
 را صید کردن بخره گاه
 پی فرد فرد و ز باره در
 کنندش قوی از کورشت
 طمع سر بر آورد آینه
 ز انعام دو و عدو بر همه
 بود سود همه در خود ما
 ز یک سخن آن لیران
 بد انسان کمند و خورد
 منجم زانند در سپرد

چنان گذرگاه لشکر کنیم
 چو در دروم کردن قرار کنیم
 اگر شاه مصر آرد باج ما
 بر آیم از ان پس فغان ای
 بصوای چین نافرین کنیم
 سرکشتن تالبی باشد
 کز اینجا که بنیاد است
 تو هر جا بهی پای ما نسیم
 همه روز ز رسم ضحاک بند
 کشم از تر پاجی بند تخت
 رود دست پیشیت ای کاش
 ستادن از وزیر چو بلند
 شدن بخیه داشته کوه است
 دبی ز دراکر پیش از کرد
 سافر که نافرستان بود
 پذیرفت هر کس عقد از تو
 فرون کرد اسپان را
 سپاهی بر راست زانما
 بختند آتش بهنگام
 بیخود و بیخشان غمی نی
 جهانگیر خورشید مشرق

نیشمن در ایوان قیصر کنیم
 بملک عرب تر کتاری کنیم
 شود ایمن از بیم تاراج
 زه مغروران چین فحشا
 رو بار که فرس خصمی کنیم
 بغزت جنبنا زمین ساشی
 برانده همت کوه است
 ز جان با خن با فراتیم
 که از مار دوشش آید کشند
 کفیم از کجی بر سرش سخت
 بر بندیم از پس بگردش
 ز ما و شش آوردن اندر
 سخن دان گفتار میا بر
 نهی بر کردار بر کردش
 بر و راه دشوار آسان بود
 متاعی اندازد که گار پیش
 اساسی کران کرد و زین
 که داداند از استند
 بنزد جونا سو سالی
 سقر لاط خواه که تاجی
 با بنگ خوب غم

دیزران پی کارنا موس
شب روز را در چشم بستند
زبانک مثل گوش بگفت
بزرگ گیتی ستم ستور
گرفت اندران روز آشوب
بده ساقی آن تشنه آب
که آسودگی در دماغم دهم
بل این سپاه قیامت
که آن کشور را می اندیشه پادشاه
ز دریا گذر کرد بالبرکوه
تختین منکوحی دان
شده از سینه گوشت این جان
بماد او شایسته ای جان
وزان مثل آن سیل دریا
به نظار مرشدیاد
ز ده خدایش طعنایم
بزر خرد و خردش در سر
چو گاه و خرد خاطر سینه
پی توت جان مرغ قدسی
نهان در دهنش زبان قلم
عصا نشینان ز باغ

خورد خواب کرد ز بجز
خسک دره خواب و خورد
زگر و سپه مهر کم کرده
فدا و فسر ز فرق فغفور
زگر و سپه چشم بچم خیار
چو در کار ایران اندیشه
در آمد بسر حد ایران شکوه
کلید خراسان است
که مرغ ظفر سوی مال زد
نگارنده آشکار و نهان
بصحرای کوسودر آورد
سپهر آفرین خوان آنجا
وزان قسیان سینه
گرامی زار حلقه پاشی
دو اند فقا به سوش آفتاب
تسلیم او دیکر ده هوس
بعین یقین لوح را خوانند
که صو اش از آب گشت

برفتند ز دیدنا خواب
برآمد ز کوس و وار و غریب
زوادای نور دیدن آن غلو
زنوک سانهای ابرم
ز توران زمین خیمه برین
متوجه شدن رایات نصرت شعرا
خراسان و فتح شدن آن بدست خدام
صاحب قران الشان
چنین داد فرمان مجلی
سرازل ایران شیخ زخواست
تخته یکی سینه گویند
خراسان وی زمین است
وزان پس چرا تا عمل کشود
هوس که حجم قدر خاقان
چو خورشید تابنده
که خرده دوزخی خنجر
دران خرد کان
در آب و خردا خنده
دل شش پر ز نور حضور
دوان بدست او
هوس برتر شد از کشت

بش تشنه آیین خرد
غریبوی کران شد سر سینه
هوار اگر هشت نفوس گاو
مشک درین لاجوردی
سر پرده بر طرف حیوان
گر کنایه بیجا ده ناب
ز سودای عالم فراغم دهم
بدینگونه آورد پادشاه
که بر روی حیوان بنهند
که بگشت در پای آتش
فرستاش آن آفت
بران اسان نام دیرینه است
نشمن شدش ساحل مر بود
که روشن کند چشم مردم
مجتسم شده است
شدی سوزن میاش
ز روی ز کعبه در بود
وزان آب شست
وزان عاریت کرده خرد
نکین سلیمان در
که تاز و در بنیدان

۱۰

بگستردهن سایه بر تاسیاد	خزانه شادان ابر که هنما	خم ز روی او در خوش آورد	بگفتا محضه بدوش آوردن
تواضع کنان با جدر سنگ	در آمد بخلو تکی آن بزرگ	بدر یوزه شده سو آفتاب	چو از پستی کرد زین رو کجا
وزان صمبرین پوشی سخن	رخنچه گره باز کرد آن سخن	طلبیجا همت نیک آن خدی	بزانو در آمد جهان سر و کجا
نیاید جز این هر دو نیشه است	بجز عدل حسان کن پیشه است	هست کرد دلازدین کین	که امی سایه کردگار جهان
نپرسد از ایشان چنین کرد کجا	ز شادان همین عدل آید کجا	بعد آن جهان نیز تیران گرفت	توان این جهان را با حسان
که فردا بدوت رسد داد و	رسی که بداد کس امروزه	ز عدلست بازوی دولت تو	بود عدل سرمایه خسته
که فردا تو امیش گفتن جوا	بر دم کن امروز از انسان	که دستی بر دست او تیر	بکن رحم بر مردم برود
که شاید ز دیوان بود داد	بدیوان بنداز فریاد او	جد ساز از انگین بوم را	بخود پرس فریاد ظلم را
که ماری بیایست تا امید	ز کلک قسطنزاری می	بود گرگ فارغ ترس خدا	نوینده هر گیسیت مرد و کجا
بدیوان ظالم و مهندختن	انگین سلیمان جعفر است	که هم از تو ترسد هم از کردگار	بدست زری می آفتاب
که ظلمش در انداخت از بون	بسی بود دولت ساری کن	کشاد چنین و پیشان کن	نظر جانب ظلم کیشان کن
قصاص دیت ز دست	ز بی غفلت جوان خوشی	نپرسد از ما رو کردم گاه	بقتل عوان کن آستان
چو کرد قوی مار از رشود	بدر نخوت جاه بد تر شود	به دست هند و د باده	کن تر جیت بد گزاده
نشد ز زک است با گل	لکن بخیدر کار بدیل	ز آنچه ما میسوم کار ما	ز بگوهران چشم کین
ز بخر جنت می از زرش	به هنگام آن بضمیه پرورش	نمی زیر بطاوس مانع	اگر بیضه از غلظت است
بر درنج بهیود طایع	شود عاقبت بضمیه نزع	با آن بضمیه دم زد و تیر	دهی آتش از چشمه سلیل
بجنبش در آمد و به قیام	بر آورد زعفران بر جیل	نشد زده ای انخلاف و زده	چو گوش خدیو از لالی پند
ز گل ماند آنجا سلامت	نور و نجات آن از کشت زار	باطراف تو شمع شد لاله	خشت آن شبانده استیز
چه در جمل بوی مشک و گل	گر زبان بود پیشتر افتاد	ببستند و کین سلطان	ز با خردی چونکه خوشچنان
حصاری چو می چوچ استوا	ببستند روز واز های حصا	اگر آب خنجرش در بی نایب	بمندی که پرورده آتش
بدر دلبندی بود	چو تقدیر از عرش آید فرود	بود فی امش کرد از آفتاب	قضا بر نگر روز در است

رعیت که بر باد شده در دست
بفرمود فرمان ده نامدا
برابر سرباره شش تا فلک
زا اطراف گردان حکامه چو
چو مرغان آبی دران موج
داده برآمد ز دیوار و با
تختین سرفراز ایکو نم
شده دست دیوار و چون
دویدند بالا بسار و با
ز سلطان بهر جا ملای س
برویندن تن گزیند و آوی
بدروازه راندند فوجی گر
سرنیزه در جیبها جا گرفت
بکشتن نمودند چندان
براقاداز موج خون خانها
یکی برو خاتم زنگ کشان
شد آویخته بهر پادشاه خلق
بفرمود کاف قلعه ویران کند
نجدق فرو ریخت آن بر
حصاری چنان توده شد
چو دریا بنین غریش گرفت

شش رهنگ و شکست
که لشکر نهد و بسوی حصا
نشته بران چمن کبری ملک
ببازوی آن قلعه کردند روی
شناور شده جانب خاک بر
گف انداز در کاکیر خاص و عام
ز دریای هندی بر آورد
بسرهای دیوار گردیدند
کشیدند شمشیر قتل عام
ز نادانی پیشوایان رسد
تن خویشتن را بد آوری
گستند بنجر و شکست
شاه شاپ شمشیر بالا گرفت
که شد جنبش اردو و تیغ آ
شدند از پی جغد و پرها
شکست آن یک شکست
رعیت زیاده سپاهی ز خلق
بجاکش همان و کجیان کنند
بدریا در افتاد کوه بلند
ز نم بیونان با فلک شد
زمین آسمان در آن گرفت

گر آهوتی و بشیر زبان
حصاری چو دیوار میزند
کشیدند شیران قلعه کشای
بسی مرکب از چوب پرودا
نکردند اندیشه از سنگ تو
فرو شد بگرد سپاه آفتاب
بسی بسرو بر سپه خاره خود
ز سر نیچه آن یلان سره
باد فافرفت چه که چه
بگرد کسی یارب از جهان
برهنه که به پهلونند خار را
شده موج دریای تیغ تیز
سرب سران بظلمت گوی
در و با م از نیل خون نم گرفت
یکی کند دستا غوری ز
شکستند و بتند خیل ختن
چو شد قتل و تاراج پرودا
برآمد و ویران گران غلغله
ز جا کوه البسر ز بردند
چو پیکار فوشنج ختنند
ز نم ستوران بچای شیت

کندران سینه هزاران بیا
کران کوهی کرد دست کند
پلی فتح آن قلعه زرنیه نا
بگرداب خندق در آمدند
گدشتند چون بازان آنگه
شد از تیر روی هوار شهاب
کیانی علم بر سرباره خود
سرباره از زخما گلنگره
ز نادانی پیشوایان ده
گرفتار نادانی سردهان
به پهلوی خویش آواز را
بخو ز خیل پادشاه تیز
ز سیلاب خون کوه گشت جوی
بسقف سرچو بهانم گرفت
سز زتن جلد ساقش آن
سرو دست غوری بچای
ساره ز سرباره بر افروخته
گفندند در با م و در ز
وزان کوه دریا میباشند
سوی هری ایت ختنند
بیک خطه زین و ز کوه و

بیک خطه

بجز هری حلقه بستن پیا برافزاخته باره و خاک نیز چو سلطان سینه بدان رود بجای نیاید درون آن هژبری که در قید نخبه مانده شد از موج آن بیکان خیز ز بس شعل و شمع کا بسوزد دم صبح کین قلعه گیر افتاد بفرموده دارای شورش کجا میزند جنگ آن روشنان رخ روزگش بود نسیر علی بقصد شیخون و آن بند بجنید لشکر آوار کوس دم نامی وین آمد باوج ز جوش شد استیال و دوش نشسته بر باد پایان و آن کشیدند صف بروی هو گشت از لبر گرد آنوس دران بکین ابر شوب با سوبان جنگ و دران گرفته بی کار دیوار و در	چو مال که زود آیزه کرد ماه فرو بسته بر خویش راه گریز برون آوزد خزش شمس که نتوان از انجا برون آمد ز صیادی گور و پنجه ماند پراز گوش ماهی نیز از آینه زمین آسازد و بجم فروز باین قلعه بر شد برین طنا که بر قلعه گیری گان زندی نشد آتش کین عمد و سوز شد از غنچه خیز شب شکفا چو شب ز بکر و نسون آمد چو شب خفتگان از خرو و خرو که در بای لشکر در آید بیخ شد آرایش بزکام چو پیش گرفتند چرخان نیز آید آن با لبر ز در جنگ بیامی دران نعره در عکب گان کمان کرد قوس قزح آ بتدبیر دیوار پرداختند باین دست تیغ قیامت	لک راز برده غولان شد آن کوه پولاد سپر حصار شهبان مغفرو چو چو مرغ آید از بوستان شبها کجا هکین آشنایان خروش جرسها و بون بان طلایه روان شد ز مرد و گرو کبشتند شب زنده در آن دلیران سوار بره رانند شبانگه که نخل این طرف با ز دروازه کوی انصاریان سگس اکبشتند و چو تهنه ز باک مل فتنه بیدار شد یلان قرعه جنگ انداختند فرورد سردر گریبان همه حلقه گردن پیمان کنند هر بی عالم و باره اش کوه قاف دم صبح کاین شاه زین چشم دلمی گردید با دسوم ز هر گوشه چندین چاکر یکی کرده از زخنده دیوار	چو غولان غوری که دیو غول گرفتار زندان آیینش نه دیوار سخت و در است ز پرواز باید بر پیش فرو شد بگرداب نخل برون بر خواب از پیمان در اندیشه جنگ میا کوه بروفت سودا خوار داد بهم باره و برج کرد پیش بر پید طوطی نوشت گروهی ریش را بازار یا ز دندانش وقت ماند بر آسودگان کار دشوار شد سر و تن خود و زده سا فرورد آسودگی اچراغ که چینه برنگر شهر بند این لاف باشد از آن گران مشرق بر آورد طبل علم گلزان دل دشمنان هم بدیوار آن قلعه بلاد زده در گریبان آن خیزد

دو پنجگی در هم انداخته یکی کرده سوراخ دیوار جنگ فروغینه از سرباره سنگ زنگ استخوانها شد زین خروش سلطان نردواز ما دلاور دلیران فیروز جنگ برآمد بدیوار مار کند نخستین خلیل سیاه اول شو گذشت از سرباره طافان یکی بخت از دشمنش جنگ گرفت این یکی اگر یابان ز شهری مجوقوت لشکری ترنجیه از سوزن خاکس چو سان لپه زار اغر نهاد پناه ملک شهر بندرون که هر کس به باکش پدای شو و گر پاپی از خانی بیرون بند شد از قصه که درون برود ملک بازا نگیز سپیکار کرد چو لشکر پرانده شد و زبرد چو از خار و شکست بنیاست	وزان پای زرد بان حسن برون کرده سرباره گنجان برآمد دماوه ز مردان جنگ تبن استخوان پاره پیکان ز سربوش میرد و قوت نپا نکردند اندیشه از سرباره سنگ بر آورد فعی سرباره بنده بر آمد بالای بار و دیر فروغیت دریای لشکر شهر دگر در آمد از ان سرباره سنگ ز دآن پست زاری ایمان شهره چگونگی که از ختری پر تیر نتوان زبال گس کشاید پر وبال و رند با تسی پر جرات ملی بزنج بخندد درین شورش از خانی چو لاله سنجوش ز خون بند درون یافت آرام و بیرون درا نگیز پیکار بیجا کرد دگر لشکراشن متوان جمع کرد با ستادی کس نگرود در	یکی نارساید بجمش گزند گروهی نمرودان کار آزما پلی جنگ امان بر شکوه بهم کوه و دریا جنگ آمده ز بس بخت از بارها خارها عدو را و لیکن آیین غرور ز سربو بران باره بر خطر از طرف گردان فیروز جنگ ز لرزان بخیل مخالف فقاد یکی دید پیشی گر گردان فراوان نذران بگریخته کس از بچه بجای تعجبی چو خورشید بر آرد آرد گرت نیست چنگال از دین ز فرمان دار اول اجمند بود ایمن از تیغ خوزیر ما سنادی چه در گو شبار کرد پس آن گاه هر کس بکشت جمع سپه داد فرمان سپی شگوفه که ریزد ز باد بجا یقین شد که بخش ندادانی	یدیوار بر کرده مار کند میدان مردی نهادند پا پراز سنگ مانند امان کوه جهان زان خصوصت تنگ آمده شد از خارها هر طرف بارها بتیله از سرباره کردند دود شد از زرد بان شاهراه و گر سار و نهادند رو بی کس گریزان خس خارا زان بند چو بگشت بسینه خورشید ز چنگان از ان در آنجته ز جرم سها آفتابی نسبت بسوراخ شمشیر پناه آرد مکن دعوی کار شیران لیر چنین شد خورشید سنا بدین تسوزا پیش آتش تیز ما کسان از ان کار آگاه کرد میانها کشاند و دود نشد جمع پیشین می کس بگرد و گرد جمع بر شاخا سر انجام کارش نشانی

بسی کردند شیشه از پیشش شد آن نوبی خرد بر پیشش پذیرفت از او خرد و نورش شدش چون ز خلعت صلیبی جهان دیده همچون کن خبرین نیست این در سر راه رحمت صفت بیدت بیخبر تراگر بود آخند حق نمناک وگر هست دیوار تو استوار وگر سنگ عدو تو در آتش بدیستن از تو ندیدیم زرت را بیارای از نام سوی بانین در گداری بنام شد آئینه رادل با امید گلو باغ زانغان باغ چو خطباتن بنزه پیشش بر آورد و چون بلبلاش در آن متصل عتبدان ز قصری پی آفتاب زمان بر فراخت آن سرود و بگو در قطع شب بل ز باره رخ	وزان چاره فرما بر نمی رسد که زاده رود در پی مادرش شد آن گفتبار درش حکایت بدرمای بیغیاست گشت بهر چند روزی بود آتش که خالی کنی سر سودای تاج که حال عیبت با نئی گشت ننگان مار از دریا چو باد بود نیز میستین با آبدار صف لشکر است البرز کوه وگر در بند می ده با هم وزان ز بر دست آنعام ز همانی ز سوی سرفراز برفت و گیسوره شاه رفت نیم شمال آتش جان شست ز سر گشتگانش نیم صبا گبوتر پرچم آمده در هوا بهاری نه خیل آورد از آلبا یکمی بر جرف آمده ز اسما نشستند در سایه شمشیر با ضون برون آمد از در گنج	بما در چنین گفت کای نه گزین فرستاده آمد با بوس شاه شبتان الطاف را در کشا که از من ملک را بگو سخن گذشته زمان تو دوران اگر بایدت سر کم تاج گیر مشو غره از خندق و شبنم وگر بارهات سودا بر سر دلیران تو گر چو ناک نهند برون از کینه تویی کن خطیبیت چو بزین آید فرا نیایی زگر مای این چشمگاه درین کعبه گواشیاں کن پس آنجا گرد آن افرا فضایلش چو خلد برین ملکشا در حقان سرشون سپید هواش همیشه ز گرم و سرد ازان طرفه قصری بر آستان در آمد بان سرور کاستا دگر روز اضیبت آفتابش فرو و آمد از تخت سلاخو	تو خواهی مگر عند تعین کن ز ناخوردیها شدش عند خور بغاخر نوازی زبان کشاد نار و وفا این جهان کهن کنون بایدت پیش ما عذر وگر اجد بهش نی حکم که این یک خاکست کوی فرشته پر ندین عفتابان هز بران ماتیز و تین غنند ازان پیشتر کار و زنت بر ز القاب با خطبه راه طرا باز سایه دولت ما پناه که مرغ حرم را نیاز ز کس سو باغ زانغان آفتاب هواش چو روح اعدا چو سبزان عنای با بلند نه در وی عجم گل نازد و گز ما حضرت شمشیر کاسته منور شدن بچ زان آفتاب ز خرسنگ عالی شد آن گز آبی سر نخوت و ماغ از غروب

کران آمدش طوق فری پرستش گریز بر لبه سر افکنده درین خلعت شده پادشایش بی شہ نیک رش چشمدید طریق بزرگی بران لب از سر نشسته گفتگو ز خرد اعجاب نیست من طلعه شرمند خوش چو دشمن شود زیر پای تو چو دشمن پیش تو آید زبون بیبیای ز رفعت و زین وزان پس بزرگان عالی علی بیگ آمدن وی نیاید همه کشان خراسان بجای ای ایشان فرستاد چو د روت چرخه چاره برد چو آن تازه این همایون پاک شد آوازه گنجه گران بلند علی بیگ غوغای پستان دگر باره آن آتش رستخیز	چو موی شدش گردن ز پرستش نمودش بر سر کمان لکه بر سرش بخت دولت ز بد انسان که اسال فرمان سز شرم پیش افکنده که در پای میهمان داشت ببروش در آن انجمن آری بود مقام از بزرگان عجب نبتش کن رشش رش بشکر از آن بگیرین دست مروت نباشد که ز رشش سرفراز کردش بخشش رسیدند در خدمتند بیا بوس فرزند سرفراز بفرمان بی از بیاروی پرستور فرماندهی او شاد هولای سرفدش از راه برد بران صندلی خاک شد سایه پریشانی اقاد در گو سفند کشیدند شکر با و از کوس ز طوفان ایلانیا کشتیز	در آمد بان بارگاه دست فرو بست دست و نه دست بر گاه اقاد از پیشگاه شده سکه اش عینت دوی ملطف کنانش در ایوان نشاند را حسان انعام بنوش گنه کار چون غنچه نهبت بود چو شرمنده شد طبعه دوی بازردگان حشوت گنجین چو اقاد در رو تفایش گناهش بچشید و بنوعش بشی تیره دیدش چرخش سپر پس آنگاه دارند نمای کول علی مویدهم ز شاخ خویش چو بروند فرمان شده آرمند سپنجی سدی خراسان آب تنگ آن مرز شبدیز رسیدند خراسان پام دوی ولی والی ملک از زندان ولایت زوالی جو خالی شود بکوه کلات اولان تنگ کرد	تواضع کنان پیش آن بپوش گذارنی بان کشت اقاده بنجد شگری پادشاه چو حرف غلط در خطا حتم زبردست بلا نشینان نشاند بهمان نوازی سر خوش گناهش زنجشی گناهست به کیجا دو خنجر بیای بود بر جرحت نکت سخن نگیری گرش دست با این وزان قدر قیمت فروان همان باغبانی باغش سپر غمان تابش جان طوس از وید پادشاه احسان تباچ و مگر در شان سپر بلند شدش ملک از فرسنگ بیجا سو آن خجسته بنامیر که سر ز در هر گوشه نام دوی نهاده بسره سرفروزان رئیس بهر قریر و الی شود جهان پریشان استنگ

بود که اگر آسمان بلند بجینید از آنجا بخیل گران بسوزاند هر خار بن را که در در آمد بزراستان نخل ز فرماندهانش تی کرد جا سوخ شدش ملک ایران تدروش خرامیدن آنگار بن که در پیش و ستم کند نویسند ناین خجسته سواد سرخیل کیتی ستانان پذیرفت از او چون اسان	چگونه کند راه خوش بیند بسخیمه دیوان از زندان که روزی تواند بیای غلبه ز رستم تراوان سپردش سر سرکشان کرد در زیر پای عدو در کند آیدش انگیز سرفد جز لاگمش ساز کرد	وز آنجا عنان سوی شمشیر تا شدندیشه فرساستد بر شمشیر وز آن جا سویتان آمد علم برد از آنجا به داوین ول شاه باخرمی ارشد چو از مویکش بدیران طرا بیاست آن می باشد حلال	کلید در خیرش نزیات سلیمان صفت کرد خیرشان وطنهای شان شان بخش با و آسمان یار یارین که آن گنج بی کلفت شد تاشای توران بوس کرد وز نیست در هیچ دیوان بلندی در غم چه ستم کند ز پیشینه دفتر چنین ایوان که از عیش آفاق را کرد به تدبیر اندیش را یار کرد سپه را بر زریب و زوید کوفند شمشیر زن جهان طاق شد به او گر جهانی همی کم بود که سیلاب پرز و غلط آمد بهری بیان ز مرید اینست پی موپای ملخ کرد و رون بخواهند در او چو تخته بود ساز از اجای کله باغفت به این آن کار برودند بیار استندش ز تناسک
طبع کرد در ملک ایران تمام بمعین ساعت کشا لیب دل دست شمشیر زن کفی تو باید نداری ز روز دروغ ز گنجی کن آریسته لشکری چو بازیت بیال پر شوکا ترازوی زر سنج را ساز کرد ز مزدش نشد بهره کار جوهر بن ز نجر وارد او بز خوش دل از وعده سرم از نقرین نعلش استند	عزیمت کردن ما جعفران کامگار و مومنان بجانب ایران و فتح شدن از زندان و گیلان و عراق و فارس و آذربایجان	بماند لاف فکرا آن کار کرد بفرمود ما سازش کند سکندر که سلطان آفتاب تور روز زم که یکدیگر بود سپه را قوی ساز و وزیر هزبری که چنگال دیدن نیست بشیر زریان در آن کوز زدست بپندگی در بود بجار و بگنجینه باج فریت دلاورد لیران فرمان بر ببستند بر ناقه زین را	بمن که در پیش و ستم کند نویسند ناین خجسته سواد سرخیل کیتی ستانان پذیرفت از او چون اسان سطلاب زمان انجمن طلب اگر بایدت شوکت خسرو کسی کو ندارد تو سر دروغ چو خواهی متحرکنه کشوی دلیر تبیدست هنگام کار در گنج زر خارش باز کرد باندازه کار کس دادند گم و ادنی را بنیاد او شدن آن هزیران چاک سو سواران ز تیار کرد خاستند

در آویخته از ستوران قطا
 شد از نظر بهکین نامی کج
 ز سم ستوران دای خروام
 درش دوا آرایش گوش دو
 سو دو ستان قطر لطف یز
 کند آتشی دست روشن بر
 رئیسش دولت سزاوار
 ز بدکاری هفت چو جان کر
 سو آن همندهش سبکخیز شد
 ز هر نوک خا آتشی فروخت
 گریزان بادیش ز اوزه اش
 در آورده کشتی آب بس
 گر بهای آن شسته چون شد
 با تش پستان آوردند
 زد آتش جلیسا و ز نار را
 سلاطین گیلان که تا بید
 شهنشاه شران فرخند
 غلامان کی زبان مشت
 شد آن هوشمند پسندید
 بگنج گنجینه آورد خست
 زستان چو شد پیر و دیاه

محاسن پذیرفت روی اس
 سر چرخ گردنده را معر
 زمین شد سو آسمان تیر کا
 نهنگش ز دشمن هم کند پو
 پی شمنان آتش ق تیز
 نشاند چرخ بد اندیش هم
 بفرمانبری گردش باشد
 ز بانهای آید کان بو پر
 بران قهها فتنه انگیز شد
 چنان خج زاری لرزه خست
 بیاورد غوغا بدروازه اش
 ز دریای لشکر اس نامس
 سو قوم کرمی عنان باشد
 هم آتش کجست هم آتش
 بر انداخت آیین کفار را
 شدندش عیت صفت باج
 امب آهت از دعوی کیش
 بجای نهم خویشتن شمر د
 از آن کرده شو نشانه
 بر ویوه افشا ند چندین
 تاشای شیرانش از راه

بستند بزین طبل باز
 سپه را منزل بریدن سنج
 محیطی شتابان شده سیل رنگ
 بجنید غر زده بری عجب
 یکی تند بادی و او شد ز باغ
 ز ما ز دران شاه خاغان شک
 ز ساری آمل فرستاد کلا
 شدندیشه آن ل شاه را
 شدن شعله ز آتش تنخیر
 بر تبریز اند از خراسان
 چو تبریز است که ز در دم
 دران حاجت تریا زیست
 گذر برو طحکا که کفار کرد
 بنا کرد مسجد بجای کشت
 ز اوازه صیت شاه و سپاه
 همه نامداران قلم کما
 تفردهای شاهان پیش از شما
 چو گل شاه بشکفت از کارا
 بیرون گذر کرد آن تر کتا
 شد از بهر آسودگی سپاه
 سخت آن جهان گیتی نورد

پی شاه بازان کین کرده اس
 زمین از زوار و درامیج
 پراز در شمول و جنگی ننگ
 پراز قطر لطف برین غضب
 که آتش فرورد نشاند چرخ
 بقیه وزی آمد بغیر و ز کوه
 رساندند باج از نوادگان
 که از فتنه امین کند راه
 دران بخار زار شتم شعله ز
 که گردن کشت از کشته
 شد از نام کیش در محرم
 سر کشت آتش فقر است
 صنم خانها را کونسا کرد
 بر او آتش اما فتنه شونت
 تر لرزل گیلانیان را
 رسیدند ز خدش نده و
 دران عرصه که بود جنگ با
 وزان کرده شد گرم بار را
 شدن دع و گنج گنجینه
 سردی قراباغش آرامگاه
 ز کرد سپاهان آورد کرد

سزای سپاهان بفرمان بر شبی از قضا که تانندیشه چو حرص طمع مایه شمنی یک فتنه انگیز شوریده بگفتند با هم بیابگ بلند تا بیم از تیغ خور ز روی بود مرگ از زبون زین بد شام از ما ستانند چیز ز سره گفتند کسیر کلاه حلال آن زمان شود قوت ز فوجی که براوج و الاپرد ز شمشیر خور ز شمشیرگان زن مرد گردید یک چشم بسی گرگ در زند یکدش بد و نیک اخون همی بختید بر اسند ترکان بی ساز و برگ بسی امور بار و شاهین شای گرفتند و جواب خروش پس بدروازها تا خند بیم سحر کابری قاتل بی دروغ خبر داشتند قهرمانان	گریزان اندیشه داوری هر و مایه خیر و پیشه چو بخل و حسد ناپسندید بسی فتنه ز جاست از بر کنان شکل ز ترک ستمکار چو بر نهاد خواهی اریم خوبی باز در دخت دست بگرستین خردت کند و بسوزند که ایک سر ما و این رخا که قصاب از خوش او دوست شهیدان شمشیر بالا زند شیمون در آمد بشب گنگ در دست چه شیر موده چو بکین سار شمشیر افغان شده بسی خاک خون در بختیند سر اسیر گشته ز سر سام مرگ بنهار زاع و زغن شد تبا بریدند سر گوش تا گوش ز دروازه بانان مرگند ز مشرق آمد طبع تیغ که شد رخند در کار من و اما	بگردن نهادند ما بخرای سر و پاش فاسد چو ریش کن بشور و شغب بست ز دروازه هزاران سینه سچوش اند سپاهانیا نیم شیر و پلنگ اگر سر بشمشیر خوبی نیم چرا شد با دست ترکان نگردد ندان قوم سیران ز کشتن در اریم خور و اریغ خروسی کی تیغ خو خوار و کسی کو تواند کم سر گرفت چو غافل نخفتد در پنده ز بام و ز در فتنه آمد رون هزیران مروت طلبت بهر چو غوغای عام او در خیز چو اردو غلوشه بر پست شد از بازی جمله چرخ پیر ز ترکان جنگ او ز نامدار خرو شهیدان کوسن باغی گری رخ از آتش کینه فروخته سرگشت حیرت هم زمان	ترود کنان در سر انجام تیغ در شتی به پیش چون خابرن صلوات و زهر سو کبکین مغل په سیل دمان حروش اند ز شیر از اینم ترانج خلک از آن بکرتن در زبونی نیم چه دارند بر ما که جویند ما چگونه کند ایشان اسفهان بود گو سفند زار به تیغ بجوی انگشتش که مردار و تواند گریبان قصیر گرفت توان کوفت لسان سرباز در آمد فغان از برون آورد مروت چه دانند گرگان که ستیزنده عاجز شود آرزو شود زیر پای شه پیل محصل دست محبت اسیر بکشتند انشب سه باره گذشت از نیم چرخ نیل و که گرد و جهانی از آن سوخته بدندان غیرت گریمان گرفت

بر آشفست و بر بافت از رعنا
 زگر و سپایان بر آرد خاک
 بترکان نشان از تاراج را
 بغارت شوی گویا از بون
 شغیند غارت چو بنیاد
 ز سر با گذشتند ز تیر
 کسی که قدم بر سر جان زند
 در آن یک قدم زده بسیار
 بسی قلعه گیران بر آرم خوی
 سر صعوه گری بتری بیتیغ
 کتیری که خاشاک بر کفش
 چو کوشش نه هر دو
 بدیوار از هر طرف صفدی
 شد انضمام صاحب آن
 در آید بجیل سپایان گزند
 در آن شهر غارت پستان
 بتران آمد ز هر سو سیخ
 ز سر نوش شاخا کوبین
 ز مردم کشان جشن زدند
 چکان سخن شنیدند
 شد از شکران بسیار زمین

که از خون هدایتیغ و سنا
 سپایان شد از زلزل لرزه نا
 روه گنج نمود محتاج را
 کنند از کعبه حایر بر رو
 همه سینه کردند آج تیر
 لکرو دزدانده شمشیر تیغ تیز
 بحیث فلک است آسمان بند
 نهاده از آن صد قدم پای کجا
 بیازوی آن صلح کردی
 ز بند بر دم تیغ پالی دریغ
 نخواهد که بید و قیامت
 شکو بزند طوطی خسوی
 ز رخنه کشادند هر سوری
 بقتل و تباراج شان حکم
 تیر تیر او شمشیر تلخ بند
 هم از در هم از خسر کردند
 ز رنج دل باغبانش فرغ
 نگویند اگر ز در تیغ و بن
 سر اسیر در کار مردم کشی
 چو بایان نسیان شدند
 پراز جان دین آسان بود

شتابان شد آن بر در عرو
 بگرد سپایان در آمد پسا
 بقتل همه نینر فرسود
 اگر ترک را رفته غارت
 سپایانیاں هم بیابگ بلند
 ز کشتن کسی را اگر نسبت
 ز کس تا بروی بود یک قدم
 بفرموده شاه گوی نود
 فدای شان سپایان آما
 گریبان دشمن چو نتوان
 غلامی که از خطا بزند عجا
 شدند آن نیز این نام از کا
 سخن شدند شد در آن
 بشمشیر کین شده قز
 بود گرگ درنده گردید
 درآمد و صاحب جیل
 بغارت شمانده شکر
 درختی که سی سالش آرد
 سر سبکی از اجل بیشتر
 روان و روح چندین سوی
 بر گوشه فرقی بخون بود

که سلاب بر ز در آشکده
 ز گرد سپه گشت گیتی سیاه
 تپی کرد خاطر ز با غضب
 بهشت از بهشتش شایسته
 شدند از دیکسند در آینه
 به کس که خواهی توان شنیدم
 ولی آن صد که تیره کم
 بر آمد گردون نغیر نبرد
 ستاوند در معرض تنقا
 تو پیش هر جنگ دانا گفت
 بدشنام استم که بید جوا
 از آن شهر از هر طرف روی
 ندادند شان شیر مردان
 بشوش چندین هزار گرد
 شود عاجز آنچه ز شیر
 بتاراج پرواز کرده کله
 چو کرگان درنده سوی
 بیکدم بر میخشن آمدند
 که سوی که امین و دوشتر
 که شد غرق در ایلی و امیر
 بدو نیکاکس نمیکرد فرق

پری شد در آن نیت داد در آن نده نگذشت زنده سیرد نترکان تاراج کرد نهاد آن هوی اندیز ز کجا یکی شد مجبوسه محرم ز برورد در نیهای جوج بود شده که خد اشتباه تو گفتی در آن شهرش تخریب سر شتفتها دباره نه نخبند یکی کاه بر گس ز باد که نزد آزان بی کجی در او دل نا تو انم شود	در آمد به سیاد مردم کے سپه از سپهان آورده ز کجول در یوزده تا حاتم نهاد آشکارا چیزی جمان شکسته مفسس می دور گرفتند در خانها هر چه بود سرانها بی لباس حصیر چنان آتش فتنه کردند به دقت در آمد در آن کار خاک بر خواجه طوفان عباد	شدان کو چرمای کشا بود نشانی در آن آدمی زانی شد ز سیل تاراج بکشته نه صد باره خرقه بدست ز تابار شته تا بسوا راج هو شکسته جنس سفال بجان بیرون در بخیر و در خوشند که کل در آن اندام بخا مناره ز سر بر افروختند غضب المان قیوم شد	ز بس مرده قاده بیرون در انجا جزو خربادته زویرانه سویش اقصی بر منعم ز زلفت کشید ذخیره بدیفت بیکه برود بودیم کامیش فاک نظریه در خانه ختم شدند شد بری در آن ایستادن ز تاراج کشتن برود بیانه فرود اما خلسه زمانی بیاسوی من ساقیا بن ده لک کجایم شود کند محل آهای این مرطبه قیامت با تنگ شیراز گر انما به نامی رسیده ز ایران و توران وی ز خاک درش چه آرز کلید به گنجا دارشان چنین است رسم سرتیغ شون قاف به هم عشق خیمه لاجس نام نازنده
سپاهانیا ز منز اکبر چنان گنجی کلفت با ز کاری چنان اخترش دو کام نهادند شمشیر او خلا بگردار پیشینان ه نای چو شاهان شطرنج فرمان گهت کشد که بر آردین فرستاد آذربایجان بشیر از شد ه هفده روز	توجه نمودن آن سر و سر افراز بجانب دار السلطنت شیراز که چون که در فرمان گلستان شیراز بخار منور شد شش ملک ایران نکردند آل مظفر خلاف شدن فرخ آیین فرزند شدند سپه دشانان پراز هر کوی است خراج شدند خوشی از این بسی کشت خشکین	بدین گونه سپه آینه جهانی آرایش سازد نه در بسته فی اغیان شدن و بانو ز کج همه زان مان ده مان بگنجینه داری فرستاد که گاهت در کج و گاهت گوی تاج سگانه علیای منزل بریدن طرازنده	زمانی بیاسوی من ساقیا بن ده لک کجایم شود کند محل آهای این مرطبه قیامت با تنگ شیراز گر انما به نامی رسیده ز ایران و توران وی ز خاک درش چه آرز کلید به گنجا دارشان چنین است رسم سرتیغ شون قاف به هم عشق خیمه لاجس نام نازنده

که سرحد چاق شد فتنه خیز
از آن تنگشان دون
اگر سوی دریگدازاروند
ز فرسواران دسته کا
شتابند این بیابان دو
که خان شت اشته در کار
که دار و مرد دولت تند
جوی طلعت آن جنگ
چو شه دیدگان قوح مید
خبرگیر از دشمن و نصیب
سفر کرده رانان در با نام
فدا در ستوران ز قاصم
گریزان بود دشمن از کار
پذیرفت فرمان نبر ویر
زده کرو پوشش مکن
یکی تیغ هندیش تارک شکار
گندخم اندخمش شیر بند
بر آمد به پشت یکی گور خیز
در آمد بان وادی فتنه خیز
جهان در جهان فتنه انگیز
فرماند حیران در آن سحر خیز

گه نشت از نیم چرخ گزین
ز بستنی نازد روستی
تیمم بدریا کنسار وند
از لشکر رقم کرد خیمه ترا
بفراری رفتن با یکو ترموشته شدن
به دست همجایان از کینه بر

بان دولت نیز نتوانستین
که نوازش لشکر و نوم وز
نمی آید آسان بجای ستیز
عنان بر تمانک فرازید
غلط میکنم در بیان
گفند از ضعف تن بال
که از قطرها شود کاتنگ
با بنگ میدان سگ لید شیر
در آمد تنگ بد امر بلا
که بودیش از گت و تارک غلام
گلوگیر شیران شمشیر بند
شدن آتش از خار همی تیز
ستیزنده را از روی ستیز
بسی آتش فتنه را تیز
ز روی ستیزش نه پای گز

سید زو شت چندان سپا
کسی آن چراگاه نهد نشان
خبر داشتند کار فرمای دهر
بعثمان عباس حسدی گر
بفراری رفتن با یکو ترموشته شدن
به دست همجایان از کینه بر

اگر موی پروالت سبزه
هر ساسم از تیزی دلش
به ایگو ترم گفت کای کرد کا
بیابان نور دیدن از حد
بیابان شیران از طعم دور
هر اشتر که بستندش از قطرا
ز پیغاره باید به سنگ لاین
کمین عدد و امکان کرده
یکی همکین پسر بر زده
کلف ناروش نیزه ده اش
وداع حرفیان دیر نیه کرد
عقاب سبک سیر پرو کرد
نظر بر کمین گاه همای گشود
ازین قیروان بان قیروان
بهم آشنایان بفرسود

که قطعی در آمد آب و گ
که روزی بروان از خیمه
که سیلاب صحرا در آمد شهر
فرستادشان بر سر آن
چنین اندر راه وادی
یک جا دور روشن بودی در
باز نواح دارا و سگ دست
و گرنه چو نذیشه از صوتش
حرام است برها کون و ترا
شمار نمازان پانصد گشت
تقصی شد زاهو و خرگوش و گ
شده عنکبوتی همارش حمار
ستیزه کمان سوی جنگ افروش
کله کرد ز این قبا از زره
چخاری عصایی بران بر زره
ز خون عدد و یافته پرورش
که آهنگ بقرم کنیه کرد
بصید گلنی بال پر باز کرد
کران آتش فتنه نمود و دو
شده موج دریای عمان
که افتاد امروز کار عجیب

بود خصم بسیار و مانند
 بود مرگ اولی از آن گنگ
 و گر حله آریم سوی نزد
 دلاور و لیس تر سلسله
 گمان کیانی ز قرمان کشید
 شایب پیکان چو شمشیر
 از بسیاری خصم شان بکافی
 ز هنگامه بگرختن عاشقان
 فدای ایشان سویشان خفتند
 چنان آتش فتنه بالا گرفت
 ستیزه گمان در خر و شل بند
 ستیزندگان تر ماوری
 پریشان شد شتر گداز تارک
 جنبی نبوسید آن بی وفا
 نمود ارتش و جلد آتش
 رسیدند جنگ اوران صفا
 جهاندار از آن نکو نیک
 نبود دی نزدیک فرزانه
 شبانگاه کز سوگان مگانه
 در اندیشه گردن کشان یک
 بهر شب نبر بران باهوش

ازیشان نبر از نند و از تان
 که باشد ز هم پیشتر منند
 ستیزه بر پا چو شان کرد
 بخیل از آن حکمین ز لرزه
 غریزه زان چه چو آن رسید
 نمان شد در بر سیه آفتاب
 بسیار بودن پنهانی
 که زرم جان با جتن کاشان
 ز سر خود و از تن سر خفتند
 کزان شعله در چرخ و آلا گرفت
 چو گرداب قلم بچوش آمدند
 نذیدند از خردان او ری
 بگردون در مدغان بیع
 که از خرد وسیلی در قفا
 پریشانی آورد در شمش
 ز شمشیر در تارک تارک
 ز بان تیز شد در نوازگی
 گر اندامی جنسی چو مردانه بود
 بپوشد گیتی لباس سیاه
 که فردا بجام گگرد فلک
 در اندیشه کار ساز چو جنگ

گر رو بتابیم ازین رخسار
 سری را که توان آورد
 در اندیشه کار فرزانه مرد
 بانگ گروی در بند
 هر وقت که گویند ز زرع عفتاب
 ستادند گردان این کلاه
 اگر قلمم آید بکوه شکوه
 ز سر که بگشت بهنگام کار
 آن فتنه جویان در ریختند
 رسیدند قیام بی ثما
 همگان در یکا گین فوج
 چو پیمایه عسر گردید پر
 چنین ست دستور این حال
 پراکنینه بود آن در دهن
 چو خورشید زخشان بر علم
 مشک همه سینا چون زره
 شنا گفت بر کار استاد
 سخن کرد از آن ماجرا کوهی
 طایر روان بر تیغ و سنا
 که از ختر سعد سازد بلند
 زانیه تیغ ز رخا رگون

در چون توان بر نام مستتر
 بشمشیر ولی بود گردنش
 که بر خاست از خیل بجان کرد
 صفا را شد در بچک تنگ
 زره را در او در پیش فضا
 چو سد سکندر در آن فتنه گاه
 پریشان بگردان لخت کوه
 بنصرت چشم گرمی گر هزار
 ز نوک سنان آتش نخبستند
 بخون بخین شمشیر و
 پیای رسید مانند موج
 فرو ماند ز چاره ای کو تر
 که زهرت دهد چون شایب
 که بخت تر گشت گیتی فروز
 سپاه کواکب بریز زهم
 ز تیر کمانهای بنخیز زره
 زرم هم با خون جهاد و شام
 بار اگر رفت شاه شاهی
 فرو بست ره بر چون نمان
 که از کوب غس بندگردد
 بصفتل زد و در نیز کار

در یک جلاده خودوز	کمان کیانی کی کرده	که با یک پلنگ آید جنگ	بستد بر طبل چرم پلنگ
بدرین سالان جنگ انا	بباید در بار کرده جا	کز دشمنش را در زهر مار	یکی تیره را داد زهر بار
که از روم از چین آمد باج	به شتر و گاوخت نیخند	ز درگاه سالار تاساربا	بر راسته در نوازش زبان
نهالی درختی شد شش در	به بی نصیبان هر دو کون	باین بی آن یک سپاهان	بر گردن کشان جاشی پان
نهران چو گلگون شو بیزو	بالعام صد گنج پر وزو	که نبندد در جان بسیاری	که در دشان پر زو قص قمر
برافسان جنگ نهنگوش	به شب لیران پولا پو	نخون غنیمت غنیمت کرد	یلا ناز چو شمشیر شان تیز کرد
بده سازان از ایزد کارسان	جبین سویده بر سجد کاپان	بیزو طان پرستی بر آورد	سحر گناه در نیزو ان پرست

بیرق افراتخن صاحبقران به اینک جنگ تمش خان و نهمیت یافتن آن

بر آورد خنده تیغ از نیام	بر آمد برین توسن تنگ	همه کینه گردید و بگدشت	دم صبح کاین قمر پان
دافقاد جوشش بر روی نیل	خمر روی د نهر پیر نیل	بغیر تیر عراز و ماوند لوه	بقران سالار تونان کرد
بر آمد غرور در گنگ دنگ	نارنده کوس ز در گنگ	خروش آمد از نیم رویش	دیدند در نای ز خون
سلاز کوه بر زد بلند آفتاب	از ان کوه تکین گران	شدار شقها هر دو فرود	علمها بر آب چسبند
بر آراست بال آن شکار عیقا	یکی بست کشن چیده	بناز بر آمد گردون دیر	روار و در آید بصدغین
بکفین تیغ خوز زو در چشم	سوی دشمنان دیدن	فرزند هر دو آفتاب سپر	یکی دیگر آهستان ظفر
که امروز ما نیم خصم شربت	گرفت آن گریک محاسن	جهان سوز کرد آتش تیغین	یکی دیگر از شد تیغ تیز
ز گردون کفر سو و از ان پر	خباکاریم ستوان گند	دافقا چو چین بناف بین	شامان ایال از یار زو
غنان مند سعادت	بر آراست کشورستان	ز راه علم آسمان بلند	زمین آسین شد ز فعل
نهان غمت در آنگوش	زان بهفت البرز و لادوس	بندش شد هفت لشکر	بران بهفت سگ کند
ز پر فرق گردن کشان	قطاس تودان فرسای	فرستند آه گذر بر صبا	بهان در جهان زیر برق
نهنگان بولا گری بر حوض	نده پوش وین تان فوج	زمین پرود آسپان	نهر و قطاس ستور بوا

بر آستاندش بین پیا
 زهزادگان قلبگاه سپا
 تساد از قفای صف خم سینه
 به پشت تکار در در او در پا
 به لرزید گیتی ز سر تارین
 جهانی در آسین چو در یاقی
 همه دشت زادان در زنده
 ناز تیغ شان نیم در تیر کیم
 ز قیاق سفین بلغار و رود
 ز عقر نیالش بسیار سپاه
 به قلب سپاه خان شکوه
 دو لشکر گویم که دو مشرک
 بر آمد درنگ گامهای
 خدنگ از در جهان و آرزو
 یکی گفت بستان گفت
 شد از هم پیکان زنبور
 خدنگ فدای نامت
 ازان خون کپی در پای
 بدن آسین شده ز پیکان
 شده پر طوقها قفای
 اندوخون کس تیر متصل

عمر شیخ و میر شتر نادر
 جهان کرد چشم مردم سپاه
 که در پی بود صب صیبت
 بر آورد آواز روئیند جا
 سر اسیر گردید حسن کچن
 زد ستو چون گنج آسین بند
 ر بوده ز شیران درنده
 ناز قتل ترص و زار گنم
 فرو کوفتند از چپ و راست
 جهان کرد تار یک به مهر
 شتاب و دلگشای دیو کوه
 رسیدند جلوه گاه سپاه
 درخت فانی که در شاخ در
 بروی من خون داد و گفت
 یکی گفت حسنت که این
 ز راه داد و صدید چون
 ز خون دلیران شد بر سر
 همه رنگ آن شمشیر
 بچو شن غمناز حسی ساری
 چو کیسوی کا فردلان تار
 چو بالبلدان بی حرم دل

قوی شد دو بال عقاب
 علم در لیس صفت آن سرفرا
 ز سوی دیگر لشکر آرای
 جهان پر شد از کوس و زنبور
 علمهای غالی بر آمد به اوج
 از یک بیابان فزون راه
 همه زود دشمنان ویران
 بر آست خان سارین سپاه
 همین چه کرد خان بزرگ
 همین دیارش شد آراسته
 یکیش کج لان سپاه
 خستین هزاران پولاد
 ز هر دو طرف یک تازان
 داده بر آمد ز هر دو طرف
 فروخت پیکان ز هر طرف
 فشان کمان هر چون تیر
 صف بر فلان شده بزرگ
 سپه و شمشیر از گند
 کمان خم چو بار و جانان شده
 کله خود با گشته گلگون
 پنهان شستیار از پاسبان

و یامه دو بازوی غنچه
 پس صف بود جا شطرنج
 که صیقتش زنه آمان در گند
 بد ز یادین کسند با جود
 محیط صلابت آمد بدو
 ز جوی نرزد آتش بر سر
 رشته خشمند پنداشتی
 هزاران صف از پر کینه
 ز نیروی اطن هزاران
 زوادی نور دران نوحه
 از سلطان دران صف
 بر بندست و کشا و بند
 کشا و بند بر هم کمان تیر
 دو در یاقی کس کلب آورد
 چو باران نفوس تیر
 همیکد از زرع و توتان گند
 فاده بنا پاک در خاک
 وزان کرده نظاره مردان
 ز هر گوشه خار کجاش
 چو دلهای عشاق خون
 شکستند شیران در کجاش

چو شکست بال عقاب لیر
 نیار و تاب شد کا جوی
 برفتن اگر سیل تندی کند
 هیز بران بسلد وزی کنیه خوا
 هوا قیرگون شد ز فنگ
 بیرونه سلد وزیا پریشان
 وزان خسته بگشت سیدار
 چو صاحب قران یگانگی
 خدنگ از جوبت فرود
 شد زده از قبضه شمشیر
 سنا نگر فغانه و ما و ما
 زار قتل کس نیز نه نفع
 عرب وار ترکان نیزه گدا
 زبند شمشیر با رک شمشیر
 چنان در هوا پر شده از غبار
 ز فراز سگین نقییر
 چو شمشیر سینه پایان
 در آمد بند کلاه دست
 ز هر دو طرف کوشش از حد
 رسیدن حیان لیر
 یکی جامه کلفت تاجان

ز بالا شناید فغان زبیر
 بسوعی سس شیخ آورد
 چو پیش آیدش کوه کن کن
 بران خشم ناکان بستند
 جهان یلان گشت تا نیک
 بگشتند از ایشان اندازه
 ابصار نوران چاک سوا
 و گبار آهست صفی چوکوه
 بخون خاک میدان درختند
 ز سو فارها سود انگشتها
 نهادند در سینهها کاکا
 چو بالابلند بریم دل
 ز نوک نشان آمده سحر کا
 شکاف اندازد تاراک بنا
 گران سبزه ولاله رویها
 سر سیم شد خیر کوش چرخ
 حکایت بهشت و گریبان
 که با کست که شکست
 شکست از خربسار لارو
 چو پنجه آهوز میدان
 کلاه آن گرتا سرسان

چو خان بید ویرانی لشکر
 بجنید شهنزاده از جا چوکوه
 از باخغان تا شد ستیل
 شب تیره جریانی کمان
 بیابان نشینا چنگال گز
 شدن سگین خان فرخ جگر
 صفی در پس ف نصرت پنا
 قیامت سو کوه یولاد بر
 چو ترکش تپید تیرنگ
 پیکار پیکار کردند
 چنان نیزه را در زره نوشت
 ز پر وار سیداد گز گز
 نی نیزه تیر اند قلم
 بره چنان گردان مکاره
 در محکا درنگ خم هفت جوش
 ز بانگ داده بدر دیده
 گلو و گریبان گنجیت
 یلان یکدگر از بالای
 گرت دولت از سر رود
 صف لشکر زبهر گریبان
 یکی خور در پشت گز گز

فانی شد و دست شمشیر
 گره ماند در کاخان گن
 بسلد وزیران کردان سیل
 قرار از زمین ده هوا ز ما
 کشیدند شمشیر دو بزرگ
 در آن سد سگیزی خنجر
 بر است خیرن جوی سیاه
 بویرانی کوه سرباد بر
 فرود نخت بال تعها بان جنگ
 سوز نیزه برود نگاه دست
 که افعی در آید بسورخ خوش
 چو دلهای سنگین سیمین
 پس انگاه شمشیر شد علم
 که نمود ماهی نه هفت ماه
 ر بود از سر و مغز چرخ
 شدند نیشه از و هم باقی
 نگر کردن بجای گریبان
 گر فغانه و کند و زویر
 اگر شیر با شمی شوی رجو
 زبهر کوه البرز زبهر شده
 چو پس دید چه تیر خور

چو پس دید چه تیر خور

قاده دران هین شبت و شبت
 سر سینه آن قوم کسش همه
 دل از تاج تخت برشته
 فلک چشم زان صبح روشن
 ترا بدو آنگهان کار دست
 دران بیکران ادی بوجوب
 بن ده که از غم فراموش
 طرازنده این نجسته رقم
 که چون فتح قباقر شهبان
 پرانند لیشه ملک کیری کا
 پی خویش افسا شهنش بود
 سوی بارگه شد بتدبیر کا
 لب آست خنجر خاقان
 کم اندیشه تن پرور
 دل و تیغ و بازو بکار آید
 دلیری شد از گنج زر کا میا
 کسی بر لب فرس تو اند نهاد
 بغر بود از ان پس که لشکر کا
 فشان آن جواهر چون بربکا
 لشکر خدا و خداوند کا
 بفرمود کا رند خمر که فرود

سرافراشیده چون غار
 فرود رفت در آب آتش همه
 در دولت و بخت انبیا
 که شام اشفاق خون با من کرد
 بر او چنگ خلیفه خانی
 نمی بود در بعضی اوقات

فرو بسته ره آب آتش
 بصد جلیه خان پشان
 چنین ست آیین این بی وفا
 نشد سرخوش از جام غمی
 دران ناحیت لختش داد کلام
 سیاستی آن می کرد فریغ

لشکر آراستن صاحبقران
 بعزم یورش پنج ساله

بر اسود کلفت آن بیا
 نکرده و ماغش هوای فرا
 ز خودش کله و ز زر جاره بود
 بزرگان در گاه را داد با
 بشیرین سخما طلیعه
 دهد دین تبارج و دنیا آید
 عروس جهان در کنار آید
 که بر آتش اشد با بخت آ
 که در راه آن سر تو اند نهاد
 کند از پی زا و راه اهتم
 شد آذینه گوش بیندگان
 زبان لیش کردند و لبها
 بر آزند چتر و سیار نندود

بفرود می آمد سوختگان
 بجز ملک گیر خیالی شبت
 دل فروز روزی نور بود
 زمین بوسه دادند نام و
 که امی شیر مرد و چنجامی ز
 چو زردان شمارا دل شیر
 عروسیکه مهرش دل با بود
 به کعبه کسی میستو اندید
 و گویا راهم غم بران شده
 بنوعی که تا چنجال دست
 همه گوش از ان گوهر آرا
 شد از بخرانده در وقت
 کند بر زمین یک سیاهی

بر لب آتش کین ز اندازه پیش
 برون رفت از ان سگ کین
 که نوشت ز نیشش از قضا
 که ناخوش گشت ز رخا شیری
 که بودی دران تو امان
 بود در رویش همچون چراغ
 درین ظلمت شب چه غم
 چنین اند در فتح نامه قلم
 مدیثش ثالث مهر و ماه
 ز لشکر کشیدن طالی شد
 ز غمیش نوید سعادت سید
 نشستند در بار که در
 ز عشرت نمی آید و رویا
 دل شیر و بازو شو شیر
 لبش را گردیدن آسان بود
 که بر رخ بیابان تو اند کشید
 شنیدم که که آنکس یار شده
 نیاید سفر کرده از راه
 زمین بوسه دادند و بر
 به افتد بر تپه بر آرزو
 کشد بر در بار که بارگه

و مادوم برارند از چرم گاو
 خراش کن تا قباد پای
 خراما شد آن ابرو بر نشا
 بز جیون گذشت آن جهان
 پرواخت از قنہ آن بوم
 شد از پرتو ماه ناکاسته
 وز آنجا بسوی کرستان رفت
 گره های آن بسته چون کرد
 که آن مظفر نخبست نگون
 مالک که از کردگار عیانت
 بشهزادگان ملک ازل
 بود بچہ شیر چند نون
 ز نستر فرو کوفت صبل
 نمیداشت حساب کسی
 ولی که عیالش بہت خطا
 مہاش امین از دشمن کجوب
 چو شیر از زردیک شد شہرا
 صفارای این لشکر نیکو
 کہ چون صبح گام شہرا سپر
 حکم ترخان بو زنجری
 گریبان ملک از فلکنت

روار و نهد در زمین کاو کا
 عرب وار گردد و حد گیرد
 کہ بر خاک ایران شود قطره با
 ز دریا گذر کرد بسوز کوه
 ز ظالم را ہانید مظلوم را
 زری تا بہ تبریش آ رہتہ
 وزان بوم و بر کاظم نیرا
 در بارگہ سوی شیراز کرد
 تما و نمای از حد خود برو
 بشہزادگان نش سپردن خطا
 نہادن بود طعم در کاظم
 کہ ناوردہ چنگال زندان
 در افتاد جوشش بر پائی
 کسی چه کہ اندر شہزادی
 کہ اندیشہ در کار باشد صفا
 اگر چه بود خرد خردش گوی
 بلقفا دلیران موزون عبا
 لشکر آراستن صاحبقران بقصد شاہ
 منصورتہ شدن آن گردش از این غدا
 افک سہای شد بختی سنجوی
 چو مرغان شاخ خست فلکنت

زند نعرہ چون شیخ زنگ
 بہ نیکوترین ساعت آن کاتبیا
 زمین از روبرو پرتو اجا
 نخستین سرور و برتر آن
 وز آنجا خود بسکندرق
 برون رفت بید و از آن
 فروشت از آتش شیرین
 در اثنای این حالش یکدوش
 ز انعام و احسان صاحبقران
 کسی کہ شہ بود روزی بد
 چو شد دست شہزادگان ز غدا
 ز گردن نہاد جہان ننگ
 نہ از شاہ منصورش اندیشہ
 ز باشہ چہ اندیشہ در وقتا
 ہمین خصم را خرد و میداد
 اگر خصم خاری بود در
 شتا بند در ساز کاہ نبرد
 ز فرفسیر شہزادگان
 کہی قلم آہن آمد بر سوج

کند آسمان از گردانوس
 بہ دولت در آورد و پار کا
 بیالای سرفست از زریا
 گذر کرد بر مرز ما زندان
 غمان تاب شد سوی ملک
 در آمد بان بوم و پرتو
 از ان حاجت تیر کرد ستیز
 ز حرفی کہ بود عمری نموش
 فراموش کردند باختر
 ز سودا می با جس تہی نیست
 رسد در گریبان شاہان گزند
 سر از قلاوہ نیار و پلنگ
 فوکنتی کہ شہر سیت مشہر
 سہا چیت نر و بلند آقا
 کہ فعی ز خوردی بود کوش
 تواند کہ در پا خلد ناگی
 تغافل نور ز ندمان
 چنین بہت صفہای و گدا
 زمین دلیران با فروخت ہم
 ہمد کوشش کہ بیان گشت کہ
 نہنگان در ان جلوہ گروچ

کشید ذرت از میان تنگها
 بریزم هر تنگها و وزین
 یکی که آه آن از آن بریزد
 یکی مرکز را بتختیاب
 شدش همفانشان برنج در
 جنبش در آمد محیط تیز
 ز گلبانگ شیر کفنان لیه
 چو باز وی شیشه دار قوی
 پله نشه داری شیشه تیر
 بغزید و برگشت چون سیرت
 فکند گردان بی مهر هم
 بس برینها و ند خود رنگ
 نهادند زه بر روشنی گمان
 که ناگاه از طرف باغات
 کرده زه جاده پیشکوه
 ازان بر یکی همچو تیر خنک
 زدندان و دلیران آیین خود
 بر آمد زه و در بنا و پیر
 صدای نم و شیشه باد پای
 سو قول اندنیل دمان
 یاز اشد ز هر طرف و جت

بستند بخت بسیار گنای
 بدان سان که جم را جان در
 امانه سر که در تخت ابر
 کز آن بهره اژدها بود
 بسان دو شیر در یک غلا
 باهنک شیر از شد موج ز
 گریزان شد از پیشه آن شیر
 چو سپهر گریزی کجا میری
 دو سه پاره مان گز خورده
 نهنگی بزیر اژدهای بست
 بر اسپان از می مطلق کم
 نهادند در کیش تیر خنک
 و شقی گمان اژدهای دمان
 بر آمد یکی گرد شوب و هر
 بهم متصل گشته چون بخت کوه
 که چون شد روان بر کوه جنگ
 بر یکبار همینه با بر ستور
 شپاش پیکان فشانش تیر
 در آورده ای و سه راز جان
 شدندان زهر بر آن کشیدگان
 چو رگهای غمخیز تنهای گبر

ستوران شیریان در درخت
 نشسته بر تازیان فرج قو
 شه کاران خسرو سوزان
 در قول ارایت خسرو
 چو قلب بین بسیار سپا
 چو بدخواه اگر شد ز کار او
 بیغایره شهر گفت ای با
 ز ناموس نامت اگر بر سر
 ازان ز نفس شیر شمشیر
 ز شیران جنگ آوزان ما
 بر بستند ز زینیه همینه با
 کشیدند در بر آهمن قبا
 در اندیشه خصم صاحب نظر
 چو شکافت آن همگین تیره
 ز میدان کین ای تنها و پس
 ندیده کسی شمشیر در مصاف
 شده شاه منصور شیر ملیه
 کشیدند از آن تیر باران سپر
 ز سپاک مار کینانی کند
 صدای کمانها در آمد گوش
 یکی و جلگه کین شد موج ز

کجیم وزره زیور الی در دست
 محیط صلابت در آمد به موج
 در قول زنی کا کین کین مسان
 ز پور جهانگیر خا خا خوی
 رساند تیره بخوشید با
 که آمد قیامت به پیکار
 که ای بزوشم شیر و کیش هم
 سرت راز دستار معجز است
 که آمد گوشش از آن شمشیر
 با و کرد جویت سباره ز
 بچون تیز کرده یک آوزان
 بسالای آن نیز کشش عبا
 که جنگ آوز دیار و در کرا
 نمودن فوجی باز بزند
 که سیل دمان دستا کین
 بجز تیر که پشت گذشت مسان
 بران خیره در زندگان کله
 کله های بارانی از خود زور
 بچپید بر خود سپهر بلند
 پی عارت عقل و تاراج
 به البر خشم آمده در دست

نگردوی که بر جاست از موی
 ز لب تا بگوشش آید از زرد
 کف شاه منصور بر نده تیغ
 اگر چه بود که ثابت قدم
 بهم برزد آن قول را بچین
 ز کز کزانش بهم شکست
 کند حمله چون تیر خورده گرا
 ز نیره شد جان تا جان صندلی
 بدان که کشت حیرت کند
 رسید آتش کین در آن رخ
 ز غیرت بر شفت چون گل
 بجنبید آن که تکمین بختی
 دو جانب ساند تیغ بود
 چو پروانه خود را ز بند چرخ
 بر زیر سپهر نشا هشتان
 در آن زر که نیره بازی نمود
 کشید و کش و نذیر و گمان
 چو شد در نور دیده ایق
 ز چونی که تیرک زلف فکاه
 گران کرد در و سر و روان
 تبریزین خود میلان کشت غرق

چنان کرد چشم مردم سپاه
 و سبزه کمر کرده زان کرد
 کف آورد بر لب چو غنچه
 چو آید قیامت بریزد بزم
 بلزید از آن سمان کین
 ز قوت ماند چو شکست
 شود فرض فرزانه ز آواز
 نهنگی گرفته کف از روی
 زمانی گریبان غیرت دید
 چو پروانه خود را بر شمع زد
 پی خویش نیره باز بدست
 در آن شور و غوغا نشست
 بخود ز راند و در آن نامجوی
 نمیرد چراغ او بسوزد بدست
 چو زیر سپهر مقوس چو جان
 بقلب سپهر کتازی نمود
 بر آمد فغان از زمین و زمان
 کشیدند شمشیر بر باویر
 یلان را بر او اخت تر کلاه
 وزان در دوسه روزان
 چو تاج خروسان جنگی بفر

بدان گوید کم شد در آن کرد
 رسیدند آفتاب را بی کرد
 فلک آن درنده دو از وصله
 چو روی آورده سوی گلشن باد
 وز آنجا عثمان تافت بجهنم
 وز آن پس بچسبید پیرو
 که گردید و دیوانه آرد ستیز
 ترخان در اندیشه چاره است
 که بچسبید سوش خیابان مند
 چو صاحبقران بیک چشم
 ز نیره بجا و دیده نیره داد
 ز طوفان بخت سبزه آسمان
 ز نیت تیغ اگر برق بفرق کند
 سپهر بر سرش آن یل و مند
 چو دست کاغذ شاه با حصا
 چو دیدند گردان قلب سپاه
 ز بس در بهوایر بر زد بهم
 بر آمد چکا چاک شمشیر ما
 شده خود ما چاک چو لایلا
 سنانی که در دست سفاک بود
 هم خون نشانید گرد سپاه

که محبت با بچه چرخ
 پر آگنده کردند مرد جنگ
 در آن سده من بنابر لاله
 بیاید با و جای کردن با
 برید آنچنان بیت را زنت
 در آن فی سره مانندی تا
 بود خوشتر از ما جبر
 بجمع دلیران نظر آن
 کشیده گمان و شاه و کند
 ز آرزو من و هم دار و پیش
 ز شمشیر خسته و صد نیره داد
 بخوید امواج قهرش مان
 بنیندالم فرق آن پر کوه
 فرو داشت از بهر دفع گرد
 میفتد چو دیرین خا از شمال
 که با او باخت بر قلب جا
 ز بر رفت گرد و نشت هم
 کشید آن چکا چاک تا در با
 چو کلهما سپهر گشت پر کلاه
 سر و مغز را ما ضحاک بود
 چو گردی که بر شد ز راهی

برافروخته شاه رخ و مصفا بازدیشه فرق خصم و شست در آن سگین عرصه هونتا در افتاد از باد صحر درخت بر باد خروش گلگیر فاد آن ز ابرش گر خند پی توره زانوز ناشر کشید سین گرچه شیر عر و حقیق بسیر خجسته سینت مناز پس نگاه کرده شایع چوز اندیشه کینه شکر بس	برافروخته تیغ مصری پرگنده انگشتا کشت و شست که میشود دل شیر از بون پرید از سر شاه بنجخت یکی خورد نیره یکی خورد یکی از کمان دیگری از کند که در پیش خراج جان کشید بنیدیش از آن کو بود شیر که آهنگر انداختن کمان ستادند گردان تو آن تمام مناشای شیر از کوشش	کشیدند تو را میان صفا غضبا که هر یک چه شیر در آمد بر خصم را بارگه پس آنگه صفت خیل از آن بیز و یکی دیگر کاس رسانید شرح در آن نگاه سری کویا بقیه صفر منار از بزمی خیل به مافا چه سلی بزور بگفتند بالا کون جان بدروازه سله زور کاه	هم جمع کشند از هر طرف گر فتنه بدخواه را در میان گونسار گردید یکبارگی کز زبان شدند از بسیار ز این خرد و هوش منی آن سرتا منصور از شاه بخواری خجاک و فاد که باشد از بی روی سپاسش این از جمله سراسر سر روی شدن منزلش غصه کار
بیاستی آن عمل کون با من نه که در هوشن مستم طرازنده دستان من رسیدند بیکان آن و ک که ای عالم آرامی تسلیم گیر رعیت زبید و شان کل شده عدل گستره باوشان سپردخت از فتنه آن بوم ز تبریز تا مرحد ملک و م بهر شهر ایران و هرنشلی	توجه نمودن ایت فتح ایت بصوب دارالخلا بعا و در کجین سلطان احمد جلایر چنین شد حمل بند بگرن که بود منحت کس آن یا زبید و آل مظف نفیر کمن گرگ را با سبان کل رسید از رستم کرد از او شان برون کرد از نگین بوم زیر نشسته است آن ز روم فرستاد فرخ فری عادل	توجه نمودن ایت فتح ایت بصوب دارالخلا بعا و در کجین سلطان احمد جلایر که از فرات قبل شامش تظلم کمان پیش شاه آمدند خرابی این ملک ایشان بود اگر دفع ایشان کند بکشت آتش فتنه چرا که بود سلطان عمر شیخ شیخ از ف گرم کرد و تخت بلا خاش چو شد کار ایران من سنا	که بکشت با از بیجا خراباتی دی پرستم کند چو از فتنه شدن آن گری استدیدگان از خواه وزیشان جهانی پریشان شود این از فتنها این زال مظفر بر آورد چو زیبا تزدوی آن از بر راستا و در کس بانسان که با است پر

ز بغداد آید پیام راوی
 ز حرف رسول خجسته پیام
 مرانه صلح و نی روی جنگ
 ازان سر کشی آن کند نشان
 باهنگ بغداد شد ره نود
 بنبند بزنگ اوی نود
 چو ز بارگه در بر آید ملک
 کبوتر که مرغی بود نامه بر
 ندانیم عیبی ترا غلط
 که آن تیره گروی که چشام بود
 چو سلطان بغداد آن نامه بد
 فرستاده اوست این سپهر
 ز دنبال آن مرغ فرخنده
 روان شده بغداد چندان
 شد از تیره گردی که بخت هم
 شتابند که گرسید خروش
 چهل فرسخ آن راه دور در
 رسیدند از پی دگر فرخ و فرج
 نستان شد از تیره و دریا کانا
 برید جبر و برید از وطن
 بدان سان دریا درون خجسته

پیام آوری نی که نام اوری
 نیاید برون انقیاد تمام
 در آن هر دو پام در آید
 شد آشفته چون طره هموشان
 بر اور وزیر گوی گردند
 که از روی دریا بر اند کرد
 ستاره با و یار و یار و فلک
 زاکرده بغداد و ما خیر
 کبوتر بغداد و میر و حط
 نگر و سپه که چشم بود
 بجنید و در اهل حکامه
 ز دنبال این میرسد بی خبر
 عقابان خجسته گشا و نذر
 که روی من شه به شاره
 در همانی سیاره خاک گم
 خروش از قشایش رسیدی
 اگر در آن جها گدایت کن
 زو آنچه پوشان احمد و مو
 هر زبان آن نستان نیره دا
 گرز از ازان طره فرزند
 که از خجسته از نستان خجسته

چو آینه ره یافت نزد کیش
 همین بود مضمون آن کیش
 بتو حال خود عرض کردم تمام
 چو خجسته ایلمی بغداد و
 چنین حکم شد ضعیف و بی
 دو بال از پی مرغ در هرام
 چنین گفت با مردم آن بیا
 ندیدند از راستی چون گزید
 بفرمود تا بقیض نخست
 بستند بر پای مرغ دگر
 فرو ریخت از درج با قوت
 همان دم فرو بست بر و جل
 شتابان شدن سیل در شکوه
 جهانی روان از سیارین
 از آن تیز رو سیل آینه تن
 چو مرغ سحر خیز فریاد زد
 بیک دفعه ترکان فرود
 جهان شد از شوشتن با کس
 بدانیش غافل در آرزوی آس
 آن رخانیان از اندیشه دو
 ز رسم میهنان ادا دی نو

زوالی بغداد شد عذر خوا
 که آن نکته و انگشت از جان
 تودانی دگر بعد ازین تسلام
 جهان شگما نرا سفر یاد
 دو شک از پی کار در ریاری
 شود آن دو سپه که بر روی نام
 که شد دست گور جهان گنگ
 بگفتند آری شهر و لپند
 یکی نامه اطلاع نو چیست
 که بغداد یاز بود نامه بر
 که است آن تدبیر ای تیر
 گذر کرد ازان بل ز مغل
 که نزدش کی بود صحرا و
 تیار و قباب رور و زمین
 در اموخت فارتی و قبا
 علم برب شط بغداد زد
 رسیدند آنجا و آنچه هنرا
 بدید این گنبد آبنوس
 چو سیدر شد از آن قیامت غلاب
 دلاورد لیران آبن غر و
 برگردون شد از شط بغداد

بگردون شد از شط بغداد

ستوران در آن آینه بنگام و ز پر کلاه پلان بی غلط خروشیدن کس و نیند یکی گفت گویا قیامت سید ویا مردم آنی اندین گرد دلیران گذشته زان آستان چو صاحبقران شاه دانا رسانند در گذشتن آن پی غرق بوری کی قطره رنجی و دوری نیستیم عوب را بود ناقد گرتیزو و گربا در دو سلیمان شوم پسندیده حرف سخجودا فرستاد فوجی شیره گفان شتابان شد آن تند آبریز چهل از هزاران آهوسوا بمیدان رسید از هر شکی یکی تشنه و ادی هونک چنان میگ گرشن تعین دران بر آبی که اسید بود همیشه لب نیمروز تموز	بر دند سپاس آنی گرو پراز مرغ آبی مهر روی در او در بغد ایاز جی سرافیل صور قیامت مید که دریا بود در شان بی شکوه ز تندی دریا کشند کند از دریا گذر و همچو شوال که بر ماهه بسک تو فرض چرا بایش رفت چون پرن ز دنبال تا میرود میروی بر درخش ترکان موه گرو بر و قادر حکم و فرمان شوم پسندیده آمد پسندید ز دنبال خصم سسته عانا که آتش قشان بود و سلاطین زارکان آن دولت استوا بو و باغ پیش رس آنی که از هول آن یو گشته بلا که نعل نجا و در دران آنی همین چشمه گرم خورشید بود تموزی که در آن ارضت	گر زبان بازان دریا شکا کله خود در باروان چون خبا هر اسند و بیچارگان آنی در گفت کاینان شینتند بگفت آن در گریک گویید تذروان بازی غرق شط شتابان شد آن شیر آشوبکا مناسبت باشد ز با نغید غلامان این استان صبح برازد اگر مال مانی مال بود شیر آبوش اگر وقت کا گر زنده تا در دنیا بدست بر آراست خاقان شیدا ز طوفان تو کم کرد و دیباچه ره دور و تعجیل و تنگی جو بشمن رسیدند در کربلا اگر دجله در میانان بود هوایش ز آتش فروزنده چرند و در آن سوزناک آفتاب هو آستین تشنگان تهر بگرمانه در مردم که جانی	نهنگان دریا بدریا کنار بر آراسته روی همای آ غریوی کران شد سر سیم بود هانا که بی بال و پستیند بود این قیامت سپاه گذشتند آسان چو پرنده باط ز دنبال آن خم خور و شکا که در صید کج شک بند و اسد کنندش بی روی باز و چو بدا مش در آرم و بریم بال بود چرخ مانیز آهوشکا ز کوشش سخا بهم از دست در ایوان سلطان بغداد ز عمان بگنجیت دریا با نند اسپان تازی هزاران بادند کین صدام چو ره دور شد کم سپان فروزنده تر بود و سوزنده همی گشت بر روغن و کجا همین تر و تیغ و سنان جهان کشتن بر پیش رو

بیاستان آب سوزنده با	سروق محال فسروزندار	بمن ده که از قیدستی بریم	ز اندیشه خود پرستی رهم
فک قد قرمانه تاخیش	عنایت کردن اعلام حجت فرجام	بصوب دیار بگرد و دیگر مواضع حدش اقم نامه	بکشورستانی چنین اندیش
که از نصیب ثوبت نمان تر	نوشتن تقه تمش خان جبهت تاراج کردن لایلت شرف	خطیب از شایش بر آراست	برو بوم بغداد چون گشت بر
پس ایگانه نقاش بهز آرد	عراق غرب را چو آباد کرد	بفرمان عالم مطاع تم	ز نامم کوشیدم تو نفس است
در اطراف ملک عراق عجز	شدا و از کوس و از بند	دران بهم و بر بصرای بون	دیار حسن کیف ایما کرد
شدش زمان طوکانه جاق و	شدا ز خیمه و حرکت شاه	تباراج کرخی فرستاد کس	بیتند پرده سراسر اشتر
نماند ز زیند زین سبند	ازان هر کی فتنه کشوی	که ناگه رسولی نشرد این	دراموخت جنبش هفت کمان
نخستین جهانگیر گردون شتاب	که بنده بر راه آن سیل سد	شدا شفته خسیل آمین ستم	گر نقش در ابلج و چرخ کوب
چو ز دسکه بزنده حد شام	ز آوازه نشان فنی آواش	خرامان شدن اربلاست	که آتش فروزوزان خار کوب
چو دیمه شد طرف دریا	فلک بر من سایه شک سید	پس ایگانه خسیل گرد و یک	که طوفان از یک کلیه است
تجاق آمد گران شکری	که ای جان بن خان چکنیز	بکوش و رای از در بنی کور	وزان باد شد آتش فتنه ستم
سپاهی ترسم کرد آهن جسد	که بدتر نباشد از ان چرخ	نویسنده بر صفحه شاد خسته	که بیش از آن آتش ستم
گریزان شدن چنجان کشتان	که بخر شود ما جرای جنگ	بیای پای در راه انصاف	بزاتو در او رود انا دیده
که از من بخان نامه ساز کن	که کانش بود خوابک جنگ	تو خود بزم و زرم مرادیده	که هم پای سلیم و هم مرد جنگ
بیارایش از حرف بیم و	کن آستین پاره سانه فلک	سیاهی گنجم همین آتش	شدش صدر آرا بنام خدا
وزان پس سخن را چنین در	داغنت پراز کبریا و نیستی	وزان بحر در شکل ادبی	که نبود طریقی تضایف
مکن حق خدمت فراموش		منه پای و رکوی آن دلبری	میں مهر و کین نیز و زین
مبیش از ان و ز پیش ر		سو کشورم آوری ترکمان	که هست از زینده هم برش
ازان که هعلت نیاید			که دارد و تنگمان بگردند
وزان گل کبش دست گزین			گر از خجاست سلامت ز رفیق بر
شنیدم که با ما سر شوی			کفی باز دستت تصرف را

چو سودای خامت بود در دود
 همان زود باز که دیدی کجا
 از آن آرد با چکان این را
 و زان چو زه بازان نسیب
 بود خون آن قوم برگزینت
 بصلح از فروزند شاهان
 اگر دوستی جام لعل است بچشم
 دم از مهر زن یا کین پیمان
 مفر شد آنکه ز مردان کار
 سخنانی و شن ترا ز آفتاب
 رقم سنج این صفی چون نگار
 که قاصد ز دین چون در گذشت
 شدن ه نور در منازل گناه
 بدان گونه که روش ادای فصیح
 کشید گردن کشتان سپاه
 که اولی است نمک نزارع فر
 کند اختر و آسمان کار او
 بر سر من از دولت تیز آید
 پرستش نمودند خا ز راه
 باین پهن شیت مرغوره دو
 ز شهرت آیرش خیل شاه

که آری سوی باد صحر چرخ
 همان رخ خصم فکنم آرد
 شده هر که ام از دای مان
 شده هر کی شایبارگی
 بود دست آن جمع در دست
 شود شهری لشکری فراغ
 و گردشمنی تیغ نیست فر
 حکایت برین ختم شد و آ
 ز بهر رسالت یکی نام آ
 یکی آب حیوان یکی ز نهب

من آنم که از روز در کار زان
 بود پیش از بشیر شکرم
 در ختی شده هر نام سلخ
 بهم بر من از بقیق را
 همان که بصلح رای آردی
 و گر رو بمیدان کین آرد
 بهرم ترا شمع مجلس فرو
 چون نامه کردید پر دوا
 خردوشه چیزی ز کار گمانا
 بخدمت که بسته فرزند

رسیدن نامه صا جعفران بخان
 کردن خان بسبب انشاء بعضی
 در آن شب بانخان چا
 که احسن حدت گفتش
 در اطراف آن جنگها بارگاه
 نمی باید آزار او کرد پر
 ز دولت بود که نام زار
 نه از تیر و شمشیر خونریز او
 که بازیم پیش تو جانم
 چو گردیم قانع بخجیر و کور
 ز صحر از وید بغیر گیب

بر آوردم از زور کارت
 زیاده شده عرصه کشتور
 شده شعل نیز از آن بر چراغ
 برایشان کین تیره فاق را
 طریق مردت بجای آردی
 بلا از آسمان زمین آرد
 که کینه ام آتش خانه سوز
 ز طعرا تو قبیح شد سخته
 چو شمعش بر از آب آتش
 سوی دشت قحاق شد نور
 چنین کرد از آتش روی کار
 در آمد بسره صد قحاق دشت
 ز بازاری عرض آن بر شکت
 بزرگان قحاق او اداب
 ز لعل بگنجت یا توت آنا
 بکشور گشت میت اسکندری
 درین صید که جره بازند
 که در یاتی کرد و آفاق
 سرفدای سم تو سمنت
 فراخی درونی ملک فراخ
 نشیند دشت خا رست و

ی بود گر طالع خان تو
 نجماش غلامان این است
 سر کوز راه تو باشد رفیع
 و شمع ماه همچو پروانه جمع
 تمر را ندانیم ازین گفت گوئی
 چو شامان بهم سازگار کنی
 دو خسر و ندید کنی هم رگا
 ز اندیشه ای کج آن بان
 ملکن فتنه انگیز را همنشین
 اگر شاه قیصر بود و در قبا
 دلیران بشیر گریزیدگی
 چو بشید خان قول بد خو
 بفرستد شمع گفشتن بخوا
 چه قاصد از غصه فرو
 سخنی بر پهلوش شبیر
 در ستاره و بیاجان تیز
 همه زنده شمانی را که از
 بر آسفت از آن طمان ز با
 که آیزود که این پیر
 کنم آفرایش بگره کند
 چو لاق بود کس آرام

نمیداشت پیرایه خسرو
 تواند شد نیز هم دستا
 بود لاق پشت و زخورد
 که خود را بسوزیم در پای شمع
 چه باشد غرض زنده صلح جا
 میندازد ز روی یاری کنند
 نماند ما بهم مرد و آفتاب
 برفت از آن آخر چو ناخورد
 بسا عمنه ما در استین
 که نواب نادان در هشتین ما
 نگه داروش مرد و اناری
 طلب کرد آئینه شاه را
 ز اندیشه آشتی بی نیاز
 شد آتش فشان از دای بی
 شد خان بنیان پیشان
 مر از از نونے تصور کند
 که از باج نشناسد انعام را

گراور است دولت تر است
 بچگال خون و زندان کهن
 بهر چیز فرمان بهی آن کنم
 بود گفتن از تو شنیدن
 با از ضرورت صفای کند
 بهم وعده دل نوری کند
 نسا زنده با هم دو خروس
 ز هم صحبت بگرندت رسد
 وزیران کج بین ناشنود
 شمان چهار زبان باشد گریز
 چون نادان شود نائب پاشا
 با برود را و در و عین ب
 رسیدن ایچی صاحبقران انیش نعمت شخا
 و بر آسفتن و چشم دیدن صاحبقران مان
 و لشکر کشیدن آن خیریل فرزند مال از را
 در بند باکو جانب دشت قیاق و بلا و شمال
 چو آن بد گفتن با بیان سپاند
 چو شمع از دهن آتش آفرود
 درین گفتگویش بد آموزد
 فرستمش تخفد روم و شام
 آهنگ قیاق بار دگر

ز اسباب حشمت همه چیز
 باز شیر شریک شمشیر
 همه کار دشوار آسان کنم
 ز تو بال دادن میدان ما
 ناز روی مرد و وفا میکند
 که هم از فریب و بازی و
 که باشد فریب شایک عیب
 پس نش کنی تا پسندت رسد
 رسانند در شاه ملکوش کند
 ز حج دلیران دانا وزیر
 شود ملک ایران لشکر تیار
 ز شد و مدارا فریب و لب
 جوابی که آتش فروزد از
 بزهر بلابل لب آلوده
 چو خاک خاک هر طرف تیر
 بزهراب داده سنا سنا تیر
 حکایت ز طفر انجوان
 زگر می سخن در دهن سو
 درین و در تلخ آتش آفرود
 کند تخمهای مباح نام
 کتم خیل خود را شمار می دگر

بنام بلبل سانشین با گوش
 بفرمود اندک که یک سپاه
 کشیدند مردوش مردان کا
 عقابان از کاکرین بی ملال
 بسر بر زد چو جان بکیر
 نشسته بر تازان فرج و خوج
 بر پا کوفتن تازان گزین
 علمها بر آمد بچرخ بلند
 محیطی آهین شده موج با
 جهان نیز خارستان در
 یاقین هم بر نشسته هم
 بر آست یک سبک رنگ
 بر آمد بسلا و بر پند زین
 بسنجیدن آن مازند که
 سر سروران کرده سگ
 دزان پس ساندنی بکام
 بستحی کرت خسته شو بود
 اگر آقا بت بود که تیر خوا
 چو شد دید ز ایشان بگو
 بجلوه داد مردان عرض
 بقصد بلا و شامش بسج

که راستی دولت ای پیش
 در ایند در عرصه عرض
 نر هسای داودی زرنگ
 ز قربان کش کشا و ندال
 در خنان مرغان این جلوه
 محیط طور در آمد بروج
 مرصع بلمان زین زمین
 شد از شقها مرد و پرده
 همایش نخبه آبد
 شده کوی گردین خوار
 کله کوشها پشته هم
 کشیدند صفها با جیبک
 شریار بر سیلمان گمن
 همانا فت خیرل دار
 فرود آمدی پیش پای بر
 بدج جا که قصیر غلام
 چه جوشن اگر گوه آسن بود
 شویم بر بروی بند بر
 بر آست لب دوزانند
 بر تعدد در یک بیان سپاه
 زمین از زوار و در آمد بروج

سپاهی بم سوی آن شت و
 کند ان لیرا چاکبک عنا
 بر نیز زجهب ایلمان فرج
 گرفتند گزگران کین را
 بجلوه زهر سو قبا آهنان
 یلمان بر ستوان گردون
 همه رعد شیشه هم برق بود
 سه سر علم ز یور آسمان
 ز خار سنان سپهر دست
 نخستین آن عرصه عرض
 رسیدند یکسر آن سپاه
 پس اگر جنیت کش از بهر شای
 دم کر نافت تا آسمان
 به فرج از انخیل انجم شای
 بدستور و رسم سلاطین پیش
 که ای نبشایان روی زمین
 با بروی شمشیر کنش
 ز طوق زانند و ذرات
 ز جنگی سواران پولاد و شمشیر
 ز کوششایان مغر و سوار
 ز در بند تا کو کند کرده تیر

در انجا ز آه و گذارم ندگور
 همه عرض گوپال و تیغ و سنان
 سنگان بچو لاکری زیر پونجا
 که سازند تازان بلکیر گران
 قبا آهنان نی که روین تنان
 یلمکان بچو لاکری زیر کوه
 بر خا ز برده زهر صر گرد
 شده حلقه هم بر آستان
 کل و غنچه اش گشته خود سپهر
 رسیدند شهنار و گان کنیز خوار
 رسا زده بهیوق تر کلاه
 کشید اشهبی بر در بارگاه
 بلرزید بر خود زمین و زمان
 که کردی گدازان شکر کامکار
 کشیدی کی شهبان پاکش
 تر افق و نصرت سیارین
 شکاف او پیش تارک بنا
 بنبندیم برین کیران رکاب
 از البرز تا قتلزم آمد پیش
 رقم زد نویسنده شصت و نه
 بدوران نمودن ایستادن

شب دروزان قفس بپیک
 پروان نادلان کرد آیدشما
 شتابان شدن جلوه کینه نیز
 فرود آمدن و خیم سپاه
 براندزد که شاه این نیا
 ز آتش فروزی بدارند
 ببندند راه سخن را چنان
 سپاه سامان بیدار مغز
 چو آفریاب سپهری سپاه
 در او برده خاقان سر هجوم
 بفرمود دارای وی زمین
 دم نای بر شین سیرک
 کشیدند درگ نشین شاه
 در او در پاد در کابینه
 فلک سهای شد طوقی هم سپاه
 خروشیدن کوس و نای
 قطاس ستوران آتشگاه
 جلوه ستوران همچون پری
 میدان شتابان همچان کوه
 در بر و گر شاه بهرام
 ز شهر زادگان مرصع کلاه

ز بشگیر سوارش آتشک
 هزیران طلب کرد ایشان
 که پر بود از کین پیشینیز
 بر آفرختند ز دوسوارگان
 که کس از قشونش نگرود
 نگرند ز نهار آتش پرست
 که نتوان کشادش تیغ و

خبردار شدن خاقان شود
 برار است لشکر آینه جنگ
 چو آن هر دو کویا ایوان
 شباگاه کین مهر فرزند
 بدانان کشد کسپای خوش
 دم سردسوی چراغ و نور
 بفرمان فرمان هجر و

سپاه آستن صاحبقران نوبت دوم
 سرحد ظلمات بجنگ تقه شش خان
 تا فتن خان از ان مملکت جان سپاه

بجنبش در آمد سارون
 وزان بادگست بود در
 چو برق شهبی بر در بارگاه
 میجا برادر پرخ لبند
 در او بخت گیسو خیار ماه
 در او در وقت بازوی مرد
 چو گیسوی کافرو لان قنبر
 عروسان رعنا جلوه گری
 بر تندی دریا و تکین کوه
 برارایش لشکر انداخت چشم
 شده سید کندری قلنگاه

بجیند ز جای کوشش
 شدن مورخان بگریزنگی
 با مید پابوس ایک قاف
 بجنبش در آمد زین انجان
 ز دوزخی کایتغ و سنا
 علمدار با فراخت منقلا
 رگلهای یسند بهفت
 یلان در رهسپاری نوبت
 شهنیره و نیره دارو
 ز جنتی نژاد ان سنگین گرو
 جهانبا نبعیل آتش با

که آمد سوی پشت سیلاب کوه
 که در کار جنگش نبودی
 شدند از هم گذر طوفان گرز
 فرود آمد پشت خاک
 بجنبند تار و تاز جای پیش
 خزان در گل سرخ باغ و
 شدن از هزیران مهر کار
 نشد از شمشیر خون زبان باغ
 بر آمد برین بارگی صبحگاه
 پر گندگ در سپاه نجوم
 به تعظیم نجاست او از نای
 سرفیل را داد شرمندگی
 سر سرد هم گشته زین رکاب
 که جنبش فر استوش و آسمان
 نبوت در جنگ نوبت
 چو گیسوی جوان بر سر طلا
 بسرها شگفتد گلنمای
 چو در حلقهای سرفشتین
 جهان پیشه بر ز غره شیره
 همین دیار شکر ان شد کوه
 زد دولت شد جلوه پر آتش

وزان به نمان تیارست کوه
 علمهای شعبان در سینه چو کوه
 بلا زبالای زمین خاسته
 جوانی پر از ایمان ساده روی
 ز ما چنین در چنین با بلبلان
 چپ و راستش خیل کرد آوازه
 چو لشکر در آمد بیجا و گاه
 زمین خاک چو شمشیر آید
 سیفلی بهرین بر آورد نام
 نمان نیر آیین ز پانجه رفت
 کوه گاهش از ترکش آید
 در او خیمه از زوال گون
 نخستین شناخت بر او
 بگفتا منم نکه در روز کین
 مرز مهره شیر و بازو سیل
 بر انگیزم از جا چو ماه خون
 د بد جان اگر باک روی نمی
 اگر تا زبانه در آرم بجار
 فرود آورم گر گران گرز را
 مبار طلب کرد و آورد
 را وازه او جهانست

بپاوش دریا بر است کوه
 بجیش در آمد بکین انگری
 باین جنس کیزی آراسته
 نهنگان ندارد نذر روی
 سپاهی شد آراسته چون
 ز غلغله از آن خان و گاه
 شد آراسته هر دو و صفیاه
 بپاوش آن آسمان خاکست
 گرو برده در زم زسام حله
 چو در نیلگون ابرو زنده
 زبالایین فتنه ز خاسته
 د والی چنان گریستی زون
 که با و فلک کترین آید
 تو انم زدن آسمان بر زمین
 مرا تیغ مصریت دریای
 بقصد هم آورد روز بزر
 چه حاجت که تیرش چایی نمی
 بدشمن کند کای چینه و ما
 کمرش کنم کوه البزرا
 دلاور دیه هم آورد خوا
 که بود چو او در سپاه تر

ز رسم کمان پولاد پو
 سپاهی که توان شمارش خیا
 قبا کرده موئینه چون شیر خور
 کهن سال پیران و زرتوان
 سپاهی که توان شکستین جنگ
 ز خاصان جان قلبش کز روی
 دو دریا آتش علم بر شید
 ز اقصای قچاق ستم و شی
 ز پولاد چندیش بر سر کلاه
 طراز مکر تیغ سیاه رنگ
 یکی گزشتش پهلو بچویش
 در آمد بهنگامه بهنگامه گیم
 دگر سبزرگان خرد آید
 کمانم نفوس فرخ تو امان
 بخو ز بر هر دوشمنی ستیز
 بلرز زمین از ستم تو سخم
 نظر گز کنم سوی دشمن چشم
 بدوزم ز پیکان هم چشم خود
 بود پوشش هم چرم پیشو
 دگر گفت عثمان جان کینست
 بخندید عثمان ستم گفت

در آمد بصحرای قچاق جوش
 ز تخمین بون بیشتر از حال
 در اهن نمان همچو کوهی دژ
 نمایند در چشم دشمن توان
 بصیدل چون شکر و روم
 بر افراخته راست خسری
 زمانه عفت قلم در شید
 بچولان در او در کسر کشتی
 وزان کرد در آیش فرنگه
 که بر سنگ و آهن کردی
 که میر بخت مغرور از آید
 جهانی بنظر ره بر ناپس
 بنام او ران خوشتن با نوب
 گرفت این مین را و آن
 نغز سوده ام دست از تیغ تیز
 در افتد زبالایین دشمن
 دهد جان سیرین از ان چشم
 کشایم به تیر دگر بی قصه
 خورش پهلوی از تو ما
 که عزیز تیغ و بازو
 که ظاهرم بر تو ستمت

کشد از دها ترک دیو باد چو ز نهفت برندان بانداز آن سگین از دها نمودی ز تیره با دست بر که حسد گشت سپهر بود در آمد بختان شکوهی دیگر ننگی گراسان شست و زد دل بست قیحا قیامت همه با داده و دیم یلگ در آورد مغز سر از بوش بروان پیش از پوستش بر که دشمن تیر آمده و مصفا که از این برودن بود کار بهم کشت از دها جنگ در دشت پر سید خجیر شد وزان عالمی را همی خستند چو اخلقه لاف خواب نسیم لما ندید کرد صدق سنا بهم دست تیره گرد با گرد زمین شد سبک آسمان شد دلیران از آن بیاسی روی	فرو جست از گبه و دیو اصل در سر سینه آب غان کرد بر باد صرصر چو بغلی بسوی مکان بست چنان جیش انبشت زین در افتاد کوهی کوهی دیگر ننگ را بر پاشکست او بسحری چنان بدلی طرقت کشدند بر شاخ ز لگین برگ در آمد درنگ گمانا بوش همی بست تیر از زره رون گذارد شمشیر با در غلاف کجا نذار باید کماندار را دو لشکر همه از دها ننگ ز هر دو طرف شدید تیر شد ز چوب خنک شش خستند گذر کرده تیر از زرههای سم ز صدوق سفید در آن کمان هیزران میشه پلکان کوه ز بس گرد بر رفت از سر گران دم تیغ در فرقه کرده جو	بشغم متاع ترازوت را سر از کوه بر کردوغان شش سینه مرغ کرمی برید فوس خورد همیشه شش که تیری برون آرد از شش که بر دست و بازو او پس لگنه بقدر کش آویزه کرد بدست فوس لگنه ز بون آمد از آن قوم شام بد دل هدیه خنک از بن شاخ خجیر بشکست از دها زوشت بگفتا بعلب تیرا یمن گران گرز با برین در ز قضا میانه و بارو گره کجا کار یکتا چو صد تن بود شده چاکما بی زره نیزه فرشته تیرین آدمی آسمان چو غمزه زابری خجیر با شنگ مشک چو ز نور خانه سپهر ز گردون در او نخت گردید بر آمد ز دریا ی خون میخبا	نمایم تنوز و ربار زوت را وزان پس در آورد پادگان بن نیره اش پشت ماهی دید گران شد در کابلش شغیان نداد قی ز دوست آن شش بر آمد فغان آسمان درین سرش را برید بر نیره کرد ز افعی اگر بوی خون آمده چو دیدند کاری چنان میا چو ز کبیر شد حلقه شست بسی شیر چنگال و لاد دست سهدار ایران توران یمن نکار کمان استین برینند کمان کیسانی در آمد بزه کمان صد مرغ گزین بود ضدنگ جهان سوز آتش فرو ندیدی ز رفتار تیر از کمان بخوان نختن از کمانها ننگ ز ز نور چکان خار اگرد بر آید چو سب و نخت کرد بخوان نختن تیرش تیغها

مدرار برون بدخت از جهان هزبران تپاک در خون خاک ز سر پا که افتاده خاک از ز کشته فاره هزرا سخن عنان تا هفتاد و دو و عین بهم می نمودند فرو شکوه دم تیغ را رخساره کرده خود بخون بس که جان رفت بیرون چو شد کشمشیر و سینه ما در آن جانستان فتنه سخن نشانیه قیاقیا از افرغ فرو ریخت آن که از انانی بزر در سپاهش امید می نماند نور دید وادی همان در جهان بس که گشته و کشند نیز چو قیاقیا ز بون سا اسیروران گشته کیسره یکی از نمدخم سر سوختی نخندید در ظرف گلشن گلگی ترا شد این فتح در وادی نکرده تا شای آن کجس هو	موسا با سان چو شد نهان ز ره پاره پاره پاره چاک سز خاک پر کرد و یکس کلاه ز تابوت نه فوج گر کین گشاوند باز و بر تیغ و سنا نیم پر گشت دریا چو سبید کوه نیان رخساره فرق بود زمین را در آورده جان در بند کشیدند از هم شست انتقام کزان بود شیر عین در گز برون بر شان مگر شوی از دنیا گشتند آن آبنین سلسله بتد بر عقل اعتمادی نماند پیری در از دیدها شد نماند لف شد فر و ان جوان عزیز قتل و تباراج شان خستند بگذارد شان گشته زخم تیر یکی چاک کشمشیر بر دوختی که نگویست در تماشای بیلی که غیر از خضرتش هاد سکندر با نجاریست و بس	چو پولاد شد سخت و کمان یلا نزار از آب خنجر کلوم شد خون خلق انقدر ریخته ز بس گشته افتاده در دیو دو لشکر کشمشیر هم با گز فرو مانده ای یک تورانند ز بازوی نوبت زمان فتنه از ان خاک و خون اگر کسی ست نماند در فرق هم شستها انصار یکی همگین تن بادی بکار عمر با بسته میان چو خازن ایقین شد که کافر نزد پنجه سقر بر وی عقاب هم خیل قیاقی از ان سخن تیر تیر دولت تر آمد ز خان ز برگشتن بیوفا اختران یکی از سان بنی زیش شست چنین است آیین این کینه نماند جهان جاودانی کس ریش بر جهان کجاست بیاساتی ان می کغم می برد	گر یزان شد از دیدهای شرم فرو ریخته آب خنجر استوب که گرفت دمان گبر ریخته شد روزی باغ و کفران نخون ریختن همچو شمشیر تیز شده تیز شمشیر با تیر کنت دریده شده بر دهل چرم کوه شدی ننده و قامت فرخت شکستند در مشت نگشتهها روان شد سوختی نده طوفان زده خاک در چشم قیاقیا کند تا بناک اختری همچو در تپی کرد و پهلوم از افاق فقاوند در زیر شمشیر تیز شکستش چو مرغوله گلزاران بغارت گرفتار غارتگران یکی ماتم مرده خویش د آ که اگر بر تو تنگست کافران خدا بی جان جاود نیست و بس بسر مد ظلمات پیوسته فرج میرساند الم می برد

من ده که از غم فراغم دهم
 بخارنده این کهن داستان
 که صاحبقران خسرو چمن
 بارگاه آمد از زنگار
 ظفر برین نصرتش بریا
 زمانه بران پیکر لعل و
 بر آراسته تخت چنگیز
 ستاده زهر سوسپه سوری
 چو خورشید آرم فروخته
 ز روی مین سروان سپاه
 شد ملک چنگیز خانی ملک
 لطف کمان باوشانین داد
 بیاموز از کل طریق کرم
 یا بنگ کیشتن آورد
 بر تخیر چرخس که روی گر
 نوحی ز شیمان آسخت کوه
 چو فالخ شند ز کار البرز کوه
 دران بوم آباد بهنگام می
 شب تار و دیماه کوتا شد
 بچینش در آمد سپاه گیا
 فلک قدر خورشید گیتی طرا

ظفر یافتن صاحبقران شتاند که آفاق
 بر لشکر شست قچاق و ارزانی دشتن ابالت
 ملک چنگیز راهوار سن خان معنان
 تا یافتن هم از راه در بند بجانب اوربا بجان
 طلب کرد اورنگ چنگیز
 بدولت جهان سرور چمن
 سلسله دیران گردن کیشان
 ستونهای دولت بود کیش
 ز مارا چینیش نه سخن
 خداوند گیتی بفرخندگی
 بهورارس خان سرش سنان
 بشیرین زبانی گرا حسان
 چو زد سکه بر نقد قچاقا
 فرستاد قومی بنخبروس
 وز باجماعان سوی البرز تا
 پلکان آن کوه پخیر وار
 وز باجماع فرود رفت رو بنهم
 چو سیاه گون بر شد زبنا
 شد راست جلوه گاه چمن
 بچینید از جای فرخ شکوه
 همی رفت آهسته عشت کمان

درین ظلمت شب چرخ
 بدینان کند نقل از داستان
 شد از نخت فیروز فرزند
 بر اشک طوق گمان کلاه
 به جلوت فرود دولت انبیر
 بران نخت فیروز فرزند
 زبان کرد تنهیت قشای
 ستون دار سر ستاده سپا
 همه حاضر آنی که کن کمان
 زبان کرده بچندگی
 قومی دست کرد شرح
 چو جلوت کا از جان
 می فتح خورد ز کف ساقیان
 که روست آراسته سخن
 بران کوه دست گردان گفت
 همه صید قران آن شهسوار
 آینه گ قشلاق بو خارقم
 خرامان زور یا سوی کوه
 گل از خلوت آهسته سخن
 چو سینه بهاران صحران کوه
 کشاده جهان شیدانه

نواهی خوش او پس گویا
 به کف جام می ساقی سیم
 بر شیم ز ازان عاشق نو
 بهر روز نرم و گرساز کرد
 شب روز در گرجم سراسر
 ز بسیار بی بار گے واد
 چنان پهن بیای دور
 از اینجا نظر بر عاقبت فدا
 ز منش سر قد عشرت شست
 بیک نغمه لکشم بنده
 خردمند نشی و انا نهاد
 که صاحبقران سلاطین شاه
 بسبر در چندین معشوقی
 زهند و ستاش خراج آید
 ز پرده سر شد محفل می
 نشسته و انا ز بانگ
 شکر خجیت مجلس دستا
 جوی و نصرائی نیست
 به آتش کسان که نازند
 زده گشتگان ز اولاد
 بر بنیم عجبای هند

بت و پند ز روی خود
 چو خورشید تابان بلالی
 که شمر در بار و چشم ناز
 بهر بزم گنج دگر باز کرد
 زده خنده بر گردش آفتاب
 بان رف دیار آمدی
 ز کشتی و ملاح شد بی نیای
 گذر سوی اهل فراقش فنا
 دگر باره شد رشک بهشت

مجلس ار استن صاحب قران سپهسالاری ملک
 توران و ایران همه غریمت سوی ملک پشیمان
 و کشیدن لشکر بر کفار کشور و فتح منازل ایشان

باین جمشید و سورتوری
 ستاندا نعام و باج آید
 براونگ زرین بر آید
 به آرم بر پیش تنک تنک
 که خواهم تماشای هندو
 خامم دران بوم هر جا که
 بسوزم باین کجایند
 بدین محمد علی السلام
 بنجم مشاع سید بوستان

زمان نایع و آستان پیر
 صراحی دست بتی بر
 جهانی بهر گلشن لاله را
 بهر هفته متنزلی کرد طی
 چو ز در لب آب که مارا
 بیک آب خردن سپاه
 نهنگان بیای روی ستم
 وز آنجا نجا که خراسان
 بیای بر شمشیر طرز روی

مجلس ار استن صاحب قران سپهسالاری ملک
 توران و ایران همه غریمت سوی ملک پشیمان
 و کشیدن لشکر بر کفار کشور و فتح منازل ایشان

بر انداشت ایش بفرخند
 گر انا بر روی چو عین زرد
 چو بخت نبشت چشمش
 سر سر و تاج داران
 بر انم که لشکر کشم سوی هند
 بر اندازم از پنج و بن بجا
 صنم خانصا را ستانم
 مؤذن درارم بهام بلند
 شهند و انرا بر نیروی

نگین جم و تخت کیمش
 زده قعبه بر شراب مهر
 سر نیدگان همچو بسنج
 بهر منزلی هفته خوردی
 ستوران سوی آید
 گذر واد صجد بیای که
 گذر شانه تیر از آن آب
 دران بوم فرخند
 که هم طروری و هم طوری
 ز چشمت بخش و ز لب زنده
 ز عجب چنین ز یک با نور
 بحسنت چو شست تختگاه
 که سلطان بنش شکست
 ز غیش نوید سعادت
 بزرگان درگاه را و با
 ز دریای دل بر لب دور
 بهنگان درارم بدری
 پرستند آتش و آفتاب
 ز شیشه حبت در آن گنیم
 به شرب رسانم سلام
 بلقهای بر طبع آرام

هم زنده پیلان کس قطعه
شدیم سخن بلومی بر کردیم
چو فیروز گردم در این نگاه
کهر با کار بر لب لقا
روارو بهندستان خرم شد
خدیو عجم شحر با عرب
چو ابرین داد و درم بخیل
بفرخ ترین ساعت از بند
سیلان و باو در زیران
بجنید و جنس عالم افتاد
ز اطراف جمع چندان پناه
شعدال ندیشه در انداز
خروشان چو ابر بهار آرم
بر گفتند کای او در دوز
بهر چند گاهی بسم سینه
شاندان است اراجیل
گردی همه صورت آدمی
ز دل زخم نه در دیده شو
بر ایندیشان فروانی
لوهر و چوب بند و آب خاک
ترا نشیند چون چمن و نغم

شتر او گریه گرام محض
بطوطی کنم نیز گفت و شنود
ز نم سکه بر نقد فیروز شاه
پسندید کار پند افتاد
و گریه اش اندیشه زرم شد
به انعام دو وعده بر آرد
بر راست شمشیر زین خیل
خمر روی را دوا و آواز عد
سخن جانفش کران کران
بعالم چنین جنبشی کم نماند
که شد تنگ صحر او کم نشید
چو ز بارگاه بر شیم طاب
بگردن نم کرده در دیده
ستم دیدگانیم ازین کینه
در آینه زین کو چون بین
روند آنکھی سوی اهل عیال
ز مردم جدا و از مردی
زبان هم نه کرده گفتار نرم
بعمری بگریه سحر رانی
خوند و ناز نازان هیچ
قدم نامبارک بدیدم

شتر بر نواز کرمال کن
آن مرغ هند چو کین سیم
شکر بخت چندان هندو
همه گوش از آن گویهر آرا
مقرر چنین شد که در تور
دور او آن کسی که در کج
شدن آن هزارانی و هم یوم
و زان پس بر زینه زین بر
روان شد سوی هند سالار تک
ملک کر شد از نغزه کرنا
کران شد آن کو در آن کاف
گروهی آن پیشگاه آمدند
بفرمود سلطان عاجز نو
ز کفار کتو بجان آیدیم
تباراج مبارکشاندست
ز ناز ابر از کشتن که خدا
چو خار خشک هر طرف شتر
به کثرت فرودتازد و دود
چو سگ حیفه خوارند و گندود
چو چرخ بد آواز که قدم
زنی را که خواستند و تن

مگر سیل بر درواجا کان
سلیمانی از خود روایت کنم
که سکرستان شد لب و ستا
زین بوسه داوند و بر قفا
اساس سپاهی کند با خود
من و او دلک داد فی کج
بمیززدان بجهان سیم
جباگیر بر باد و شصت
ببیروی از زوری ترک
زبانک مل هم لغزید با
که گاوزمین بر زمین بافت
ستدیکان از خواه آمدند
که ای زیر و ستان کج بیدند
بدرگاه شاه جهان آیدیم
بسوی هم از آن قم استن پر
برند و زند آتش از سر بیجا
ز افغی و عقرب بلعین
خدا و ندان دیو و دورا عد
همایره گوی سپوز از غوغا
چو افغی و ارقم سر اسر شکم
چو سگ ده و اندر پی کینند

نظر نامبر

بشهرت دریا پریش هم	بگویی خشتان باد و گرد و خاک	بهری حمیتان خرد	نمان پر میند چون بود
زن و مرد را سوی ستر پیا	لباس جسد در شسته هم از بند	وز و بادوشان گریسوی	همه یل ناند و بار سون
مران بدر گاه از زبان سخن	رود تا بفر سنگ گوی	چهار چهل ساز را بی سخن	بگنگ کور در زمین در
چو بر گردن دوشن آراوند	ز فرما دوز و راز و فرود	همه دیو سارانی آید روی	فاده لسانه زندان آ
ز ناخن بجار خراشش آوند	بگیرند و پالان بنشین بر	مذارند کاری بخر خور و خور	په چو پیش گیرند راه گزیر
بر غبت نجایب زنجیرا	گرفتن توانست گزنگ	شده مست و پر جام سگانه	از ان بگمین شکری تا
بهر موعی آوده آن برت	بریش دراز و درازی روی	بر آمد به بالای کوه رفقا	چو شد کوه کوز قاشکش
ز سر ما و گماند زندانک	شرب دود و دزدان گرا	بود سالها گز برای ستیز	ز نظار آن هرسان سپاه
بجنگ اندر آید خرد و بر	مانند چیزی بجز زبان و	در افتد کلام از سر مهر دما	بزشن فلک بسزه و دپیر
بدان قصه پند نهاد گوش	نخندد بر کوس خنیر نیز	عقابش کند صید مرغ ملک	دران سنگلاخ آن در آن کجای
بهر سنج شد شاه بخیرا	شب آخر شد افسانای خنیر	بها زوزان کوه را بی نیک	
از ان هر کردی که دید و شنید	گزن کرد و شیشه زین صندل		
بود موی ستر از نو خندان	با پنگ کوز شسته خندان		
نه کوی کرد وین سخن	شدن بگمین خار هشتاد		
گذرهای بر فتن از هر کران	ساده بیات با ستر تیغ نیز		
نظر طلبدیش که کند	چونادار از دیدن قرض خواه		
ز بالا چو تخمیرشاید بار	کنند با بالاش گاهی نگاه		
پنگش نه و چه خبر روی	بر بزرغال آسمان داده شیر		
ستاره ز اطراف پریش	لوداشیش و از فلک		
گروی چو گفت غمبان	وطن گاه دیوان مردم ربای		
میان جیت کردند چاکبازان	نمودند قسمت به فردان		

سهر سردست و دیوان

دویدند بالا گروها گرو
 غریبی برآمد از آن بدگان
 یلان هم کشادند باز و
 ز پامان چو تیری بلا شد
 طرافاطراقی گران گها
 چو دیدند دیوان پوداد
 بر آن شیر مردان در او
 بیچنگال برکن آن کیستی
 بسی بر می بحر می و شیر شاه
 نکرند از آن یوساران کنا
 چو چهار گشته آن برنگان
 ز گلبانگ شیران عالم سکا
 خدیو جهانگیر و خند چهره
 بر آن برودن یوساران پناه
 نشینی با نازه آن فرار
 اگر روز از آنجا بر آید
 چو دانا دران چاه باروشید
 بر آست از علاج و زبوی
 بقدم جابین نهدن
 چو کردند از گفت آموزگار
 بیز روی باز و روز و طمان

بروی کمرها چو پنجه کرده
 بکین تیر و دندان شدان گان
 برآمد از آن یوساران نصیر
 مشک درین چرخ و آوازی
 همیشه هر سو نهر شکها
 که آهن نخواست شکستن بر
 بدندان و چنگال آن بختند
 ز روش اغضب بر سر بر می
 ز طوفان آن یو درودت با
 گرفتند شان در میان صید
 گریزان شدند از هزاران گان
 دیدند از آن کوه سحران ساع
 سر از کوه بر زد چو خنده مهر
 بزده به خویش اندیشه را
 شدن سدان راه دور و
 ز لغزیدن از جان بر آید
 خرد را با ندهیشه قوت یید
 مرتج یکی پس یکی آن
 که داده بر شیم گزینش
 رسنا دین حلقهها آوا
 روان شد نشیب آفتاب

چو دیدند اهر بخیمان دلیر
 نخستین سوی سنگ کردند
 از آن سوی سنگ این سخن
 ز با لاج سنگی بر آید
 شمشاب پیکان الما گن
 خردشان بسوی شیب از او
 بدندان یکی کند بینی زوی
 دگر رایگی بر و المای دست
 دلیران ستاوند پار کرده
 از آن فرود خون آنقدر بختند
 چو دیدند دیوان سنگین گروه
 به سبوطا تر که از آن بخت
 پهری دگر دید فراخته
 چو زین سید خاطر کم از کرده
 نشینی که کردی دران گرنگاه
 گمس گزشتی بر آنجا دلیر
 ولی آخرش بخت یار نمی بود
 بر زنی طلقه بیار شش
 رسن بسته محکم دران طوق
 نشسته دران محمدی عهد
 بروی زمین بهران رسنا

که سر برید از کوه شمشیر
 فزاد آن سر دست در دست
 زمین آسمان برود و جنگ
 ز کاه زمین باگ شیلری
 بهر سو روان کرد سیلاب خون
 دویدند چون تیر خورده گران
 یکی در زمان خوروش آن
 ز روش بر زمین دست گران
 ستاوند آن خوت نشان
 که از پیش آن سیل بگنجند
 که طوفان میاید بد کوه
 گران آن کجی شید خست
 ز رفعت برین ایله خسته
 اشارت بنیچ آن کوه کرد
 زمینده هوشن فادوی کلاه
 بلغزیدی وقتای زیر
 خرد را راه دست گاری نمود
 بر شیم طباب آنگهی خواهش
 چو در طقه زلف خبان نظر
 چو خنده همه جا چو خنده
 مسی و گرانده رسنا

۴ در لشکر صحرای کعبه مبارک
بنام خداوندی که در آسمان و زمین است
خداوندی که در آسمان و زمین است
بیاورست هم دره و نشان
فرشتا را تا در صحرای حجاز
فرشتا را تا در صحرای حجاز

بصورتی که هم با جان بود
بفرستگ لغزیده و سوز
جوانان در این ده در میان
هزبران شتابان بسوی فلان
بچاکمال خیز زود زبان نیز
خودشان را در مراد و ده
بیان نیست شرع و
کس از جنگ تان بود و کجا
بخور زیشان را در فرمان
برگشتند چنان در آن روز
بگشتم ز دل بر و زده تا
ترداد قومی چنان گشت
بنه که در هوش و شکند
سخن سخن این تصد دین
که صاحبقران سپهر آید
فرود آمد از کوه آن سبیل نیز
هم خیل او غانی و گدای
همه سر فرزان آن مرد و نام
به کشور کوشای علم کشید
بگفت این صفی کشته گوی
گراغاب و هر گرامی

رسیده افغان و خیران
رهش رفتن دور از گنا
بر هکته طرف کلاه کمان
همه تیر زدن کهن گراز
گرازان ز هفت سوی ستیز
تر و داده زود را راست
نه ز هفت از پیش آن سبیل
چه گوید چه داند قراغمان
سیلان غنیمت که خیر بود
که غیر از خدایش نه بود
بسیلاب خون با آن گویا
بر دراز سکندر در آن کار
متوجه شدن صاحبقران بعد از فتح
کوستان بجانب هند و ستان
چو کرد بخیمان فتح و طرد
که از پیش او کوه کردی نیز
بفرمان بی اطاعت گری
گدازان از آن مهزبانان
تن آسودگی را قلم در کشیدند
سند با استیجاب که است آدمی
بپسنگ دلی بر راست

خراز در کرسده گشت
قرمیت و سنگ گیتی زنا
پلنگینه پوشان کارزای
گرازان محدود از زبان
بران هفتگان کاوی و شکار
دو دیدند یلنده در آن هر
از این سوی و از آن سوی
بر دیوانگان آن خزان گشت
دلدار و دلیران شیرین
زنج مردان دیو و دوزخ
سکندر به تسخیر ایشان
بسیاساتی آن عسل گویا
ز دیوان بزین بر خست
از آنجا سو مر کا بل قبا
هزیران آن سزومین
که کامل نیاید آن سینه
تم زرد که باره سینه
بر تم عمامان سر شوی
خرامان شکر بری بگوهر

خرازی چو روز قیامت
پیاده در آن عقبت پیور
بر انکوه بالا نهادند
همه در خراسانی
زن مرد در آن گشت
سوا آن بلیران
ز کین بگشت و نداد
که در ذات یو کجا
نهادند شمشیر در مردان
زود آتش در آن خازان
بران دیو و دوزخ
بشکست تازار جاده را
خوابانی می پرستم
چنین کرد نقل آن خنجر
عنان یافت که سوی
وزان بوم و بر کام
شدند من هم سفته گویا
ز دریا که گشت و در آمدند
که با شند خزان آن
که آتش فرودان شوند
گرفته چهار کران آن

روان شد چو بادوی سوسنگ
 طرف داز شهر و گنجان راه
 سیابان نشینان گنبد
 بزرگان شهری نسیم گزند
 حد یونزدوران بسیم گیان
 بهر مترلی کادی درضا
 هیچ کج زبانان آتش پیت
 جنیت بران قیامت شکوه
 که بر جعبیان آلوده چشم
 فراول سواران ملی پناه
 دم صبح رایت بر آختند
 دلیران ملی نجواب فرخ
 یکی در شکت بروین آرد
 چو دانست لوی ملی طراز
 از آن خیره چشمان نامتید
 بگفتا بنبند زگر گران
 از راست نوبت ز طرود
 ز دلی برون اندا آلازم
 سیابان پر فتنه خیره
 سپید زاری جو فیروز شاه
 چون یک میعاد که جای

که آتش فروزد نشان چرخ
 گریزان مهر جانم تختگاه
 نشینم گرفتند سرگروه
 به معاری خندق مشربند
 به کثورک شای تبتیان
 بسی دیروختجا که کردی آ
 به بیزدان پرتی بستند
 شد نازنی تا ختن بهم گره
 بتاراج هند و سیه کرد چشم
 که بودند که ز سرهای راه
 بدرواز با بنجر تا خستند
 که با دگر گشت شمع و چراغ
 دگر یک شمع سر تا حسیر
 که آمد بدروازها ترک تاز
 لب بند و آستین خنجر
 نهم روی شیلان آهن بن
 ز طبل طلا کو به پیکست
 که آسان کند کار و شو پسند
 رخشم سیاه بتان خیره
 ملع قطاق و مرصع کلاه
 دبل زد و سر پرده بریا کرد

تزلزل در آمد بهند و ستان
 رعایا هم از خیم گیل گران
 نو اسی شتیان و یکله
 مالکت ستان کثورک شای
 بهر دیو مند آتشی بر فروخت
 صنم خانها را بر انداخت
 چو گردید از گردش مهر و ماه
 شیون سامان با کاه گیر
 به نغای ملی میان و حصیت
 همه سر نهاده بخواب
 ز آشوب تکان بهرام قهر
 این سوی یکی بر د سپید
 یکی بر سوی ربه سر دم
 سیه شیر میشه بر آرد دل
 ملل ژوهای سیه شد و نیم
 بر آرد آه از صور از تغییر
 بیار استند آن قهد سیل
 با و صد هزار ژوهای سپاه
 شد جمع کردن فراوان
 صفا آراشد کثور آرای
 بسر سیابان بریشم طبا

طغر نامه
 طرز یاز مهرگان ایستان
 شدند سر راه بر سر گران
 سوی جزا بکشیدند
 بد را می ملک آورده را
 همه در بازار آسرت
 بناهای محب در فرخی
 نو اسی دایمش آرام گاه
 ره خوا بر بسته بر تیر
 میان کرد چست خغان
 گشته غار کجوان بی خبر
 مدافقا دشورش هم آرد
 ز سوی گلران یک اشک
 شازا بگشت به پیش
 نه خنجر بر گزانش زنی داد
 ز دیر افون کران کیم
 در اند جو شتن وایمی
 کران شین تن آن نبل
 ناخان نر یکا شوب صید
 در دریاچه گنگ تآب سند
 روان شد به جا و آرا
 که بودی نقاب رخ آقا

بزرگان آن مشتکین
 چو سلطان شنبخش گفست
 ستاره که بر سر فسر بند
 که فردا بود روز نامی
 پس از پهلوانی بدست
 بروی گرت نام گرد بلند
 ز گهتارشان کرد و آفایا
 که گراژدها باشد از شتره شیر
 ز افقی پیلان شوزس
 چه تری خرطوم سیلان
 خردمند و نابخیزین
 سر طغیلسم گوست
 که گوید ازین مشت بند و
 در لشکر ز خود پر خرتاس
 دم صبح کین شین آفتاب
 فرو رفت در انجاریه
 ز درگاه سالار توران
 بر آردنای دم سورا
 خم آرد و دویل ز خر می
 نو اساز کسل کو که هم
 بجان سوز ترکان آبر قب

کشیدند از دوه هر ماه
 چهار از مته تا مای گفست
 که آسمان بخت بر ز بند
 تن آسودگی باشد آنجا حرام
 که ز گمبیر یالاست ز گستر
 از ان نام نیکو شوی به
 که دارن از زنده پیلان
 سو آدمی از دید ویر
 زاری که زهرش نباشد
 که آن استینی ست خالی
 برون برد از نیاب هم
 همه نقد جانها فدای
 به یکدم توان داد ضد

شدند که از هم دو صاحب
 و لشکر در اندیش دروی
 مرد و شنبان فروزان
 چنان و سو خصم در
 ز دنیا غرض نمانگست
 ز هر دفری نیک گفته شد
 تبسم کنان بخت تو خشتا
 چرا باید از نیسل کردن
 مہاری بود مارا در شما
 دمی دارد از پیش خرطوم
 زمین لبسه دادند در
 فلک که بوسیل بند و حل
 ز همد و چه غم که بود شمار

علم افرستن صاحبقران
 و گر ختمین ایلو و سحر شدن
 سیاهان شب را تیغ چورق
 نهنفته دران ابر پیکان
 کجک برد دل قنہ گیزند
 بر آمد غر کو کور که بعش
 بقصد عد و خیل ترک
 شده گرم بانا را بنگران

که دیدند شب آتش در روز
 که بخت که فرو کند باوی
 بزرگان در گاه اگر جمیع
 که یا ستر نی باستانی کلاه
 چه به زانکه نامی ماند کرن
 ز هر کس که هر ی نهنفته شد
 به حکمت ز دلها بی خطر
 که آنهم بود چار پای
 چرا باید اندیش کرد
 بود باز گون کلندی تمام
 که خاک درت فسر در
 در آرم در کار اشان خلل
 ز باران کی فرز افغان
 بخواب سحر نرینا
 ز در چهره آن مشکین طنا
 برید باز و شکامت فر
 پو باران چون تیغ تیغ
 بر بانگ دل فتنه گزین
 ای گشت پنداشتی عشق
 بلف نیزه تیغ خرد و بزرگ
 همه چش لود و آبران

قناس ستوران زینین کند خم اندر خم تا بدار چو ز بر زمین نعل چنان که بست بر باد تیار کر گرفته کی مرگ بر خوشن هوس اشت آن بگری می فکنند مجلس زره بخوند خصومت گره در بینند بسی صبح دولت رسید شاه شد آن عالم آرا جان پهلوان زین بر رسم فرس تیار در آن غنچه جانستان و یاد جلد آهین آمد بچوش بر آمد کی تیره گروی چو در سپهر انقام ستار سپاه ز پور جهانگیر و آوش طرا قاری و مضراب بشکر شکن بر راست آنکه صف میره جهان شاه جا کو و شیخ اسلان جسم هر اول گره بی چو کوه شده هلاک ز یور مدتش	همی کرد جا ربوب میدان چو کیسوی بخیچو کان فتنه با فرو ریخت بر خاک سیاره دم باد پا در گره خو بتر وصیت نوشته بفرزند ز اندیشه مزد و منت بری ز پولاد چینی تن آستند عداوت دلا بر و می نهند بسی باشد روز روز و کما بدل آن در جهان تادان فرس نیز در زیر چاکه سوا بان از تیر جل ششکان ز پر دل ننگان چون لادوش گز آنجا جمال گشتن نبود و گز باره شد فتنه ز کجا که گردن کش از بود لونا فریدون و ضحاک اشکن سپردش بایرانیان سره صف آرا می شتند آن پر حد شد بصد گونه فرو کوه ستاده بجان پز مدتش	کشاده دهن از دمای علم خروشدیدن المون خار هم بر آورد سر نیز با میل سر سر سپه کرده ترک فرخ غنان یافته ایگری در گز یکی دیگر از بناموس نام نهادند از دست انگشتی تن آسودگی قهلم در زده اجل از بسیار رو عین آوه زمین در طوفان رستم بر شد از شبهه و گرو هم تو بچینید کوهی آینه کجنگ غضبناک ترکان چون عری فرو شد در آن تیره کرد آفتاب همین سپه سخت بنیاد کرد سلیمان شمش یاور کار ز گروهی هم کار کین خسته چون کوه غضبید را سازد که پوشش و گاه آستان بر اول سواران فرخند ز نام اولان نیز خلیل دگر	که شیر فلک نوا در دهم شده آفت نعره می و دم چو لرزند اینها ز دیای نعل هم بار جان با خن در دست بقصد گزیده شش خن تن آسودگی کرد بر خود حرام شد نکت ز بگیر مشتری بکار بر و آستین بر زده بازار آسمان بر زمین آوه مویش گرفتار ضعیف نفس می چرخ کرد مد افلاک کور در آن جگه چون صد پهلوان بهند و نژادان نهادند بد انسان کجاک شوریده ز تورانیان کوه پولاد کز بقوه بی بر زبان رستم کما رخ افروخته رایت افروخته بسطغان جنینش عمان باز ز خود دوزره جامه و جامه ز شتر زاده رستم پذیرفته شده هر که مش طفیلی دگر

صفی را که خنجر سل رستم بود
 علمهای صاحبقران زمان
 قراول شده بهیچ قلب افتاد
 میان بنده لشکر آراستن
 زهر شاخ جسته ترنج در
 ز حد سر اندیت آب سندان
 زد ملی برون را ندی سینه
 هر کج زبان به هر کج نهاد
 بجلوه سپاهی بر ارشی
 بین صف شاه ملی نژاد
 جهان ز کجراتیان میل
 بر اهسته لشکر مولاتان
 کشیدش علم سایه بر قلبگاه
 پس انگاه پیش صف سپاه
 سیاهان ز پیلان گون شکوه
 جهانی پایده جانی سواد
 جوسها هندی خروشان
 خروشیدن سلکین گره
 چو آگشته صفها جنگ
 دو لشکر سفید و سینه زود
 ز باز زره پوش و ز انج سیاه

از کید مخالف کجا غم بود
 ز قلب سپه سود بر سمان
 که بیدار گرد مخالف ز خوا
 نعلو کرده در کار کین خوا
 بر اژدها داد گنج در
 سپاهی بر ارست سالار بند
 بجفش در آور در ریاقی
 همه کارشان بخلاف مراد
 چو دووی که بر خیزد از آفتاب
 برای تپورای هندی قمان
 کشیده همه تنگ بر زنه
 همه چست و چالاک هندو
 کمو سایه عالمی را پناه
 پی خدمت و شوکت مرگ
 خروشان چو ابر بیماری کوه
 همه تند خو هند و کندی
 ز قطان کی جلوه شان
 در اور در زندگی در بند
 جهان گشت از نچی و پیل
 چو خسار و رفتن قنبر
 یکی دامگاه آمده زرنگاه

شکو هنده از فرشته قلبگاه
 بر زیر علم آن سلیمان کین
 ز سوی دگر کشور آرای هند
 ز ارباب منعم درم خواسته
 قوی پنجه خنجر شیر لیر
 که چیران دران ما چشم سپهر
 سیاهان بهنگ کشیدند
 ز ره جامه دیوان بندی تمام
 بان شوکت آمد سورنگاه
 دلیران گجراتی و دهلوی
 یسار ش با مین کجیسه
 ز قلب سپه تیر سالار هند
 رسانند بیری بخرچین
 کشیدند عا حصار نیل
 بر اور در پیل از چوبها
 ز پیل و پایده دو کرده جان
 نصف تیر سیلان بودوش
 دو صف را قست از نچی شد
 دو صف ترک و هند چو جوی
 دو صف از گردند هندو
 همه عرصه و هر هندگان

شد جان عالم بقلب سپاه
 چو البرز در زرخ برین
 طرا زنده مسند آرای هند
 نیر و آزمايان بر ارسته
 ز پهلوی گوان پرویش
 وزان خیره شد دانه ماه
 کف آورده بر لب کتا کین
 چو زان غافل گرفتار
 که در هیچ گمانا هیچ شاه
 بر او اخته را بیت خسرو
 شد از ناتی مولاتانی تو
 کرد یافت این سر و کار هند
 بصد فوج شیر سیاه
 شده برج سیلان کانی
 پتی قلعه چرخ سر کوه بها
 سپهر برین گشته شطرنج باز
 تپی کروغ سر از ارش
 از ان چشم خورشید تا یک شد
 شده صبح شام اهل و بر
 که شد خیره چشم سپهر
 فراخی میدان جهان کرده

غلوی و لشکر نهایت شد
 زهر و طرف آرزوی تن
 دلیران بیدار خوشان شد
 قیامت در آمد باوردگاه
 کمان آمد ز قید قربان
 هوای گون شد ز رعیت
 بهم ترک و هندی و کینه
 سفید و سیه رایگی کوبه
 کسی را که جرات بود بیشتر
 دلیران هندی بگرز گران
 تر خایب از کمان صند
 دلیران جایبده پان جان
 سیه مار خرطوم را هر دو
 بکشش زهر و طرف و سلا
 نه بند و عنان یافت از کار
 میدان و همه پله هند و ترک
 بسی سخر افتاد و در پیش
 شد ز خون هندی و جوی نیل
 وزان گردد کوه کجکشان
 هر پیکان خاکی هوا را زین
 اجل را بجان ستمانی شد

نر از می صف نیر غایت شد
 نر از می مار از فکر گریز
 ز غیبت چو دریا خوشان شد
 ز گردون در او نخت ابریا
 برون آمد از پوست مار و
 نمان شد در ابریه آفتاب
 فلک رشت با هم میخندند
 شد ز یور هر دو در و طبه
 شود کشته در زگر بیشتر
 پرانگنده کردند مغز سر
 دل شیرینی باز و همی
 بر سیلان گشته تیغ از ما
 زدندی بشمشیر همچون جیا
 نهاده قدم بر بر جان میلا
 نیر قامت ترک شد تمامه
 به نیروی باز و واری سترک
 قوا شکست تلف پیش
 نه کمانش افتاد خرطوم
 نمانده فعلی سر نو نشان
 ز خون دلیران زمین را زین
 میان تن جان جانی شد

فرد کو نقدش دود و خاک
 چو بر یکدگر چشم انداختند
 دو داند بر یکدگر بارگی
 خشک در ره آستی میخندند
 داده بر اندر مردان جنگ
 وزان ابر بارید نرغ و عشا
 جهان گشت از ترک دهند و
 سپه سردان پیشتر خندند
 زهر و طرف بیشتر از شام
 کتاره در آورده نهند
 کمانها کشیدند بر بندان
 سوپل تا زان نبر بران
 بگریزی یکی کرد سپیلی زبون
 دو وصفی افشردند در او
 کمانها شکستند و فرسود
 به دعوی و زخم کاب لیر
 علم گشته شمشیرهای دور
 را خفاک چسبیه هرگز
 چنان ماند در خاک جریخ
 زمین چهره زینل خوان کمان
 شده که شمشیرهای سینه

پراز فتنه عالم چو روی عروس
 هم تیغ و بازو بر او خندند
 صلاح از میان رفت بجاک
 سینه کمان در هم میخندند
 شهاب از تیرهای حد
 بهر سوراخ کرد سیل فنا
 بساط زمین شد او و سنگ
 ز کین یکدگر را رسد از خند
 بجاک از دافا و چاک
 کتاره گذارفت روزگار
 چو بر چشم شوخ میبارون
 بدن سان که اید و صید شمشیر
 بر تیری دگر سپیلان گون
 ز این جبت یازان او
 که اور استنی نیاید شکست
 شمشیر بازی گشته سیر
 ز خون میانش درون جوی
 سقایلین شد این خم لاجورد
 که گاه و فلک گشته کاه
 زخم فرس خاک بر سر کمان
 ولی مرد شمشیر زن تند تیز

جانی شد ارشده بالا ویر
 ز ره های خونین برآمد
 که شتی چنان تیر کاچین
 و گر در آن سگین بگمن
 بخروم پیل چنان تیغ
 اگر صد جهان ز خار و گمن
 عمودگران سنگ مخزن
 چکا چاک شمشیر چاک فکری
 ز سوی بر آقا شد رخسار
 در آن فتنه شهزاد چو کوی
 ز سوی جوان غار سلطان
 ز رخساره شمشیرهای دور
 و زان سود لیلان دلی نژاد
 ز همین از خطای و پندت ساج
 ضمه بند و از انزوخ بنده
 بجنید مویم قلب گاه
 از آن بر سیاهی تازی قیر
 همه کینه داران کند و سنا
 غضبناک ترکان بیکار تیغ
 شده نیز بار است بر سنیما
 سیدار خرطوم در پیچ و دما

کشد و ز کشتن میگشت سیر
 بر از خون صید آن همه
 که او سحر که ز دریای سیل
 عثمان فتنه از دست و سنا
 که افتاد در هندوان سنجیر
 پی سویش آن چراغی بکشت
 چه مغر شکن برج خیزکن
 همی که در در جوشن و جوش
 بصدیل پور جهانگیر خان
 رسانید با پیل تیغ دو
 که بودی سپه راز و پیل و
 بمیدان در افتاد سر را چو کوی
 ز غیرت زده آتش از جفا
 با غل شده زانوس ز عا
 شکستند در یکدگر مبینه
 چو دید چنان حال شکر شاه
 ز اسبشان قیروان نغیر
 شده ششین از سیه پوشتا
 کشیدند بر هندوان سید
 که سازده توی سینه کنینا
 شده از پی مار کردن ملنا

ز هر سو دلیری تو سن بکوان
 یکی را در افتاد از سر کلاه
 یکی نیم تکر در قصاب و
 از آن دم تو فوق است حلیل
 بود که چه یکر زنده در شهیر
 فروریخت شمشیر بر فرما
 شده برق و تیغ کو شمشیر
 ز نوک سناها کو پال سنج
 سیلمان شش تیغ ز نون
 بسار عد و رفت بر باور
 بجناب ز زینیه هم میرزا
 دلیران بخور ز زینیه فتنه
 بهم در فتنه و غنچه سیاه
 جهان شاه هم از نصف سیر
 سیاهان سپاهیان سر کون
 با و نامداران هند و سنا
 زمه تا با هی تبا بگرفت
 چه مست استران کف الو
 بر آمد ده ز زهر و گره
 سحر و دان گوئی سلطان
 سیاهان افتاده در آن نگاه

که خود پر خون شد پلاس
 و گر اسرافتاده بر خاک
 بسی فوج جنگی در آن کلاه
 رسانید شهزاد سلطان
 نیاید سوسش گاه جنگی
 بی سوختن شعله ز در تمام
 چه گویم شکافند که کاف
 سپر گشت غمرا بی سنجیر
 از ولزله در گور فراسیا
 روان شایان جانان و از
 بر انکخت فلک سبک خیز
 کبرین تارک و ترک بشکافند
 به تنگ آمد عالم از کینه خوا
 بفرجی کردن کیشان سر
 فرومانده سپه یلان کاب
 گذشته ز جان بر هم دستا
 تو گفتمی جهان را با هر گشت
 بر فروخته چهره با افضاب
 بجنید از جا و البرز کوه
 بر بارش خرطوم چو کلاه
 همه گشت یکسان ک سیاه

ز تنها سرکشان مانده دو
 پریشان شده مغز از دماغ
 بخون گشته سرمای ابلغ
 گور که ز نماز شد از کاروست
 دلیران توران چیده رو
 نترشد ولی عاقبت چیره
 چو ظاهر شود صبح کافور فاک
 چو دست طوی بند و نوا
 جدا شد از انش تیز رو
 سر از تاج عورتش آن
 ز بازان بسیدند ز افغان
 یسه جرده خوبان امیرعل
 بسی آرزو ها که در دل بنا
 سیاهان هند از سیاهان
 بهر زاغ هر مغزی از غل
 ز ترکان صنف پیل اندر بر
 ز جاسیل ارفه پای است
 به خیل هند و امیرعل
 گریزان سیاهان از آن
 کجا سور و تخت سیلیمان کجا
 برون بر دوسر بر گشته

ز سر بران فته با و نرو
 ز سودا قنایه سس
 فرو خورده خون فرو بسته
 ز هم چو بگست و چو گت
 از ان ز سپه سالان ز شوی
 و آورد بر پیل بند
 سیاهی شب گرد و تما
 که ز انجا اندرند بازوی
 که یاری ندی از سپهر کبود
 ز دولت جدا مانده بچو
 چو از سهم چکان گران
 شده طو تمای زانو
 بسی پای سپید در گل براند
 فغان چون ایام
 در آورد و طلب گرفته کلو
 چو خنده همچو کا و خراس
 شه کشور هند سپیل تا
 بگردن نهادندشان غل
 بود رسم هند و ستا گریز
 کجا زه خورشید تابان
 ولی خون بها مانده ز قاج و

سری که گریه سیدی
 شده غم خون خوار
 ز جبین اندر روی گوی
 انفس نامی آن افزو سوخته
 شد صبرم تا بزرگی
 ز نیروی اقبال صاحب
 چه خوش گفت فرو و با
 از انجا سوزش رخ
 گریزان شد آن سایه از اوت
 به خیل هند و از ان گریز
 همه هندوان سپیدیش
 رکابی که هر لحظه
 می شد ز سودا و غم
 سر هندوان بر پخت
 فغانه زهر مناری ز قمر
 که زنده خردم طومشان
 صف پیل از پیشک تا
 فغانه در جنگ هندوان
 کجا پشه را تاب صبر بود
 چگونگی ز زنجیر و زبیر
 مظفر شه کامران با خواص

بریزد که مانده سنگ
 در آن چاکها همچو تاج خرو
 شکسته چو نعل از سم برشان
 دوش آتشین کین نغیر خسته
 چنان آتش فتنه بخار سوز
 صف هندویران آن
 از شکر سیاه نیاید کار
 شه هندوان کرد و در گریز
 بسبغ بریزد نباشد غم
 ز سنگا که کردند در گریز
 چو زلف مغرب پریشان شد
 زوی بوسه کرد و پد زولان
 نماند نشی در پراغ کسی
 فرو خورده زهر هند ز جنت
 یکی به کسین از در شکی
 شتر و از بندشان
 چو پیلان شطرنج بی عیار
 چو رانچا نادان چو جوا
 کجا شیشه راز و مر بود
 چو سان بکار و سو عوی
 شد از زنگه جانب خوش خاص

بران طرف دریا چو کوز بادگاه سروران شاه نصرت پناه به سید شهنشاه کجا بر چین پرسید از هر یکی کار او بسرکش جوانان تمشک همه نامداران وی زمین و کیدان سرکار داران کجا برون رفت قوت ز دست بتاریج کبکسار و دریا کنار بانگ روان او آن شهریار چو شد فخرش اطمینان هند و شانا	یاشمن شد شمشخت فیروز شانا چو شست بخت فیروز شانا نوازش کنان کردشان آکن بر او کرد لطفی سزاوار او ولایت کرم کرد و مهر متن بخدمت گری از بسار زمین همه سوی گنجینها برهنمای تفصیل کیش و کتان و جیر شایان به ایران مردان کجا چنان بکیران لشکری آوار رسیدند زانان ازان بوشانا	ز قح وز فیروزی آرد آسته رسیدند شهنشاهان سرفراز پس انگاه گردان بوزان تمام سر سروران را ز رفعت نیز از و هر کسی بود نعمت خویش فرستاد ایمان فقر خکار بر بخیدن ز رفعت سودت کشیدند چندان ز راجع دور دان بوم و پیشش بختند بر بوم آنرا سراسر شمرند همه خواهرش دل از ان بزیارت	خدا و او هوش هر چه را خواسته کر بهای کین از چین کرد و با رسیدند زانوزان خاص عام بر انعام جهان صد گویند سزاوار خود در خور نام خویش که آردند زمین ز نوب و شانا ترازوی زرنج شاهین است که شد ریش سلو پوشت شتر خس و خاران میشما خزند برای تپورای هندی سپند عنان سوی شهر سمرقند است چو ساغر برین با آلود خند کن این پرده ذوق با بر کنای چو آمد توران ز هند و شانا
متوجه شدن اعلام محبت فرجام بغیر بورش هفت ساله بصوب ممالک و ممبر و کشاکش			
طرازنده نقش سزا و سنا نه شسته هنوز از چین کرده نزدین لشکرشان تنه انگورده کسی فرض مشین او چنان ز روش عشق ملک بدستور شیراز خدمت گری نشسته ترکان مجلس نشین که ای شیر مردان غیر نیبا	چنین کوه و دیبای چین طراز تبی بود از ارشاد امکا عرقا که سپان استر نون بخسته جنای تنش که خدا که فی آزار آمدش شیب فرود بسته و سزاده بیبا نظر دو خند از ارب برین نباید بر اسود دل نهاد	که صاحبقران سپهر شانا شبی بجز عشرت بسین بر نیاسوده از بار جبهه تنی که در سفاقت تماشای شانا بخسته ترین روزی از روزگار بمجلس نشینان فرمان پر خدیو نو این نوین لوان اگر بایدت بر سران سروری	چو آید توران ز هند و شانا براحت تخفید و برستی نه رسته هم از نرج ره سنج معطر شد از عطر شاش شانا شدش رای فرخنده آموگ رسانند فرمان که باید چنین او جنس سخن را طراز نباید نشستن برین بروری

بود بر سپاسی که ننگ و نام
 مرا جام زرخود آهن بود
 بود روز آسایشم روز
 بود ملک نوح من نوع و
 چو خواهم کنم پابرجت در
 چو خواهی مسخر شود ملت
 بختت اگر باغبان بر شاخ
 سکند گر گرامر بود بی کجا
 سکند بجهاز که آسان گرفت
 حکمت همه کارش استند
 بود رای روشن اربطوی کن
 بود روز کوتاه و منزل در
 بر آنم که لشکر کشم سوی شام
 کنم آفتاب دگر بجلی
 بوسم قدم گاه پیغمبر
 و گز درین بر دیر نیاید
 سپهر سروران خوش استند
 جهان جاودان پناه تو با
 بهر چیز فرمان می بندم
 نوعی که تا هفت سال است
 بفرمان نویسی جمع سپا

می و شاهد و نغمه کسیر حرام
 می لعل من مریخ و دشمن بود
 دل از جنگ بکشایدم شد چو
 دف آن عروسی خرومشده
 بزین بر نشینم کنم ترکت ز
 نه باید نشستن را پاکدست
 شود روزی داغ و عکس فراخ
 بیدی ل تیغ و باز دورا
 باد او اختر شناسان گفت
 بساعت نشند و بر جان
 مددگار من زور بازوی کن
 بمنزل رسم گر کنم ترکت ز
 کنم صبح مروانیا ز چو شام
 کشم انتقام حسین علی
 جبین تضرع با لم بران
 چه کم دارم اختمت و جاه
 مدح و شنایش لب استند
 فلک زیر چتر سیاه تو با
 وزین ندگی نیز شرمندم
 بناید کسی از کس تو حشمت
 که سازند تبریز قبله گاه

بگسترود بیم در پیشگاه
 بود جامه شاه من زره
 طربخانه نام خار زین بود
 نوای نیم نغمه که گنج
 کما نم بود بر و و لپ
 چو تا بر نشیند معشوق
 بهوای جهان گیریم در دست
 بیا موی شکر آستان
 ارسطو چندوی سلاب سخ
 با اختر شناسان ارم
 فراخت کز زمین و تنگت
 و یا عجم ملک من شدم
 دم از مهر ال پمبیز نم
 یزیدی و مروا و اخص و عام
 زار و اح پاکان آن شیرین
 چو پایان پذیرفت گفتار
 کدای بهترین سایه که گدا
 درین سخن چو جوان و چو
 دزان پس چنین بافته ای
 هماندم فشانید گردون علم
 که آینه ترا نشی سوی شرق

بر آتش زینت گاه گاه
 زره نردم از طاس و کشتن
 که رشک صتم خاچین بود
 سرود خوشم شیدا پادشاه
 بود ز پر روی شاه نام گزیر
 رود و دوش از دست یاسین
 کینه هم آوردم بکندت
 نشستن بیدی رخسار
 که بودند هر یک گمانا گنج
 خداوند اختر بود کار
 حرام است بر سکن و نگ
 ملک عرب می برم سرود
 بنسل یزید تشن اندازم
 بر اندازم از عرصه ملک شام
 بخوایم مدد مست مقصود
 شد بدیش شاگوشی و شیدا
 ترا با و شد نشتم پایدار
 همه جا کردند فرمان پیر
 که لشکر کند سازان او
 در پی سخندان چاکت سلم
 کزان گرم خون در دست قی

گزاره کا شغرتا بسره چین فرستاده زیر ایران تیغ رو درود مانند سیل زما که لشکر خوارزم چون کمان رسولی اگر کشد بجای برین رسولی دیگر رت از آن است چو آئین اشک کشی تازه کو برای صواب و صدق در برآمد خروش نوازندگان هر ابرش بری پیکر یارین فرو بست پرچم ز بوق کش لواحق نشینان آن است همی فت آن خیل عاجز نو ببارد و هوش با چنان شکنج موس کرد مهر سپهر قرم شکوهند قطب میوزان از دیافقه دین احمد نوی حصایش در سپهر کون شاهان شد آن آفتاب بلند خضر بود سقای درگاه گور و ضمه جنتی پر ز نو	هر بران دراز چین بسوی خراسان فرستاده بر تیریز از جانب شاهان سپنج آوزند از پی کارزار کزان بوم و بر تابان بشادون رستم دل سینان جهان را نصیحتش بر آوازه کرد با هنگ فتن میان است بهم ساز کرد و نوازندگان قطاسی چو کیمو کشن برین شده فتح دلداره در کش پزیرفت زان او ده تمام سلاست تر از در و انگاز گدشتی سلامت کوی زمین بوسی شیخ الاسلام چه قطب زمین قطب است وز در سر زده بهر عیسوی شده خیمه آسار استون که گرد در خاک درین بره فرشته ز پر و فتره ان وز آن جبهه فردوس جزو	مرحل گذار و بسازل نوز که فرزند فرخنده فر شاه رسولی اگر کشد بخوارزم و کاست با هنگ تبر ز آذر وی دلیران جنگی علم بر کشند گران سزین تا بگلران گنج بنود اعیان جش با خورشید در آرد و پادرد کاب سمند ره قصص نگینت ز زمین تا قد فرخنت از هر طرف بر آفتابان شدن بر بسیار عدالت کمانج بینار بجند آن میل انجم چو در عرصه جام ز بارگاه چو شیخی که در یای علم بین بنی خرد و او شیخ کریم سر کوه بر دوشان نوریا پنی نویش و جنت اس فرد و آمد از فرود غرونا در آمد آن وضیحات بود طاق او تو طاق	بر انداز از تبریز کرد که شاید خاک درش ماه شاهان چو ماهی در آب است بیدار آرد سیلاب جو با هنگ تبریزت شکر کشند تبریز آرد یکسر سپنج که سازند به خورشید شدن آفتاب عبادت بلند عروسانه رفا شد با دی خرامانه هر سوسنی قامتی ز چون گذر کرد چون خرام بهینا ربا زارگان میگذ بجز همتی از رعیت مد شدش قبه بار که کوی ماه دش که آسمان زمین دان که حیدر پو شانند جار که سوسین قله طور فیت ز تبیح او اند کرد آس بران آستان بود رو کیا قیامت ندیده شدند شده پای طاق اسحاق

ظفر نامه

چو کرد آسمان قند عالی مقام
فلک را بر زیر قدم داشت
گدایان گنجا تو انگر شدند
گر من یک نغمه دلخیز
چنین گنمت سیاح گیتی
بآهنگ ببرزش تیز رو
باندک زمان مهر گوی
رافراخت از خیمه دیگوان
که ناگه ز بار چپای نجوم
که قیصر بود عه تخت تاج
چو دانست ارامی در آن
نخچیش آن خیرگی در ما
که نبویس ارم قیصر اسلام
کن از نیشکر در فشان
با عدلی بن مسکین داری
شنیدم که داری بوی
میاد و با بن صید گوی
با در مقام خصومت با
بخادم این در شستی کن
نداریم ما تو سر و شستی
کسی کو بنده اش پند

طولف چنان کعبه را تمام
که پروانه فتح در دست داشت
همه روزها مهند از رشتند
قتلاق فرمودن صاحب قرآن
فراوغ از آن رسیدن ایلچی طهران
جهت طالبه نمودن قیصر از آذربایجان
بر اطراف تبریزند فزیده
بر روی زمین صد هزار آسمان
ز پیش طهران سرخه دروم
ز سرحد ما آرزو کرده باج
که قیصر ز دریای اوخته در
که روی شمش فروز دروغ
سلامی که باشد نصیحت نظام
وزان نیشکر زین نامه را
در آن کارت از زود و داری
که بر صید گاه من آبی گذار
بهر غایبم بنید از باز
ترا روی گو حکومت با
نخوی تو ان کردوشی کن
تو هم ساعد و تویی شکنی
تواند گز ان شی بالانند

برون آمدن ماه ناکاسته
بدا آفتد ز ناز نقد و دست
منغنی بیاننده گردان مرا
هوس کرد ارام گاه سپا
قوا بخش از نخت ناگاه
فرستاده سوی آن آستان
به آن کعبه کو یا نذر و نمان
چو زلف پی چهر کان نام
بزا تو در آورد انا دیر
سمر نامه را احمد پیونگن
که اخی قیصر آرمین ایچا چو
بران بد بران سر و نازت
بگروان از نیکار است پیر
کمن گرگ را در بر راه بر
شود قرینم گراز خاکم
بما هر وزید ان کمن
گودار اگر عارفی جای
چو آن کند عارفی شونده

لبی از زمین بوسی آسمان
که شد فرض صفت خوران
چو عیسی به مژده گردان
بر زودلم صبر و از جان
که چون گذشت آفتی
ان تابع رای تبریز
قوا بخش آست ارام گاه
ز کراس مصر شی آرم
ز روی رسانید صد آستان
که مرغ حرم خواهد ز بهر نا
نقشی که بد جواه بر آن
زده تکیه بر سنگای حریر
اطرازش نام حلو فکن
ترا با دیا پینده قسیم روم
را اندکوس بی نهایت با
پیشان کمن گور بخیر
مبادا کار و شیان شتر
خواهد شدن تنگ آرم روم
زیر می تمذیب تسکین
زانه از بیرون می پوی
که از کرده خویش بنید کند

به خواند کسی قفسه در و در
 ز شتر و نزع دو واک است
 بیدیش از تیغ خورین
 به نیروی باز و درای در
 بر آورد چون کوسن اطفا
 بقحاق بر دیم از اجابت
 شکستیم تا آن چنگیز را
 به در قفسه از آن بند پش
 بستی تاجداران عالی ستاج
 ازین سرفرازان اقلیم گیر
 پیروخت نقاش نقش حج
 صد فدا را خاشاک و از چنگ
 چو آماده شد مل نارس
 هایون های سو بوم دم
 بعزت رسول سالت ترا
 شد ز نامه معلوم پان
 که در پشت تیزی ز بهنگام
 ترا خردمند دیده شتم
 فرستاده بوم غمناک
 کند مفر کا فلک تپند
 سپاه مرا آورد و حساب

پشیمان کرد روز گوارین
 شو و لشکری کشته شهر می آ
 بر به نیز از آتش تیرین
 گر قسیم ملک خراسان
 منزل در آمد ملک عراق
 نهادیم در دشمنان سخن
 بکشتم آن آتش تیر را
 شد نه سلطان این آ
 برین آستان سر نهادند
 که بر تو شمر دیم عبرت
 شد ز آل قحاش ز نیت
 نامه فرستادن صاحب قران
 بروم و آمدن جواب آن
 فرستاده و خرم شدن ز بول
 در ایوان قیصر صیف شرت
 بر آشفقت قیصر در ایوان
 ز آمدن خنجرین با هم
 و ز چشم فرزا گلی دوشتم
 بهر سطرش از جنگ کنگار
 که چنگیزان نیر دست
 بآن پوست پوشان چون

چون بی کنی با تو سگ کند
 نخواهم که این جامه صلحین
 چو صبح مرادم شرقید
 ملک سزای تخت هرا
 بر آل مظفر ظفر باقیم
 ز غایبگری آتش افروختیم
 بهند وستان کشیدیم
 چو شد ماش از خیل نامی
 بما با دشا بان وی زمین
 بتو هر چه بایست کردیم
 پسندید آنچه پسندید
 چو در دم آن مرغ و خفا
 بعرض رسالت زبان برنگار
 نشانید رومی قیصر جناب
 نبودی گرا بچگی کشی ناسند
 غلط کرده اندیشه در کار
 از تهدیدش آغاز است
 بگرگان چنگیزی گاوود
 که گوید ازان گرگ و رابا

هر دو منی بود بر تو کوشند
 نی نیره کرد آهنگ کین
 فروغش باقصای عالم سید
 ز حاجت انعام چو بیان
 بر سلم لب گوششان اقامت
 بچنگیز یان غارت اختیم
 چو هند و شد از کرد و در
 مهابات کرد از غلامی ما
 سپید شمشیر و انگشترین
 تو دانی که بعد ازین و امام
 خرد را ولی عقل را دیده
 بروان آخوان درون زور
 در آموخت گفتار بهنگام
 بر نیشن فریشت مال
 در آن عرض که عرض داد
 فرستاده با در مقام
 شدی دیگران از کار پرت
 ندانسته آئین و سخا را
 بقهر نفس انجام سپهر
 مرا کرده نسبت بنیاد
 چو سوسی آن شد باید گند

کنز غم گفتار کس ناپس
 فروزادگان ظفر چه آ
 ز کزده شکن غوری بیند
 نداند مگر جد و آبای من
 نشسته هند قسیم
 چه مرزست آبا می در مقام
 پرانم که را نم نیند خورش
 شوم بی تردید بگشودن
 روم تا بر تیر ز بل پشته
 برداخت انگو خندان
 رسیدند آیدگان باشکفت
 ز احوال آن رومی بند خو
 شد از انجمن چون خلوت کلا
 بر چید بر خود چو چیم و با
 ندانم که کرده بد آموزش
 اگر گوید او من بگذردم
 من اهل جهار نسبت نامد
 نسبت ناکر از منجست
 رسیده به شکم سلطیم
 ز من پارتخت خانی بلند
 ز من نام هرگان مندی گرفت

از آن راسی گیری بندیم
 ز نسل کدام از تزا که اند
 چرا نام گیرند اصل بصر
 ندانسته توقع ظفر کجا
 طرا زنده سخت بگذردم
 که داند گانش نیند نام
 گرا و پیش ناید ز من پیش
 برم ره ز ناز اسو کاروان
 ز من برگ نیند شتر
 که حیران فروماند جز کین
 نه رای خموشی نیا رفتی
 ز گفتند ایشان پرسیدو
 رسیدن سخنها سر جای
 زبان که دشمنی ز لب آ
 که آخر ساند به بدو پیش
 من از روز چون جد بکنم
 نشد از نسب گرم شکام
 هزاران نسبت به پیش
 بیلرث سخت قراغایم
 ز من تاج بود بخری آید
 ز من تختشان از جندی گرفت

چه گویم از آن به شکم بنا
 دوسه ست تا جیک ناکر کجا
 چرا با دیدن قوم ز نام برد
 من آن سر بزرگم که شد آما
 بود پشت بر پشت تلخ
 همانا ندانسته بتمایین
 برم روی مبارز بهجای او
 علم گر زنده اش کشش
 برم فتنه آنچنان بریش
 رسولان از آن بخت مفضل
 نه پیام قصیر توان عفت
 چو دانست گانگه ناکفتی
 بهم برزد آن تباوش چراغ
 که قصیر بکبوه و غیر
 بود نار نشل او که قصیر
 نسبهای شایان من شدت
 مرا هست از چندان سب
 اگر برترین جد و قصیرت
 چراغ شبستان بود زهرم
 ز قهرم تقا آن بود بخت
 که گوید ز خاقان از انبیا

بقای مطبخ آید بکار
 از ایشان چه آید گر کاروان
 در اعدا کردن هزاران
 تاج فلک درین آسمان
 همه تا بادم شرو و شصت
 که آتین بود جد و آبای من
 کشم که او پیش بهای او
 برم موج طوفان آتش
 که تخم دهد یاد بجم فشر
 بدون انداز سلامت
 بر رخامشی رای توان شدت
 که روی آن روح با شستی
 شد از دو دجرت شایان
 ده آشتی میکند پای لغز
 ز خام ما هر یکی قصیرت
 نیاید از من سب نامت
 که عار آیدم از شمار سب
 همین غم من تیر بود بخت
 بر او میرسد نسبت قصیر
 هزاران از ایشان با هر
 که گوید ز قهر و خاشاک

جز این نیست معنی فرزانگی
 ز بی همت عالی آن پسر
 که او ننگ شاهی بخیزد بر
 ز مشک ختن کلک فرود
 که سه خیل گیتی ستانان تر
 گره در دل و چین مابروی
 بگنجا بر آرزو شورش ز نای
 بنجم در اختر نظر دوست
 دم چرم گاودوم گاودم
 بسیاری خلق جو شپه
 در اندک زمانی گرفتاری
 که دارای صراطین صواب
 که آن کم خرد و کس بی شای
 ز بد بسمل آمد و در حقیقت
 خلا و ناکر نجش و زین
 ز طوق و رکاب بزرگاری
 وزان مرز فرزند چو قائم
 شدش شعلای سپه شای
 شتابنده پیش خصم
 یکی قلعه دید که محکم
 رسانید سماربلی شتاب

که من فضل قصیرم یا قباد
 که نسبت با او کرد خود
 که او را بپیرت گیر سپهر
 که سیلاب اندیشه در جوی
 حیثیت کش آرزوی بجای
 چراغ ظفر اختر افروز
 رسانده برگردون طراف
 نواحی سیوس در خسته گاه
 نداده آبخان مرکز از آب
 عنان تاب شب چینی
 ز بند و ستان پیل با او
 وز و دشتن چشم باری
 در گبار آرشش ز بند
 کنم و مبد غم عمل ز ولادت
 عنان غرمت سو شای
 بر فروخت از آتش کینه
 چو صبح فروزه سپهر
 از ان دشت این کجای
 باهیش خندق فصلش ماه

کسی را که باشد جو خندان
 برده کسی اگر ناز گیت
 بود پادشاهی بشیر
 زمانی که بافت خیار بود
 گذارند پیل ز بارگاه
 گراشد ز پایش موضع رکاب
 روان شد به سوسن
 ز نظاره آبخان لشکری
 چو دیدند سیواسیان انتقام
 شد آن بر غنچه آتش فشان
 ندانند کمر شرح و بسا
 بد و نان بود حاه بلسند
 روان آرشش را بگرز و
 همانا که اندیشه شای
 بشام اندر قادیان سنجیر
 گروهی آوار سران پای
 چو زد و در سر و کار
 بسته بکنند درش در تنیر
 ز مدتا با هی شده متصل

بود از نسبت ناخندان
 بسی مردنش بهتر از نیت
 پیرت نتوان گشت کن
 چنین کرد آرایش روی وز
 از کفایت قصور دل و دست
 نظر باطلع سزاوار بود
 در آرزو جنبش این کارگاه
 بر آمد بروج شرف آفتاب
 همه موج آن سیل لونیل
 نما تا ز خرد زره در روی
 فرستاده اندر سوی شام
 چراگ شد رقصه خانان
 که او هم غلامت محم
 بسوزد جهان چون شتاب
 وزان دیو باوش شای
 کند ز بگونی گلش
 اگر در از پیش قیمت
 کو اکب لیلان دشته
 علم رکنار بهشتی حصار
 فلک چو گردین خاک
 ز ایوان او طاق کج

بود برج و باروش کجین گنگ
حصاری کو ہی ہیر شوکو
چنان سو دہا شش کنگر پور
زد یوار ہائش بر آورد
ز پناہ در غمی بندگی آرا
رید از قعاشا کہ شو کنگا
بہ مضبوطی قلعه از آفت
بلندی آن قلعه داد و فر
چو شتقار بر صید زد
چو صا جعفران از کین چشم
بر آشفست از ان قہر بان
یلان بی توقف بی گمان
غریو خرو شیدن کا ز آ
شد از آله سنگ د باران
ز شیر او شہزادہ رستم سید
بر یا چو پیوستہ شد شاہ
بی کندن نقب بستند
خوف چو گردید آن بر کوہ
باز حصار آتش کا زار
ہر گشت آتش لفظیہ زار
برون آن مذابل قلعہ جمل

سپدی بر آوردہ از سنگ چنگ
کہ دیدہ ز سنگ تاشید کوہ
گر از بجائشکل کند کرد ہر
ستارہ چو دستا نظارہ
محیطی ست پیر اس کہ ہ قفا
بہ پیکار آن قلعه آورد
گونا خرو مند چو آفت
کہ اندازوش سرخون در
چو بر آیشان صوحہ چو برین
ب نظارہ قلعه بکشاد چشم
کہ از جرات کس نہ روی کان
شتابان شد نہ از یارین
بر آمد برین لاجوردی حصا
ز خون یلان بہ طرف گیر
باندیش را لشکر غم سید
از انش بسی عوج غیر غم
زین بھر کوہ و قند
بیکجا گردان گم دون
بر آتش نشسته عدور
فروخت از یکد بران
آفتار و کرد از خود فصل

حصاری بخر برین توامان
پلنگان آن کوہ شیران ہمد
تہ خندق کنگر ش بی گنگ
ز پائانش توان بیالالگاہ
ز ہی خندق آن حصا حمین
یکی مدبری متعاشن نام بود
ز نا بخردی او طغیان سپرد
ندانست کان بہ بلندی کوہ
پر گاہ را صحر آسمان برد
ز نا بخردی از درون حصا
بفرمود تا قلعه را بی گد
پلنگان شیران کنگر گندی
دہادہ زوند زوند و سوزنا
در شای آن شو شوش و ایجا
آن شعلہ ز پوہست شمع
را طرف شیران خاصوی
باندک زمان چو ز فلک
در آن آتش نقطہ آفرود
از ان آتش آن قوم در آ
بنیقا در خندہ دیوار و بام
گفتہا ز گردن دریا و

سوی کنگر ش کس نہ روی کان
ز پلنگان کین تیز دندان ہر
یکی در شری در شریا یکی
کہ تہ نظر نیست چیز تیز آ
کہ شد گاہ بگریش کا دوزن
کہ نوبت زن والی شام بود
ز ہی آنچنان مرد نادان سپرد
بود میش خرچ برین بی شکا
نہ بالا و پائانش کجسان برد
گھنڈ سنگی سو شہر مار
نہاید قسمت برد از جنگ
بہ پنجیر آن کوہ کہ زندی
چو شرنہہ شیران کنگر
اگر روی بشہ آسمان یاری
بہ مشتری باز گردید جمع
بتخیر آن قلعه کردند
تہر جہا شہ تہی یک سیک
وزان خصم را خانان
چو از آتش دوزخ اہل عدل
وز انجا برون رفت ناموسا
شک نہ است بقر و

بدرگاه کیتی سپاه آمدند
 چو شهباز را دید شاه جهان
 چو عاجز شود خصم شری
 سفر چو گشت آن حصان
 مقیمان آن گوی شایان
 معنی بیان نمسازن
 بجان دوزخ آتش که سوزد
 سپید جهانگیر اقلیم
 خورشید از آن قصه آید
 که آرزو ز اطراف رود
 در آمد بحیل عرب حلیب
 ز حصص و حما و ز افطاکیه
 ز شامی نژاد آن نیره گدا
 ترمش و انادلی نیز پیش
 بدین کس که بار بود و بار
 نمازد بدیگر ملوک از عجم
 در اقلیم توران نیز بخت
 ز رویا چون گنگ آب بند
 بسی خاندانهای نو و کهن
 همان بکر ما و مدرا کنیم
 بدین حیله شایه این نیز

بر امید غمگساره آمدند
 که آمد شفیع گناه کهن
 باز انتقام ست غموشی
 بدولت از انجا شاه بوند
 بنجیل غلامان خویش آمدند
 به کشورستانی چنین آید
 که آمد خلل در حوالی مصر
 نیندیشد بزرگ خیل عرب
 وزان ماند خیل عرب در
 زهر رز شیران بر بادید
 بهم جمع گشته هزاران
 رساند این خبر بکمان از انجا
 نباشد باو دآوری هرگز
 قوی بود از فریدون و جم
 تمهید خیزان تاج بگرفت و
 شدندش زبون اجلان
 ز خشمش بر افتاد از پنج و ن
 همه بندگی آنها کنیم
 بصحرا ی دیگر شود ذوالدین

گروهی خیل کا مدندش طبع
 گذشت از سر جریمه تمام
 که از تیج بینی سرفکنند
 سخنان جلب شغش است
 چو دیدند آیین فرخندش
 تو چه فرمودن آن سرور کامیاب
 بجز جلب بعد از گرفتن
 که شد را چون بدستین
 فرستاد فرمان بسی تمام
 شدن حاکم تخنگاه دمشق
 ز کغان از مدله و از کرک
 همه جمع گشتند گردان
 بر آهنگ انجمن در ب
 که ای سرف از ان شای
 بند از خری آسان صدست
 گذارد چون ترک پا در کاس
 ز دست سلطان ازین
 بسی پوشان عالی جا
 ستیزه با و با شد عقل و
 درم رازناش طری هم
 نه سلطان مصر و نه دروغ

شد از کرمت شایع
 بختنا چه گیریم از و انقام
 بسی بکار عجز و شرم
 از آنز بی دآوری کام
 نهادند سر بر خط بندگیش
 برویم در سجده یار کن
 وزان سوز در چشم آوردی
 بهتی و عشا بزمین
 بگردن کشان نوحی
 که در کار رسیدن کین
 رسیدند گردن کشان کین
 پی کار کین جمله راه تمام
 همه فرس از ان خیل
 شمار از من این سخن یاد
 قیامت شکو بی قی و قی
 ندیده چو او دیگری آفتاب
 برون کرد همیشه و بخش
 شدند از ترا عشق علی خا
 ز کینش سده ملک بافت
 وزان خطبه را نیز سازیم
 ندادند سپهر را ازین

نصفها سینه

تواند جوادی چو اوروز کا
 گردی که بودند دور از خود
 ز سنگ و ز آهن نینداستوا
 بروی عرب شده عالم
 تراگر شود خانه تاراج به
 اگر در زبونی بود سود ما
 بران امپشان یافت آفر
 نهد کار پرواز این او ای
 که از کار عشاق صبا جها
 غسان شب شمسوی مرز
 بستند زان بوم رام بود
 سپه سردان دیار عرب
 روان گشت از شام خندان
 بر آمد بزین خنک سبازم
 سف آرای شد لشکر آرای
 میان بسته در کین بشمن
 شدش تا جورشان خیمه
 ابی بکر خان قسبل آرای
 برایشان گردونی نام را
 قلب سپه شاه گیتی نپاه
 نصفها علمش سر بر ز

ولی همچو انبیت که کا نذا
 سخن را به باز سچ که در زرد
 بر ایشان کند تیر شمشیر کا
 پسندار که ترک در کین است
 که باشی بون بکس و باج
 بود بهتر از بود نا بود ما

کسانی که بودند از ایل شوشا
 که خیل ترز همان بستند
 عرب انجم که بود ترسنگ
 سخن باید از تیره و تیر کرد
 بمیدان غیرت سر افکن گی
 حدیث تر تا ش سوهی کنز

مچار به کردن صبا جهران سپهر عشق
 در تو احی حلب با گردن شان
 شام و سیدن صبح دولت شامی ایشام

بشورش در آمد محضاب
 ز آسودن آغاز و انجام زد
 سر پرده بیرون و دند از
 کزان حیره شد و در جزو
 بر آورده رخشده تنج انعام
 بهین رای ارای انبای کت
 زده در میان عطف و امن
 زهی آن نجسته رفقا
 بنام آوری قنبلش جاشد
 شدند ز پی کار کین باور ان
 سر علم کرده خورشید ماه
 در خان دیوار کین سر ز

نهادند بر حسن استخر کیش
 به دیو بود دو تو اما نیند
 ز روی زمین بهتر شریک
 چرا بایست مکر و تیر کرد
 بسی خوشتر از انجم شریک
 بسی آتش گنجت بود کرد
 که باشند در کار کین استوا
 بدینگونه ز آسین کین آوری
 شد آسوده با آن سپاه را
 بر آن بوم ویر کین شریک
 که آمد بمیدان سپهر استقام
 که نندند بر دجله کین را
 بر افروخت آرا کین مهر
 گران کرد در ایل مصر کت
 اما در مخفر بر اندخته
 رقم زد بمیران شنه نامد
 با ایشان طلحه حار فرج و ظفر
 به محمود خان بر دل کین
 که دلست پشاش از کین
 سر کوه بر اچتر ابر سیاه
 صفی کت کین شتاب جیل

بسی و کنگ ناز پولا دود
دم نامی بر رفت چون گداز
دم نامی میسر و بهوش از دما
دم نامی و سن نمود از دور
وزان سوی گریختن گز
بچه پهلوانان شامی نژاد
به تازی ستوران نژاد
بر آورده ناخچی و ش
چو صفهای کین آوران
غمتین و لیوان کز
بدان آهین شد ز کج
شد کسینه صفی کج
ز بس خون زینهار و آن
سنانهای گردان آهین
نهان گشت از نخی آن
اجل آمده از آسمان کج
ز خون گل شد جلوه گاه
پذیرفته بشیاد مردم
فاده هنر زبان و آهین
ز سوی بر افکار ابا کج
پساره عدد و البته تیز

بسی آتش افروز بیاد
در فحش از آسمانها کشت
عدو را همی گشت شمع چراغ
علمها علامات بر و نشو
عرب و اربستند عجیب
به مرد یگه داور می آید
بجلوه تذر و ان زیبا خرام
چراغ خرد در دم گشت
در فتنه از هر طرف باشد
گرفتند یکسر کمانهاست
بجوشن نماید احتیاج کسی
ز بس ماند پیکان جعد در آن
میان دو صف جوی آن
چو مرگان خوابان خور ز تیر
مروت چو سیم رخ و غاف
کمین کرد در گوشهای کج
فرورفته اسپان در آن
کشاده شده است گاه
ز اسپید هر طرف صگ
جهانید کوس چو پز از کج
در اموضت آهین در کج

نشسته بپشت پیلان تند
خم روی بار تن پیل شد
یکی آتشین جمله موج ز
خم روی پیل گردون گز
زنده می بری مد جوسته
بر اسپان تازی بهر جلوه
دو لشکره میعاد گاه آید
ز سم ستوران بر و سپاه
ز هر دو طرف شوران فتنه
بر آمد در رنگ کمان
ز پیکان چو کفگیر جوشن شده
بر آورد جنگ آوران نمود
سنانها بخور زیز در کار شد
در آن زر گه فتنه شد بلند
سمر تیره پردلان سینه سوز
غبار سپه کله هر دو
سم با و پایشان شد فرق
ز بس گشته افتاد ز خاک راه
روان کرده دریا خون مرد
بر آورد در زگران را بدوش
جهان شاه شصت و سه سلطان

که گردد بد از پیش هر کینه
سنان چشم بسیار در
سوس شامیان بر دستیز
خردشان چو رعد از دود
بر سم عرب لشکر آهسته
کلف نیر به چو مار دور
بجوان بختن کینه خور آید
انززل در آمد به میعاد گاه
هزار باره بر یکدگر تا خند
بغیرت فدا و ز خرد
چو کفگیر کفگیره تن شده
بخور نختن تیر از جانبین
ز خار سنان شست و گلزار
که رحمت نیامد بر زیر آید
شده چاک شمشیر با تیر
زمین بر خم آسمان بسته
سر سر کشان مانده در زیر پای
شده عرصه زر گه قلب گاه
شمار در آنگاه نهر از آن
بر آورد ز مغر سر از زنگوش
ز سوی بانگاری و یامین

نظر ناسر

ز جابا و پامان بر خستند دیران هم از قلیجا سپاه یلان عرب خسته خون و خاک نه در زیر پاشان مروت خسته دیران شامی ببرد و خاک گر زبان شد خرسا و عجز از آن شو شامان تیرک گر زبان شده در دولت و ز اهل حلب آفند خسته شد شدند آنهم گشته و دیو خبر و سوی و مشق از چو آمد بسوی و مشق آن و شسته در جی سلطان بلک حلب زنده گشته است گر هم تو آبی درین کارگاه ندارند تا مشوان جان چو یار بود در گز زنده پرو در ایامی عثمان بخار خرو سران عرب را مجلس نشاند از قاقولست و غار کج بهر جارسد خیل بنیدند	بخون خاک میدان چو خستند رو اندند تو سنج آوردگاه ز شمشیر ترکان جگر چاک چو ماران مرده نه مژه نه پلک بحسرت بختند بر قطع خاک سر بر جگر تشنه و خشک لب معادت گرز از جان شان ترک شده سهنگول آفتخشان که از گشته هر سو و صد پشته چه پر دل چو پاره پاره از آسیب آن فتنه کشاد شدند ز بیم آن بوم زیر و زور که ای برترین جباران مصر نماشای شهر و مشق هم که بندی بران سیل غزده ز خورشید بر هم خوردند خرا که پهلوزند شیخ غزده خروشدین سیل ناید گوس ز روح لالی جوان هر فتانند نه شهری دران مانده اشکر نه پوینده مانده نه رویندا	مخالف بناورده تا سینه نباوند ترکان باعرای وی بره برتن مرد خون بخته شده گرد بالش سپه پاشان هر نیت کنان بر نشاقتند عرب در گریز از چنان تخمیز بهم در شده خیل ابل حلب بجستن عرب طایفه جازه دون ز خیل عرب صید و صند ز هنگامه اعراب حق و که از موج آن تیز دریای خون سران عرب نمجرب ساختند ز سوی عجم فتنه ساختند ز بید مردم گمشان بخل بهر شاهه باشاه هم نیکت نواری مگر تاب آورد چه قوت بود باشاه گاه چو بشنید واری مصرین با که ای شو شمنان مصری تمام ز مشرق زمین آفتاب نو مراد سر مرور و سودای او	بر یکجا آورد در در گریز بهر تیر خشم و هم جنگجوی چو غو مال گرد فاعیت لصد در دو غم زیر سرکشان غنا نصاب یکبار بر رفتند چو خاشاک از نوج سلیمان بران قوم را در و گردید به جازه دونانی جازه اون تلف شد شمشیر زهر بار بر و جنت تیز برقی هوا بهر من کسی نماند بر دون به تدبیر آن کار پرورد که از هیبتش آسمان کاسه بر اقا و بسیار مردم کل بدریا بحر کوه هم نیکت بیدان تو باشی هم آورد که با ز غمیش ز آید بقید شد ز جام زیشه اش تلخ کام شنید حال همیمان شام با اینک مغربشاه تیز و سست هوای ماشای بی جای او

رسو گان در اقامت مغربین بیار است ساه صریح ز اسبان تاز و بختن قطا سپاه آراست مصری	شتابان شد از یارین سپاهی که نتوان بسوی شکار فزون از شمار دیوانه	ز ضربت زین لشکری که در بار اساس و تخیل بر دین حسا ستور ایشان حله زین نعل	که نتوان شهاش عمر دراز ز خود ز راند و دوزین گاه رکاب ایران صعل
و زاور آسا بشود شوق رقم سبغ این خاطر اسپند که چون از حلقه تیر افروخته	رقم سبغ جها جعفران گردون ملک شام و گرفت بلار و قالیع از راه ایتما کردن با فرخ نافر و گریختن آن بفر برگشته روز از پیش آن سپاه طغفر و ز	روان شد لبهاک شدم سواران لشکر کش تیز گردوی ز عقل و گریه	که رفت آسما را سکن زان که با او سپهر برین عاشق موزه جنین شب آرزو شد بهای عشق آمدش دروغ
سحابی با ناز از آسمان در انشای چار قلعه کرد مبارک افند و ماندن حسا په از سار چتر کشید عطا بخش صاحبقران مان بدی ابدی نوی خوشی بود دران خوش و اندر آید میقان جنم از ره بندگی شد آن فتح جرب و نجویه بسوی مشق از راه ایتما وز انجار و انگشت جوی گل بگرد و مشق آن سپاه بران با جنگ سپه اش تابان شد ز هر دو طرف تیر جستن گرفت	شد آشوب شور برین زمان سوز شد از نیست آن حصاری چرخ برین سوا زمین حمادین سر بها گذاشت از سر جرم آن مجرم طریق نجویان کوی بود شد آسوده آن لشکر کجند رسیدند جای فرخندگی زن مردش آغلام و کین شتابان شوند از راه ایتما سور و فتنه نوح بر روی سلا صف آراشی از کران کران شتابان بران میدان شد دل از جان تیران دل جستن گرفت	چو دشمن دست از تیر گاه بشمن کوی کوی ای کشید از انجا که سلطان کوی چو زان فتح شد و خوار وزان پس فرمود آن کاه بران پردلان شهر ملک بر آورد رسم زیارت بجا قراول و داندان با خون کشیدند جنگ و دران نکته دران سخت جندکان	بزرگین از سنگ تاسا که بر دندمش از شکار کرد در انجا زده کوس باغی نری ز راه اطاعت و ن آمد بود جرم شستی سوار ایتما که آخر کوی کشید کاش سوی حصن بکان کین تیر سوی بعدک اند کرون که از خیل نام و دران صد هزار سوی جنگ با و تیر بار بود بسوی مشق آن کسان بگری ولا در نهنگان فرود جنگ ز قربان کانهار کشید ز رسم فرس نعلان از نعل

در

دران حال شهزاده در ترم چو
گروهی سواران قتلوب
غضبناک تر کاخ خنجر گدا
شدن تر تاش بر کعبه کعبه
وگر روز شاه سعادت عظام
کرامی الی مصر ازین بیشتر
حکایت بجای رسیده تیز
بغالب کسی گرسنه کسی
کبوتر سباز ارشود کینه مان
چو پیلو زنده شیشه بودا
چرا مرد عاقل تیز جان
کند حمله چون از سر کعبه
سزارای از روی انکاسم
نخواهم که منر لکه است
بندیش از آن روز که روی
صف لشکر و جلا بینه
ازان قیمتی گوهر پسند
فرستاد فوجی اعیان شاه
گراز حرم ما بگذر و شهبان
ده شاه گردن گزانا
برایشان سلطنت شده باز

بیدرز قفلمان بران دلیر
که پیش آمدند سپاه عرب
گرفتند کشته شدان شمشیر
ز اهل حلب شاه فرمود زور
بسوی فرج والی مصر شاه
مزن بر تن عالمی بیشتر
که لسم لقصه تو شمشیر
شود زان تیر پشه تیر
معلق زن آینه سیلی باز
بر آرد خود از رخ فریاد
که آخر شود عا جزو شیمان
کجا آورد چینه بچاره تا
خیالم بخرست شام
ز سن در خرابی شود تا
دشمن در آید بر زنگین
خرابیت آیین در پشته
چو کوش فرج کشتان فزیه
بر پا بوس شاه سعادت عظام
همه جا کرانیم فرمان گدا
پس از پنج روز که درین
بر تشریفهاشان بر سر آورد

عد و را بر نیروی از وی کین
ز میدان نهادند رود گریز
گروهی که گرفتندشان در سنگ
که بجز سیاست نرسند
فرستاد انای سنجیه
بجای رساندی نسود عظام
ستیزه کند عالمی از آب
گرا هو سه شیر آید دلیر
ستیزه کند که بر صحر چرخ
اگر بر درفش آرد شمشیر
گوزنیکه کین با لیکه آورد
ازان آورم این در ابکار
که اینجا بسی این بسیار بود
وگر نه تو فوجی و انک
شوم در خرابیشی تختیا
در اندم که دریا شود موج
بتعظیم قاصد گران شده
کرای عالم اگر آگن کرده ام
پس انگاه ما ایم و آن دهستان
رسد آتش با بیزان نیار
فرستادشان فرج و شاه کام

شکستند در هم بسیار کین
چو دیدند کین در دست
رساندند زنده پای سپهر
ز سر با مناره بر افروختند
خردمند سپهری جهان بود
که بر بادش بیشتر ملک تمام
طریق ستیزه و نایب
بر آرد ز پیلوی خود کاشیر
برون آردش مرگ و در
کین هم خود از زنده است خوش
سرخوش را بر سر گدا آورد
که در هم آورم تو این با
بسی اولیا نسبت کرده ام
کنم بر جسم خرد خاک
زهم در رود و سپهر این با
به گفت معلم کیم و فرار
صبح شهنشه بر سر گدا
خجشای اگر ماتبه کرده ام
بچه پیم و از ره رستان
بر پا بر سر سلطان غلج زده
صبح بویان قاشان

ظفر

دگر روز کین عاقلش ز چهر
بدولت فرید و چون خیل
بخیش در آمد چو کس سپا
بروان آمد یک شامیان
سر اسر خطا یاد اندیش
کسی را که ز بخت دولت لک
چو سوره طغش کبر شام
دو دیده ز درواز بافتند
ز بس شامیاز برون دوا
چنین داوران شاد و آد
تجلیل آهین تنان پس
بر نچاه کس شاه صاحب
ز بعد نماز آنش احمد
بر اسپان صنوبر قدان
شده نیز با شمع ز جرم
بفرمود از آن پس که شکر نام
دولشکو چو چشمه گریه
در اندز هر جان بی صد هزار
جگها نگ گوش صلابت
سپای گلگون و صفای
سر تعیانی ز افشان شده

ز در روز و آل آتش سپهر
از آنجا سوسوی عوالم و زویل
نهان گشت در گردن خورشید
که بنده در کامیدن میان
بهر کار بر پا خوردیش
تقیه بود فکر نیکوش بد
برون بختند از پی کارزار
چو از چشم عشاق خون جگر
بمیدان همانا که خون دوند
کرا حال افعال در پیش
فرو آمدند ز ستور اوج شبر
بر آمدند از بی کارمان
در آورد پاد در کاب سمند
چو بار صند بر لب خود
سر شمع را شعله الاهی
بمیدان و نداز سر استقام
شده که و دریا هم کینه
کمان مشقی و چاچی بجار
اجل الهی داد هر دم ندا
چمنها و گلگهای آن آستین
بمیدان سر بر افشان شده

نهمان شب اشک شیم بخت
که تاگرد آن منزل لیدر
گامبرد بدخواه یهوده را
ز دولت چو گرد در کتی
از آن کس که دولت گریز
ز درواز شورش انگبختند
برون از عدد در بر و شوق
نیسان نه ازیزه صحرا بی شام
از آن فتنه عام صحران
بد بنده سستی آن میل
بیک نخله گردان شکوه
به ستور عادت کار نما
چو عشاق میل نالیدنا
در آهنگ تاراج جانبار
ز هر سو فرق دکن شان
رقب سپاه و پیرن و بیبا
چو البرز کوهی سر لیک
فرو رخت پیکان چو باران
ز خون تنان شست و لاله
سیه گشت عالم زد و دوسپا
تن مرد ز نور خاله بر تیر

سر شکت تاره هم از بخت
نشین پی شاه گردون
که از و هم جنبه لشکر جا
زیند دگر روز گاری
بر و فکر و اندیشه تا آن بود
سوار و پیاده برون بختند
چو رنگ بیابان در بخت
دران نیتان کرده شکر
چو آکا شد گشت حزن کن
که آن سیک در دیند تکر
کیشند پر شین سدی چو کوه
گرانیده شد خسر سوز
چو خوبان جویان گوی با پکی
چو زلف خم اندر خم گره
پرا زفته چون کل کل و پیکان
بمیدان شتابان بران
چو قلم کی بگر کیننگ
رخشید چون تن بلان
ز خون شته های ستوران
گر فتنه بر همان مهر و ماه
چو ز نور پیکان در آن جا گیر

تاریک

جانشاه و شهمرد اسلطان
 محمود خان نیشین سیلان
 چو آتش دلیران آهن قبا
 سزیز با شان جهان برین
 فرورفت در موج دری
 ز سویی هر اول بر ایگنجه
 بشورش در آند زمان
 ز پیمان مشک شد سنبها
 شده خون گردان سبیل
 یکی را در آفاد از سر کلاه
 نبود میان سر و خود فر
 ز ترکش کمر کا هر داس
 ازان نملکه شامی ناپند
 کشانید هاین حصابند
 که صاحبقران سحره شام
 بو رانی شام جنبش کنان
 هم از گروه چابکان سر
 چو مجاس تپی شد زنا محرم
 که امی مادران مصری و
 خند و اجبست از پلای
 که بر بهنگام فیروز بی

بجرات چو شیر عقوت چو
 ز دنیان شان با گروه یلان
 جهان سوز بر پشت آهوا
 زوالای دل آتش افروخته
 ز شامی و مصری بسی بدیع
 بشامی نژادان سخنند
 بجنید قلب و بسیار
 کشاده ره رفتن کینها
 روان گشت بر چار و دو
 دیگر اسرافاد بر خاک
 که در خون دران نملکه بود
 عقابان پروبال آند
 گر بخت فرسخ مصر از بد
 صاحبقران و تسلط صاحبقران در غین
 نشاط و کامرانی
 بیانگ که در غنیش کنان
 بمیدان نهادند کیسه
 کهر بخت در این جهان
 ندایم با طاق این شکوه
 ندید کسی از دمای چنین
 که در وی صد امید بهر روز

جهانند از جاسک خنرا
 دو اندند تو سن میدان چو برق
 کشیدند تیغ دور و ازین
 علم گشت شمشیر با کسب
 سو نجاک لیر بجا در آ
 شده بر فلک یوران گرد
 نهادند و سوی میدان
 کمانها ز افشان چو کمان
 ز ترکان جنگ و در غضب
 یکی را رخ در در آمد بس
 امانه چو مرغان بسبل شده
 نه پروا پدر از مرگ کس
 فرود آمدن شکر بی شام
 ستیزنده و رای صحران
 بی پیران امان دل شمشند
 سپه در زمین نیست چنین
 که زنگی گرچه عار آور
 ز جنگی که پایت در آید

هم آورد گلگون و شمشیر
 در آهن چو شمشیر زنده
 بقصد سر اندازی شامیان
 ز سر ما گشت آب شمشیر
 بفرج سوزان پنهانی او
 چه یاد در سر سردان گرد
 بریند نامید از جان
 نهان در شفق هر طرف
 گریزان شد آخسپاه
 ز پشت سخا و قوادان
 پر از خون شمشیر قابل
 پس راهم زیاده رفتند
 بصد جلد خود را بشهر او
 بدیسان کند خنجر
 که بست بر کین و آلی شام
 بگرد و مشق از پی کارزار
 بنرسید از ان کثرت بی قیا
 کشاد از سر حقه رار بند
 فروده برین لشکر آسمان
 ز عار امان خود همتی
 صلاحیت گریختن بجای

گریز بهنگام قرز انگشت
 از آن قند جان تپان بر کرد
 جازه مسو مصر کرد
 چنین داه فرمان از نایب
 شد آن شهر بر این اعلی
 شماره زگر سپه در نقاب
 دم مویج کین مشرق آفتاب
 ز تقصیر اندر خواه آمدند
 بر تحصیل آن این رفتند
 سزایم شو شدش بکشام
 بتعجب میرفت بیگاه و گاه
 بیاراست مجلس بیگانه
 بیاسانی آن سانه ز خند
 بمن که پاینده دارم
 سفر کرده این سنجی سزای
 که چون نیلگون بر در سنا
 بکوشایان فرخنده ای
 گره در چین بست کین در
 با اطراف لشکر و کم و نه
 رسید اینچون بر مرز لوم
 بقصد نشسته در زمین

سینه زبر جاز دیوانگی
 وزان بوم شد ملد و نیکم کرد
 گرفتند در پیشین راه گریز
 بغزوه شیران خنجر
 شد از روشنی هم شمشیر
 و زنده شه شیران
 ز دریا بر آرد و پیران
 چاهند گمان به تپا آرد
 ز قتل وز تاریخ الان رفتند
 بر زنگینش در افسام
 بیاع و لا ویزد بارگاه
 رسائی گلچهره در رود

گریزی که لاد روی گماندیش
 بیان مومانی که بهر گشت
 شد اگر خدای کسان کلاه
 که دنبال آن زخم خورده کلاه
 در آن شب سینه آن گوی
 چنان هدم آن بیابان آورد
 رسیدند مساوت و عیان
 بگردن گرفتند یا رانان
 خطیبان اطراف ملک
 پرداخت کار و بار
 در آن بخش موافق آن
 ز نقل بر فروخت خرگاه

عزیمت کردن صاحبقران سجا هجوم بصوب
 دارالملک روم و با قبضه مشاورت
 کردن مشاهیر و معارف آن مرز و لوم

علم بر بردن کو بهار
 براراست بهنگام و دلکشای
 پراز کین پوشش درون و
 قیامت آن مرز و لوم و نه
 زه یایم مشرق و از شد
 شدن محسن آن یا چنین

ترخان نیروی بخت یمن
 ز ناسازگاری از ای روم
 چنین حکم شد که زیار یمن
 مسخر کند کشور روم را
 مشاهیر آن برخی آیین کا
 آبان آوردی از آن زبان

نکو تر جنبگی که از حاجت
 ازان بکه آمد روان باز
 که تخم بیرون شد از صیگه
 شناسند شیران آهوشکاس
 شده بهر روز قیامت شب
 کرد در خیالش ندیدند
 بدرگاه خاقان حم قشام
 که مایند لمان از گزند
 ز القاب او تازه کرد و لب
 بغزم عجم نیند فرسود
 فراغت بعشرت نشدش و نا
 بعشرت بسیر و آن ماه را
 که روز بر پرورده جلالت
 چو آب خضر زنده دارم
 چنین بست ز ناقه دین
 بر آمد بر او رنگ کین
 که آلود بودی بگنشن بوم
 که لشکری سازینان
 چو افع کمان گیر آن لوم
 که بودند فرستد روزگاه
 بعقل و خرد بر ترازو دیگران

برسم بصیحت بخت در اسباب
 نخواستیم جز دولت از خدا
 قوی و ملی کریمت را
 بود قدرت تابع اوزان
 ز فرمان جان کج و کوفت
 درین کار لطف از ان باز
 سکنز بپیرت شد شاه
 نباشد حدیث ترا یکی
 خصومت آن فتنه صلاح
 چه نیکو حدیثت اصلاح
 دعای ست در کاین از تیر
 دشمنان او ناموزان
 شود نامه خسار کین اتفاق
 پادشاه او نیز احسان کند
 بر اشفت قصه از ان گفتگوی
 ز اسباب جنگ چه کم دیده
 بروی چه دیدست او را
 اگر لشکر او مست البرز کوه
 و گر ساعد و پنج پیش است
 ز دولت بود در سواد غیر
 بر آرم گرتیج کین از غاف

او اگر در صورت التماس
 نذر بیم غیر از درت هیچ جای
 هوس کرده از انی این یاد
 بکام دلش کر پیش آسمان
 بعضی سر بعضی او گرفت
 ز جای گرتیز باز آراست
 تر شد بشیر صاحب کلاه
 نویسد ننوشت از حدیثی
 ندیده کسی در زنا عشق فلان
 که فرمود نامی این کهنه
 بر سوی دیگر گرگ سینه
 که بیرون نیاید بر خانه
 میان تو و خصم گرد و حجاب
 ز تو هر چه بیند توان کند
 وزان تلخ گفتن ترش کرده
 که در صورت صلح هیچ پدید
 چه گویند مردان عالم را
 بود خیل مانیر دریا شکوه
 مرا نیز بازوی و مین ستی
 سر من بود دولت منی نیز
 سپر فلک آسمان بنیلا

گر ای برتر از خرد و ان چنان
 ترانند بگامیستم تا زنده بود
 سری دار داز دولت آرا
 بهر کار مشکل که آید آرد
 بدرگاه دوزخ و لشکر آید
 ترا ز سگ دزدان روی
 حکایات بکنند از فتنه
 گرش کار تنگ آمد ز تو
 کسی کوز فغان او کشد
 بیفکن بهنجا صلح کند
 بر آفزون ترین آرد پای
 دران نامه بز نام تو را بر
 گزار روی انصاف و شرفی
 نکوی بهر کس بکار آردی
 کدای بوشندان و می ترا
 گر آورده باشی شکر شمار
 بر رسم کون گرز بر باخشن
 و گر هست شمشیر او آید
 و گر مار محسن بر دجان کن
 گرا و را بود نام ظل آرد
 اگر بشود صیتم فرستاید

طفیل تو با و کسان بهمان
 وزین بندگی نیز ناز نه هم
 میسر شد هر چه را خسته
 با آسانی آرزای بجای آرد
 و گر چه دهد و گیران آید
 فرزند است از کج حکمی
 همانا که او ساز فرزند است
 کند ز آسمان آتش را روی
 با و چرخ خط خط کشد
 در آشتی کوب از شک
 غنیمت بود گر بسایم آن
 بیاری طلب کین و باوی
 تو اضع کنان انقیاد کن
 نکوی از دور شش آردی
 سهیل است تا برین طایفه
 مرا نیز فلکی بودی کنار
 در چون تو ام سر فروان
 بود خود و خندان استرا
 مرا نیز آفزون بود کفن
 مرا هم از ان پر بود و نگاه
 بر آرد سر از خاک تو این خرد

چو برستم آرم بایران کین
 صف لشکرم روزم روزم
 سزوار افسر نباشد سری
 کنم چون خودی اگر میری
 میا مطرب ساز کن چیکه
 زردماند گیسا بدکن مرا
 نکارنده داستان کین
 که چون گشت فور دوری
 علمهای سینه چمن شد بلند
 یل نایب بر گفند از آن
 ز قوس فتح دیدی صفا
 شد از تیر باران ره تو
 شمع چرخ آگشته منتهی
 بفرود تا سوران کلاه
 بچسبید چون آن پاه گرا
 چو بر سر صدرم زود بارگاه
 نوایند و کاغذ و خاسته
 آب ز القاب و سارین
 ندامت قنای آن مزد بوم
 بهر کار گوینم یارین
 مرا احتیاجی نباشد بروم

ز رسم نهبان ز شود دین
 ز ند طعنه برسد کند
 که گنج در و سجده دیگری
 در کی توان عوی خسرو

چو باید دم کرنایم کشا
 نخست از سرم باید نشاند
 هنوزش ندانسته روز صفا
 بر بستند لب پند گویند

نامه نوشتن صاحبقران بقیصر روم کت
 ثانی و طلب کردن قلعه کماخ و الماش
 کشتن قراویسف ترکمان و آشفته
 قیصر و جواب دادن لشخامی پریشان بروم
 توجه نمودن صاحبقران و فتح کماخ بدست
 شاهزاده محمد سلطان

کامها بر عذابی کارزار
 تهبان کرد سر زیر خود جاس
 نترسیدند تخرنگاه حمل
 بر بندند محل آهنگ راه
 بفرزید گیتی کران تا کران
 شد آراستبار گامش گاه
 که سار ز جسمل مرکز آرد
 ز شاهان در انش متبارک
 به معانی قیصر آیم بروم
 گنج و به شکر مد کاوش
 به از روم دارم بی مزد بوم

شدار تیغ خشان جزیر بر برف
 تفکهای الذ بهم در شکست
 چنین خواست سلطان
 دند از فراغ کون رسل
 همی کرد منزل بهر مزد بوم
 بر آمد بر او رنگ فرمان بد
 که از من بقیصر ز روی نیما
 کدای و وحه خاندان کین
 بد بخواه اگر کار سازی کند
 با و بهر دنیا مرا جگت
 زرد و ننگم محیطی است پر

رو و همچو کسری هنوز آن باد
 که تار در کلاش توان بر نه
 بیلی قوتی چون توان عذر
 نصیحت بقیصر نشد بود
 بنجه در آران خوش شنگ
 بر بیجانگان نشان مرا
 به نیکو آراست روی سخن
 شب بار و میاه کردید روز
 مزین شدن چو بجا از بند
 بر اسپان چسبند بر کین
 در دشت مهر خون سلطنت
 چار قوی خیر افرق و دست
 که سازد دل همچو خوشی جا
 علم بسته بر کوه بند پیل
 به استگی تاج سردی
 ز فرمان دهان کرده عالم
 کن آریسته نامه دل نواز
 نه گوشن عاقله سخن
 که میانه همان نوازی کند
 بویرانه روم آهنگت
 پی کین ننگ از پی مهر

فرزید درم افسر شایسته
بود مریه اش کعبتین مرا
سخا بهم که دار السلام بود
گر این کینه گزشت شکیا
سخن بشنوا ز گفت پر شیخ
قرایوسف آن ه زان پسند
بمد کارش آزار بودم بود
که تاروم پانیده مانده تو
زبان سخنم در آموختش
بسانید آفرغ نامه سان
شدن حلقه قهر در چو آفتاب
غیورانه بشکایت لب جو
شدش عرصه شتی حاجت
بر آید همان کرد کم دشمنی
زیونان زمین لشکری ساوا
که از صولت بویست بگو
طلب کرده از ان رفیق شایسته
کای سایه ذات یرودان که
سین و یار توفیق و ظفر
گرفتی کنون بهم چه عجب
بر آهنگ جنگ مفر شایسته

هنک گم کند طعمه ماهیت
دهد ز هرش انجمنی رگ یا
بهم در و دامن این جرم
گذر آورد جانب آن یا
باین با جبر پیش ازین در شیخ
که بر حاجیان با وجح کر بند
برین کس نه جای ترحم بود
چنان ملک و خند مانده
چراغ بلاغت بر افروخت
رسالت بقیصر پادشاهان
بر افروختش چهر چون آفتاب
بگفتار بی صدف با صفا
نی مجلس صلح شد نای جنگ
در جنگ زدنی در شتی
که رفت آسمان سنگین یاز
فر و بخت از چرخ و آسمان کوه
کشاد انگهی درع بیچاره
چهار اگر ارمی قمت جان پاک
سیر بر ملک قدر و غفور
نشد حرص از طبع گریه کم
رسیدم من اینک کجای

بود تیره ام فعی کینه کش
بر جا که منزل کند این سها
که اعلای دین شاد کامی کنند
شود ملک تاج و مردم آید
بخدمت ماده کلیه کاخ
نذر دازو ایمنی بیج هم
بسیخ سیاست خن ایش ده
جفا ندیده هست در زبان
سهو ملک پیش و ستاد
چو گردید و انار رسالت گرا
زمانی شد از خصم آید شتاب
غنا تاب شد از راه انقیاب
طریق ملاز شد شتاب
شد اندیشه فرسای کجای
بهمایه اقصان نجوم
شتابان شد آن آسمان
که از مار سول فصاحت
شمان جهان پناه توان
ز تخت زمین را چندی کند
چو بینی کنون عازم روی
بکوشیم هر دو تیغ و ستان

که هم مریه بهم زهر دار بود
نبردید در ان آفتاب گناه
بجزیه دهن کینه کای کنند
و ابلی چنان از گریه کن
مکن تنگ خود جهان شیخ
بدر کا هست آدر و سپهر
آب است بر خورد ز ناله اش
که با گرگ گفتی حدیث سب
که از با بقیصر سان این بود
بر تعلیم و تقنین آموزگار
ال رقصه شتی کرد پاک
طریق سلامت برین یافت
خم آید صلح رو بنده خم
آرا این خیل و دم و
بر فوغی بروان اندازد
چو شیر پله سوی آهو گله
سلامی و صاحبقرانی سنا
به خاک پویان از تواند
به حاجت خاک سبندگی
بر قصد تو هم سبست از
نی پیچم از کار سیدان عثمان

نظم است

فلس آتشین تر ز باد سوم	خستاده اند از اقصای هم	اگر گردن آر بچشم کند	برینیم تا آسمان بلند
که افتاد از ان در جهان اول	ز روی سانسید چندان گله	نبانی چو شمشیر فرات	لبی از شکایت باز ز نرباب
که پوز بر سید چلیب قند	فلک گریه میگردانای خند	نمودی ز روح درین بدن	تسم کنان بان حکایت نر
ولی باطنش بود از این خروش	اگر ظاهرش منمودی بخش	در دن بچو خار و درون گی	در اندیشه کار صاحب سیر
که بر آسمان شاخ طوبیخت	بروم چنان آتشی بر فروخت	فرو ریخت از چرخ گردانجی	سیان بست ترک قامت بیجم
که بر اوج شد موج آفتاب	سه روزم رفت آن محیط	که نتوان نشان زد شبح محیط	چنان شعله بر ز چرخ بسط
ریش بر یکی سهلین سنگا	نهاده فلک نام از آماخت	یکی قلعه بود بر تخت کوه	گذرگاه آه خیل گردون
ز صل سنگ عدو و دوگان	از ان قلعه نزلت آسمان	بر اوج فلک سایه بر جاش	ندیده ملک پای بر جاش
یکس بر ان بست جزر گرا	محیط فلک خندق احصا	بگردد که دیدش بر سهر	چو بستند بالا سرد و مهر
که پوز بزرگ جهانگیر بود	دلیری نسا شبنم تیر بود	در ان هر طرف کین و لیل	دش بست بر روی جنتان
همه کوب او در میان بود	بر اولاد صاحبقران شاه بود	نژاده ز مادر چو او دیگری	ندیده جهان همچو او سردی
که روی آورم با حصا کما	چنین آمد و درم عیش کا	بدرگاه تو آسمان از اینا	بجیش چنین گفت کای فر
به ویرانی قلعه مشهور داد	خدیوش به آن کار دستور داد	نه ویران که با خاک یکسان کنم	بانگ ز مایش ویران کنم
سر از نرسب جوی و نا جوی	همه شیر زردان به برم جوی	چو سنج کوهی به دریا سیل	سوق قلعه برد از نیلان
ابا بجز خان بود و سلطان	ز شهرادگان از زین پین	با داد او لشکر بی کران	وزان پس فرستاد چنان
جهان شاه جاکوین گیر	ز نام آورد ان کس بنظر	از وزنده شده نام کند	برایشان کند که در سردی
باردوی شهزاده نامدار	چو پیوست آن خیل غم شام	سیان بسته بهر هو تو آیش	برندق چهار در بهر پیش
به ویرانی قلعه کردند	هزیران جنگ آمو جوی	چو رسته دو تو شود در گنجد	عدا به شدن لشکر بی عد
گذشت از تریا در بخا درک	فرد که قند زاره و سوسولس	هزار هیومان با مومن نورد	سر سرد و لیران روز نبرد
عنان شب تا آمد بست	چو شمع شبتان گزشت	سکون و قرار از جهان گزتم	ز فرغیرو دم گام دوم
ز بیدار کس بود جزر و کاب	در ان میر و شهبخت زلف یار	سپاسانان گران شد ز خواب	فروشت خود پیشکین

ظفر نامی

بفرمود شهنشاه را که
 برانداختند آن شهر را
 مخالف شد آگاه از آن کرد
 خروش داد و گدازید
 زمین گشت با آسمان یک
 فشر دندار و زیاده رخصا
 جهان را بشیر زین نام
 که در بر نستاند از آن
 دو دیدند بالا کرد و با گروه
 یلان ابا بکر سلطان
 بکوشید از آن پر دلاش
 سپر با نیت سندان
 شدن سبک با گداز
 نوید ظفر از آن گروه
 شدن سنگ صلابت
 چو اطراف آن قلعه نیک
 بیاساقی آن مجلس فروغی
 بمن ده که محسور بود
 خبر دودانای بسیار
 که صاحبقران صلابت
 خبر که آید از وی سخن

مگردان جنگ او ز نامدار
 بسرمای یوار کرد سپه
 بر آمد به کیمیا از نشان
 سر سبک گشتند از آن
 که باد پد سنگ و راز
 مگردان بشیر کن در خلا
 در آور و در زمینش تمام
 در آرد خنجر بر ج و حصا
 بروی کمر با چو خنجر کوه
 غلبه بر آن قلعه کردند
 در آن خانه کرد از همه بیشتر
 چو کردند ترکان تو را جرم
 بصوت خوش شاد و ناز
 چو آمد بنزد خود یوز برگ
 برین قدمش چو نایب
 بدست طهرن سپردش کید
 رسیدن المپی قیصر و ساندین خبرهای
 فتنه انگیز با شور و شوق
 نصرت قرین و میدان عرض آوردن آن شاه
 چو بر دشت شکور زو بارگاه
 بود از حد المیله من فروغ

که از ریسمان نه بماند
 چو نبرد با نهند پای
 فروخت از بر جهان کفر
 کس را محالی که بسند
 دیران توران گشتند باز
 چو شاه جنگی گردون نورد
 بفرمود شهنشاه که سپه خود
 سو قلعه از هر طرف تا
 گزند آن چاکان سو
 همان شاه جا که چو نده
 چو شد پیش آن صاحب
 بکاران دیران المان خوان
 در قلعه شهنشاه چون باز
 بنظر آن صاحب
 در کار خیل نثار
 و با نجا و ان شد شکیا
 رسیدن المپی قیصر و ساندین خبرهای
 فتنه انگیز با شور و شوق
 نصرت قرین و میدان عرض آوردن آن شاه
 رسول رسید از شهنشاه
 نگویید خیانت سپه فرزند

بران بازم ازین ریسمان
 دلاور دیران زرم از با
 گذشت از شریاض فیض
 زیلان بالا بالا
 از آن شعله ز آتش جنگ
 علم زد بر این قلعه لاج
 بخشن قبا این او کلاه
 ز اطراف آن سواد
 هر چند در نوبت کنگره
 بروی نصیحتش آمد
 بر آمد غریب یک
 بزار می در خوست
 یلان با جمل و مسافر از کرد
 عتاب شد حسود
 شد از نقل نالیش فرخند
 ظفر در میان نیش
 که باش گل سرخ در راه
 برافروز از آن نور دل
 جهان دیده نخبه کاروان
 خبر با رسانید از آن
 ز فرزند از عهضن گیاره

چو خواهی قضا سر نموت کند	محدود بر حسن نموت کند	کسی که بر گشت رویی	نه کرد و نصیبش بجز گری
چو از دولت نیایان یافتا	دران بارگاه سپهر قدا	میترشدش دولت خاکبوس	ز خاکی که باشد بر افش
بزانو در آمد دران پیشگاه	که کس را نه بودی از این راه	چو پیغام قصیر هر عرض داشت	ز بار زانی عرض آن سخت
زین نامه بای فرجام و	که آن خیر داده بود از غرور	براشفت صاحبقران	که از قصیرش آن خوبی
چنان با کس بزرگ بویوم	که شدک از تف قهرش موم	بغریب مانند شیوعین	از بان بکشد از سر کین
که عیب از عیب دیگری	نمیداشت این کار آن خوبی	ترا آنچنان کشتی در عدا	که بر دشتندی هم از آن
بغز و آنگار که تا مبر	که یکسر بر پشتند خود وزه	بهر غرق غمان و جوشند	نهان میس آتش بر این
جنیت بچولان که از تیز	که گردون بنیاد استیز	دلیران همه کار برداختند	سروتن خود وزه سا
جانانند ز جوشن از تیر تیغ	دزان شعله تیغ خنده تیغ	یکی ظلم آهن آید بر تیغ	تنگان همان جلوه تیغ
همه پیل دران آهن سل	همه از دها پیکر شیر دل	فرانستون گردون	چو بر خروشان بی لای کرده
یکی از پی فرق خشم در	ترکزگران سنگ کیده	دگر یک علم کرده شمشیرین	برون کرده دست ظفرین
کیانی کار یکی کرده	کمین جبهه تنگ می زره	کشتاد نذبی تارکان می	یکی امر فتح بر منبری
نمودند گردان بی استقام	همان کار کردن بسجی تمام	فرازی کی پشته صاحبقران	بر افراخت چرخ سعادت
سیدند گردان کرده	در این تفرقه دم کوه	سر بر گردوی فرود آمدی	چو نزدیک آن بجزود آمدی
با این جنگیزان فزوده	کشته اش بهی همتان صد	پس از رسم آویسن فریادی	کشتاد دی تان در شنگی
که ای سساید کردگار جهان	که در کهری بهترین جهان	ترا پایدق پانید باد	سپهر بر نیت کین بند باد
بیا هم کار هر دو گویا تیغ	بیا هم از فرق ایشان در تیغ	کنیم از شخافنده خنجر سبک	سبک سر عدو ترا سبک
بر انیم که نمده در گهت	که امر و بازیم سر همت	زهی آن سرو طرزان فری	که گرد و طفیل چو تو سرور
چو دیدی حدیون سار سوز	بیدیدی چشم سار سوز	که داری می پر دلان و اوقی	مردی بر آید نام از نومی
بگو شد مردان مردان	که همتی کم کینست و روز	مباد اجهسان از دلین	که ایشان بودم شاهی
چو پور بزرگ جاگدگان	در آهن چو آتش نمود از خا	چو طوفان محشر بر او شکر	رکار دلیران بر کشوری

بج

یکی فوج را خود مختار بنمید
 وگر فوج از سبب آلات جنگ
 گردی اگر غرق آهن همه
 چو شهزاده آمد بزودیک شاه
 پس از شرط خدمت بمان
 که سازوتن و جان فدا می
 بهم بر زمین آن بر بوم را
 طفیل هست بهم چو خیل خیل
 ازان گفته صاحب قرآن بر
 کسی که چو تو خلف باشد
 خدیوند فرخ و پاکیش
 نینخواستم با تو بر خیل روم
 تو آنچه گفتی کردی چو کوش
 طریق خصومت بسیار بین
 بیای مخی خاطر فریب
 ز اندیشه ام ده را و فرخ
 سپیدار این لشکر جنگی
 که چون آمد آینه رومیان
 سو قصیر عیان تاب شد
 برویش در شهر کرد زبا
 اطاعت چو کرد زمان

فرزند که دید صبح
 دماوند کوهی سحر لالت
 ز پولاد کرده سرو تن همه
 قرین شد بخورش ثابنده ما
 کای تاج بخش قراخان ام
 بود کترین کشته در گشت
 ز رومی گذاریم نه روم را
 من در بزم صد هزار طفل
 بسویش نشان دید و آینه
 عنان سعادت کف باقی
 فرستاده روم را خویش
 رسد معنی از من این جویم
 تراز هنر کوز آرد ز روش
 بیاموز باری و درم کس
 چشم بر یکدیگر انداختن
 گیری رفتن همیشه ملک ما فوج این
 دلیران و محاربه کردن
 براقا دار و مدار رومیان
 به فتحش از نوجوان تاب شد
 که آید در و شاگبستی طر
 امان آن کرده از زمان

گردی دیگر بر سر آستان
 وگر فوج از سبب و زینت
 نموده برنگ دیگر هر گروه
 فرود آمد از کوه باد مای
 من و هر هست اکیان و
 اگر خواهدت خواهی تا جو
 بود که اگر دشمنت بر سپاه
 تو باید که مای همان کوه کسی
 خدایت نکه در از چشم بد
 چو صفهای لشکر شد راست
 کار من قصیران این سلام
 ازان و که با کافرانست
 بر آیین باری کردی چو
 بجوش مقرر کند حاجی
 بقوام سلطان فرخ خند
 جوان سزیم گشته لشکرش
 در شهر و بازار بی شهر یار
 ازان پس فلک بر آرمی

یکی لشکر در جلا آورده بود
 ز شمشیر و کوبان دروغ و در
 که در او آمده آینه کوه کوه
 که آرد دره و درم خدمت بجا
 همی آرزو باشدش در جهان
 ز رومی و روسی غانیمت
 بیاد فخر همیشه جویم
 جهان را چه غم گزنا مدحی
 سباده که چشم بدانت
 ز بالای این خفته شد خفا
 ز بعد سلامش بکویان
 بان کس خصومت کیست
 بیرون شده و زدی که
 که بسیار دارد و قنای
 غزل راده از آن که از
 که دارد و خیال پریشان
 باورد و گاه بخین کرد
 زنده زنی لوح زینت
 شد ندان آن شهر خاکش
 شده بر پیش دیده
 از آنجا بعزت در دور

که با خود بپازد دلبران نهان	بفرمود با شکر شیدا	که پیداشد از خیل دشمن اثر	که ناکه رسید از قزاقول خبر
طلب کرد و خست که در دروازه	همان لطفه پیل آهن پهلوان	که باید در نیکار نامو حسرت	خبرگیر از خیل بد خوچست
پوشید گیتی مغبر حریر	جهان سر بسند چو دایره قمر	نهان کرد و دوزیر دامان برآ	چو این چرخ عیاره بی فروغ
ماند از گوران یکی نه رویر	روان شد سو خیل فخر دین	بر روی میان بست و بگفت	با بنگ کین شکر ملک برت
بهم برزد از کبوتر سنا	چو بازی بیاید قصدش کار	بود شعله خرمی را پسند	میدین سوی آتش که نوبت چند
که قیصر سبند یکی دستبرد	بکنجی کین حسبت پافشرد	که خود را بار دوی قیصر رساند	کم و بیش ده فرسخ کشید
شدش محبوب گیتی فروز	پدیدار شد سیرق خیل روز	درفش در افشان آورد نم	چو بر قصر و دین تنان سپهر
سوی و میان جمله مانند	که کردار کین شکر ملک دین	برآمدگر و همی بغر و شکوه	زار دوی قیصر کردار کون
عقابان بر پدند از بال او	دلبران توران نه بال او	دافآه شیرینی بیخ گرا	خزاکوفت آن کینه و طبلان
ز دی طعنه بر پرتک انگشتر	ز پولاد کوبی عود گران	بهم جلد دست گریبان شد	بجنگ از دو جانب شهبان شد
سازار خود و تن از باز	سبک شد یل از بسی زان	سران کوفتی سینه شکافی	بگو یال نیره چو شاکفی
که کار یل از اسان بجان	دران خسته گشت ملک سیرار	شد انباشت حیشه آفتاب	ز رسم ستوران صر صر شتاب
از ان شیر مردان چو بچشم	با خگر گریزان شد ندانم	نکردند در کار قیصر تیغ	نی کینه تورانیا ز اینچ
از خواب گران خفته بیدار شد	چو زان قصد قیصر خرد شد	که شست خن و خار از تن	بدان گوته کرد و در روز
بدندان غیرت گریبان گرفت	سنگشت حیرت پند افغیت	شدش ز خنده در شهر بنید	بلرزید از غصه مانند بید
بود بر شمانام مردی کم	که ای زان نهاد آن بی و ناک	بر طعن سواران و می نژاد	ز روی درشتی زبان کیشا
بود مردی تنگ بزرگ	خوش آید حیات از پی نام و	که بی تنگ جانند نباید کار	نداری اگر تنگ جان هم کار
بر بندند بر کوه پاره سپیل	بفرمود و آنکه که کوس رحیل	که آرد بروی تو شرمندگی	بود مرک خوشتر از آن شکر
دلی پر زخون او می تندخو	با بنگ قرشه در آرد و دو	سپید دران قیصر نامدا	روان شد سیاه درون
فرستاد خسرل قیرو وزرم	هنرهای رزم و اثرهای خرم	خبر دادش از قیصر کینه خوا	فرستاد کس ملک پیشا
بر ایاس غم او چو چنبره در غم	خدیو جهان گیر درون علم	ز حال مخالف خبردار شد	چو صاحبقران قیصر و کار شد

بجای

که با خود بر دست کس ز زمان
 هماندم دلیر بجا در ترا
 بر فراخت از پی علم شهریا
 بتجیل رفت آن دلاور دلیر
 شد ایلیاس خواجه جیل نادر
 که ناگه بان پولاخ ز دیده
 ز تورانیان شست و روی
 بست دست و کشا دست
 ز شور سوران آیین خیز
 نمیشد میشت و در آن
 ز پیکان چنان شد تن شها
 که بنمود ناگه یکی تیره کرد
 سوزان و می از آن سخن
 سزاوار این عرش پای پیر
 که صاحب قران ظفر و نگاه
 در انجالی بود یعقوب نام
 ز عقل و فراست بسی دور بود
 در قلعه بکشا و آن
 پی فتح آن قلعه را نند
 بر فراخت روی قبطه
 ز دورانی قلعه کرد و بنا

ز پولاد پوشان برستم کمان
 بچولان در آورده صحرای
 شد کشت سمنه ز قضا می شرار
 که بر خیل قصیر شود راه گیر
 نخل مخالف سحر که دو چا
 ز اولاد قصیر کی زرم سنا
 شتابان شدند زنی کارزا
 سپه دید گردان پولاد
 بر آمد بگردون گردنده
 تو کفتی که شد و خفته آسمان
 که شد تنگ بر دلان جها
 که چشم بدیش را خیره کرد
 صف آراستن صاحب توران بعزم زرم
 شاه روم و بهر میت شکست یافتن قصیر و
 عنان بهر میت تا فتن اینش آن سپاه نصرت
 که قصیر بود آشتی اتهام
 بمضبوطی قلعه مغرور بود
 فرو بست بخت و خنده
 زرم برج و مارش در دنیا
 نزدیک معاود که بارگاه
 شوند از پی کار کین چار ساز

تقصیر کند حال بدخواه را
 روان شد سپه بدوشی شها
 برندق بهادر یل پر پهنه
 و گرش که از مرکب و می
 از ایشان کس در آن پهنه
 که یک دست بودند غافل ز بیم
 یلان سر یکی از دوی همان
 عقمان کس کشا و دند
 چنان گرم گردید با دبار
 کجا کس ز ناوک تپه شست
 یلان ظفر پیشه کوشش کسان
 شدند که بشکافت در غیاب
 بهر چه در نظر بوق خواب
 کشیدن که اندیش نامکش
 حکم ترخان گردون سیر
 که ناگه کسی از قراول سپه
 بفرمود فلان فرمان
 تعجیل جم در رخاش جوی

مکونب کرد راه و پیراه
 بدستی سنان بدستی عنان
 روان شد بر یکو در پیشتر
 پیوستید گیتی سیاهی سوز
 یکی را برید مگر می بر سر
 شب تیره و راه پر سچ خم
 نشنند در خانه های کمان
 نشنند در شیان
 که جان در کس در خنای
 کجا زار گوی هند گشت
 ز چیده از پولو قصیر
 ضعف خیل سلطان حسین
 که رفتند در پیش راه گریز
 بدینسان بر آورد و صورت
 زایکوری گشت چون حج
 که از روز شب پر بود حجاب
 ز خندق خطی از خطا که در خیل
 سلامت بنیاد ان ظلم
 که اینک سید ایله در پهنه
 که غرزه شیران دوش
 از انجا سومی در آن دروز

بزرگ یک به کجا بست کجا گیر
 فرود آمد ندان و محشر گره
 برود شد ز باغ مسکن
 غنودند ز غمان اطراف
 بدستور هر بار آن کاش
 دمی کم زدی شاه فرخنده
 سحر چون بر آمد خوش و
 سر از سجده بردشت مالک کاف
 ز روئینه خم پیل انجم
 در اندیشه داوری اوران
 میانها بستند کج خبک
 ز روی زمین شیکه کس خشت
 علمها بر آمد بر اوج سپهر
 ز سر پر حلق مالک کاف
 بعلها گرفتند بهر دو
 یکی بسته تیغ دور و میسان
 خدیو نذران نوران
 زره کش قیامی نه زانو
 در قران رسم کشیده کمان
 نی نیره اش اژدهای کلمه
 مدخواست از دوانی نبار

بزرگانند بارگاه حسری
 بزرگ یک هم چون و البرز کوه
 در آمد بر خلوت که از انجمن
 بر پرید سپهر سوراخ کاخ
 در آمد جلوه که خاص خویش
 که صدر نجستی مدوا ز خدی
 بر آورد نوبت آن و از کوا
 نمازش قون دعا سحای
 ز خون عدو خاک را ز بند
 لباس آینه کج خبک و
 همه برنگا و کشتید تنگ
 از دیاقتی پشت ماهی شکست
 شد از موجه سکون مهر
 شده طره عارض افتخار
 بدشمن نهادند روی آ
 که یک رو کند قصه شمنان
 میان کرده در کین بنه
 در صنعت کربهای باورد
 کمانی که بودی جهات انان
 کرد و شیر قافک سیکر و بیم
 کبرین نشت از کمان فر

چو شد در میان و صفا خلی
 چو جمشید خورشید کفایت
 عس بر آورد و عیاز نیز
 فسانه سرایان کب استند
 جبین سود بر سجده نیاز
 تمام شب آن سرفراشهان
 نمودن ز گلگد شید نغمه
 بفرود سلطان قلم گیر
 بر آمد ز دو حشر که آن خورش
 یلان بر گمانمانا و زده
 که بر دم باد پامان زود
 بر اسپان دلیران آتش نهاد
 ز نعل سوز و ز ماه علم
 که شدند از جان لیران
 گرفتند در پیش کس سیاه
 یکی نیزه بازی کسان پیش
 ز خوی سزا و خمت آن فول
 زبال فرشته پر تیر او
 طرا زنده شمشیر آن ناله
 رخ فرخش ماه ناکاسته
 چون شست بر کوه بادیا

مسافت بقبرت شوک راه
 فرود آمد از لاجوردی سیر
 ز مردم تهی کوی بازاری نیز
 با فسانه شب راهمی گنج
 مدو خواست از دوان کاسه
 مدو جست از کرد کار جهان
 چو پیل کبر شاح کل شطرا
 که صوفیاست مند نظر
 که کبر بخت هوشان دماغ
 ز دند از سگین با بر کوه
 که هزار بر باد آسان و
 پذیرفت آتش بلند نی باز
 زمین گشت بلا فکشت تخم
 ز دل نیز کردند هم تحمل
 که ز که زمان او آورد گاه
 که سار و تن شمشیر تلف
 که انافخشن بودی طرا
 هزار فلک سیخ سحر او
 بدشمن کشی نام زود
 در پامان سوز دولت آت
 بیج شرف کرد و خورید

بجای

لوانده اش بل کوفچه
شش پرچم توی سپهر
برآمد یکبار از کین کوشن
ستوران غمناک و ساج
جوانغارا از ان لشکری کند
سوخک بهادری بفرج دگر
برانغارا از ان خیل فایم کرد
برندق جلگه در ستم شکوه
ابابکر خان فت سیمینه
پذیرفت از فرو قبائل شاه
بین ظفر و سکا که بر
کشید نصف بسیار سلطان
زبر لاس و ارات پیش نشاء
بر آور علم پیش طلب سپاه
صف است شهزاده قبه
به دست دگر شملک صفت
پذیره درفش علامت ظفر
صفیل پیش صف سپاه
نسوی دگر قیصر نامدار
برآمد کوس سلامت خمش
سپاهی پیش از چون د

ملک بنم هر چه شد پای کوب
محاسن پذیرفت از روی مهر
در سخا و دنگ گو که بر پیش
یکی دست زین گیری ای
شد از قوت شاه بر خ زور
پی حدتش لسته از جان کرد
ز شهزاده میرانش آینه بر
پی دشمنش با فشرده چو کوه
بر آراست قبل کیش گشت
شکوه ظفر قلب کاه سپاه
شده از باسن تیمور اخلن ترک
جهان ملک الیاس و شیخ سلطان
نمودند چندین با نائل نشاء
که یا سپاه از تو پشت پناه
بر آوردن آتش کین علم
غان بهمند سعادت کعبه
ستادند گردان فرخنده
فرد بست بر خیل بدخواه
خمر روی بختیان کرده با
خروش که بر دوزخ پر خورش
قوی بیگلان بسا برینند

سر را پیش کوشن فلاک گفت
خرو شدن کوس و آواز نامی
ز باک قائم نسیب بغیر
شهنشه چو در زرنگه کرد جای
سدیمان شه آن سر صوت
قوی گشت قبیل سلطان
بسیر بهادر میل نامدار
طهرطن خبر در لشکر شکن
جهان شاه جا کوشدن ز سار
شده آراسته قلب محض
شده با هزاران لاد و آ
باشان بسی صفه جان شای
رپور بزرگ جبالگه گفت
سکندر تبتوین سپاه بود
بیک پیش الیاس خواجچه
چهل از قشومان آراسته
که از هر طرف سخنه افتد کاه
نشسته بر پشت پیکان
صف و دم مانند دریای
برلاست بر خیل و فرخ داد
نیسان شد از نیزه بارنگاه

ظفر نام
سپاهی شد که در حقیقت
شهر و خون گشت عو نرای
جوان میکشت و سپهر
بارایش شکر آوردی
شده در کاب ای آرام
از ان یافت آن سپهر
سیان به در خمش نهاده
فدای پیش ساخته جان
از ان صفت کین یافت
زیرین غمان کسم
با و احمد بن شیخ
ز شاهان رستم دل سیتا
خود بوندگت و بخت
که دلسور کس را براد بود
که بست بقصد دشمن
همه زور بندان او حوا
کنندش بخار سکان آوا
شکافده همویان گانه
بمالید دشت اور و سیل
سپاهی که شمش ناز نای
کر از ان روی حبه

یسا ز شد ز پور لاسخ
ازان دیو ساران با سپاه
مصطفی بسته پرورش سخن
چو خود درخت قوئل کشید
چو دید آسمان آن سنگ سپاه
بگفتش در آمد زمین ز زمان
فرو گو فتدش و کوشش
بلان کمان از راز هر دو سو
ز قاصص دران بلاد پو
ابا بکر جان ازین شخصست
جهان شاه جا کو چو شیرین
نیارست دشمن بدو را
تخت و بسوی دشمنان نهاد
ز هم ستوران جنگ کشید
برگ و لیلان هیچکس
در کرب بلان کمان کشاد
ز لبس تیر در تن شد جاگیر
ز آید شد کیمیا جاس
کمانها گزند و شمشیر تیر
چکا چاک شمشیر زد و تیر
بر آمد خروش خیمت چو

چو دریای نیلی سر ز رنگ
یکی که آهن در بر سپاه
که خم خورد از ان بار گاوین
در ان خنده سید کشید
که بود در عیان نشان هر دو
نماندند بر جا همین زمان
در آمد بر پا کو فتد باو یاف
که بشکافتندی المان غیا
بر آمد بخرج مقدوس خورش
سو دشمنان صلح آورد
هم از نیمه ناخت بر زمین
نشاید سهیل استن بگاه
بنای مخالف را انداختند
نمود این جهان تیغ خاک نرم
در یغادر یغادر سافوس
که نقش زمانه ز یاد است
تیغ چو گشت قدیل تیر
نیفاد در روز که آفتاب
نهادند در هم زد و می تیر
زمین را بر دریای کن و غرق
برون بر سهیل از دماغ

فرنگی نژاد ان بعلن بوش
گر شی طراز زمین آمدش
ز قیصر شد راسته قلب گاه
قوی آمد ز زاد کانش قفا
فراموش شد زان مقام دور
میان دور و آراسن بنا
سمتد بک پای اری کمان
بکار کمان بر زو دستین
شنا شاپ پیکان المان
زمینان گنجخت آتش ز باد
ز سوی گزیر سلطان حسین
ز قلب سپه زنده زادگان
ز سوی دگر و دوگان شمشیر
ز گرد سواران دشمن کین
یکی ترک تار کچو شکست
ز ابر بلا تیسر باران شدند
ز ره را کمانهای پیسیر
چو در گرس ترکش آد زوال
شد ز چاک شمشیر تار کچو
غریب و دوده بر آمد چنان
بسا خون که از تارک ابل

سید ساخته خود و خندان
که مده از آسمان ز زمین کش
زمانی بفرمان او تا ماه
ز موسی عیسی و مصطفی
بزرگی دار او سگندش
یکی کو چه آمد ز شهر فنا
سبک دست کز فحش عین
بر آمد خویو از زمان زمین
بدیاری رسانید سیل خون
دران دوری او در مدی
بر آورد دشور و بر چشمتین
همه بنده امر و آزادگان
ستوران آسنگ استخبر
زمین آسان آسان زمین
بچشمین فلک گفت دست
ز خون تریو ابر بهاران شدند
بدندان پیکان شاه که
غلمان کین افروخت با
چو پای شش فرق روی صفا
که افتاد از دست شمشیر
بر آورد و سپهر چو تاج خرو

ب

زبس برده خفته بخون سرد
 آنغذیل از افاده زرق
 گریزان شد زادی نومی
 یکی چون برآورد کیش
 شگافه تیغ طلک به در
 سربا و پایان شده فرس
 هزاران کس سپه از آن
 یکی را از زگران در
 و گریک گرفتار چ کند
 نمی پذیرد شت کردن
 سراسر سپه شورش آید
 شد ز خون و می و اجوی
 برآه فراز ملی بی قرار
 فدائی شد در میدان
 بجنید صیاحفان هم
 پی فحش از قحط ملک
 از آن شقه کا علم را
 گرفتند شان در لان
 کبی تند ریای توران
 شدی اختر و میان بلند
 بکار اجل گشته کرد آن

فداه روی صحرای زین
 چو مرغان بسج گشت
 همان گشته پر مرده و ما
 در گریک حامل ز در کین
 ستاد و نشت پشت گان
 سرکشان نازده در زپا
 شکم زین زین بر شکم
 از آن در و سر اجان
 ز چاک آن شته زین
 شده شت کردن چو
 بیکیار بر رویان
 در انکار تورانیان
 نظر کرد سوی سین
 ز غیرت قدم بر جان
 درفش کایمیس سیاره
 همچو اندر طار فلک
 خاک نامرغ او کرده
 جان تیره و تنگ
 رسانید آسب طوفان
 رساندی گردان
 زده در جهان آتش کیم

چنان بخت گویان جنگ
 زبس سرفا ده چو میوه
 یکی را شده روز و روزگی
 یکی بخیر نیر و بی بھر خود
 برادرین سبک خ بند
 در آن دشت فرقی نیکی
 تن مارک و مکرما بی
 یکی را بر پهلوی خندان
 چو کار سنان هم میان
 از آن پس بفر صیاحفان
 کشیدند شمشیر از میان
 نخبید قیصر و آقا بگاه
 همین یسارین آگنده
 چو بگذشت آب از سر کف
 ظفر عاشق بر چرم
 روان ولت و نصر کش
 سر صرف جیل خانجوی
 ز کوشش چو قیصر زغدر
 گهی آتش و میان
 زمانی در گنجت توران
 ز بران توران و شیران

که گوی را ابله بر سینه
 شده تنگ آن چو گاه
 در اندیشه کار ناموس
 از آن افعی جان ستان
 غریب گیر و خوش بند
 میان سرب و سرب
 شده چاک چاک آن چاک
 فدا و خلیه جان
 حکایت بیت گریان
 که لشکر بخت بد آن
 فدا و در شکر رویان
 که گیر و بران جل ختور
 سران سپه را رنگ
 نه چو کیش زین
 شده قمع دل او
 شده که کعبه طالع
 زهر سو قیصر نهاد
 بکشید چند آنکه
 بعیوق بر کرده
 رساندی روی توران
 ز طوفان آتش گشت

بمان از صبح تا وقت شام
بسر بر صفت و میان شام
پریشان شد آن لشکر بی قیام
ببها دزدان قهر آن پیمان
نماند از رویان کس
در آمد یکی بپستی گام
کشاده ستوران غرغاد و
نزد روی ستاون راه گیر
بر او رسیدند پیش تاه
چنین ست رای سرتاج
عروس جهان ست عقیقه
نرمی از ان شمع جزور
ظفر پیش این چشمه سپاه
که صاحبقران ظفر سپاه
کله گوشه شایعش شای
تو جان بر خان بوزخری
رسیدند شهادگان کامیاب
ستادند خاقان حوجی
سرافاز گردان عالی نژاد
ز سر حد چین تا بقصارم
ز چنگینان از و با سپری

نکردند شیر و در نیام
نه در سر کلاه و نه در بار کاب
نخونسا گشت آن کمانی سپاه
ز قلب سپاه و یسارین
نه قیصر خدایش که گزین
فآد آن گرا بر شین لنگام
در معای پنج از گره های هم
فر و ماند حیران آن سخن
وزان میگفتند که با و
که گاهت در بدخ گاهت
از ان سست پان چاروی
گرفار شدن بدست سلطان محمود خان
و آورون او ریش صاحبقران زمان
و نشستن صاحب بر مسند لطف و
مرحمت و شستن جرائم قیصر آباب عفو مکر
چو شست بر تخت بگداز
منظف بر گاه کیوان جانا
گرفند پیش دست از
ز نسل کی و قهر و کعبه
ستادند شیران هر روز
بباز و و شمشیر بر روی

با خزر گردون گردند لاله
بر آخزیا و در تاب تیز
بیک گردش چرخ نیکو
ز جا بر گرفتند بنه جواه
گزیان صفا و دم فطرا
فآده ز نایج سران تاج
بصد جلد قیصر از آن کمانی
نه حکمش روان بنمیشد و
کسی که پرورد عمری بنام
در ان غایت ال بندگی
دان دل بر ابدل نمند که
رکین همچنانش در بار گره
بشارت رسان سروان
همه تخت گیران قیصر و
زاو لاد دفعفور و خاقان
گروهی از ان خیل فرخنده
دلیری که محمود خان داد

فآد آخر و میان دیو بال
بناکام گردند رود گریز
نه قیصر بجایانند و نه قیصری
چو صصر که از جا برده کار
اجل نیرد نبالشان با شتاب
ز ستم تگاو و رحمانند نعل
برون بر دسرفش ز پنا
شده خند بر دین و دیوان
جواب سلامش نمیداد باز
که هر روز باشد سبتی
که هر دم بود نگه خسی
که هر شب بود مجلسی چراغ
بدینسان کند نقل از درگاه
سو بارگاه آمد زرننگاه
فلک تو نشن از شده خاک
کمان تعصب بنورش نه
نخیمت رسید از گردن
همه تا جدران با پوشش و
کشیدند صبغ بسیار
گرفند و نبال قیصر حید
از ان شیر و دوان ز ایتام

بقصر سید و گرش عشا
 رساندش ز برکیانی کمان
 چنین داد فرمان خود جان
 نسا زیدش از سر بیفتل
 کبوتر که آیشگش خیال
 بیار استندش بچینی پرند
 دلاور و دلیران چنگیز گیش
 بانواع و لجوسی و احترام
 کم آید چنین کج از آدمی
 پس آنکه خود مروت شست
 یکی را پی الیدر و کم رسان
 که دیده به کجا دو صابا
 بقصر کرم کو آن قوم
 بدشواری آن ملک را ملک
 رخسارت آید شد و خسته
 چو مرد الیدر و مروت و شک
 برافراخت از تاج شاهی
 بمن ده که فارغ کند انجم
 نویسند این نو این قوم
 که چون شدت فارغ از کار
 برید از جان ملک پویا

نشد کار نخبه تبسغ و سنا
 بدرگاه صاحبقران نام
 که این شه نماند بگوشان
 که او دست از کرده نخل
 بود بستن بال و بس وال
 بدان انبیش ساختند از گزند
 بر آئین همانش برودیش
 با او کرد رسم مروت تمام
 ز مردم نکرده کس این بر می
 بر آراست به گمانه چون شست
 نشانید بر تخت شامیش با
 که دیده به هم تا نخر شیدا
 با و داد آرایش روم را
 هر گشت بشمشیر و دامن ملک
 دزان خرم بستیش و خسته
 بنوسی بن الیدر و مروت در قم
 نشانید بر بند قصیرش

نیاز زد دستش خیم کند
 چو صاحبقران از جبر و شد
 طرا زنده سندی قصیرت
 شودیش هم در جم جانیش
 بعزت او برکش ایلیب
 سرفراختیش ز ترفیق
 شه محبت یکیش ز غمش
 چو از چهره اش گل خجسته اند
 چو گبشت چندی دای
 بر افراخت کجسر و روزگار
 نشست آن ملک بر کجری
 ترا چو شد فتح اقلیم روم
 در گرا بره اش که باز زود
 در انشای آن شاد می نومی
 ترا و امان گل امانش نوا
 بگفتش که این ملک از امانی
 بسیار ای آن آب کرد و شست

دیدش سزاواران سنان
 که سالار رومی گرفتارش
 نشینده تخت سبکت
 به اعزاز و اگر شش آیش
 درون آوردش سر راه آید
 ز تشریف خاصش انبیش
 بشیرین بانی سرفراش
 ز بردت شهزادگان نشا
 بقصر نمود آسمان باوی
 دوزیمند تخت جبر گار
 شده سروران چهارماری
 نماز انتظاری در آن روزگار
 نشانیدش از رنگ کجری
 شد از گردش حرج قیومی
 ز پیش نخست آمانش نوا
 بر بیکار آید چون هم جای
 که در خون بود از آن شستی
 به اندازند شسته عالم
 بدینگونه آراست لوح اقلیم
 نماز انتظاری در آن روزگار
 شد از خمی شک چنین خطای

روی آوردن صاحبقران گیتی کشای
 تختگاه ملک خطای و متغیر شدن مزاجش
 در موضع از زار و غمان تا فتن بصورت القرا
 بر آراست شمشیر قدرا

چو از رخ آن غیب سالک
 بهین وزی تو زود باری
 ستاوند در پیشگاه سزاوار
 دران آنمخ شاه دوران
 درین کاخ فیروزه چنان
 بکشمیم بجز سر چنان
 زمال کسان باروان و
 بغارت چو اندیم شد
 بهر پیشه کاتش آفریم
 نخستین آهنگ چین
 بکفایت آن بگمین
 کسی که رجبت شد کرد
 زارگانین کای ساری
 ضم خانها را بستان کنیم
 خدیویم شهریار عرب
 ز محمود که شعر تباریم
 بکنجد در عالم آوزه
 بغیر از سپاهی کاشما
 یکی روز از روزهای خزان
 با توکس چین و خطاست
 قیامت نمودند پیرو جان

بر آسود خیر این بخت
 بهیمیم بشد بلیوان بار
 به فرمان بری خداوندگار
 ز روح و هر نیت ناسفته
 برگردن گرفتیم چندین مال
 بسی بی گناه آشکار و نهان
 سیر و دم جنب اندک بردان
 فراموش کردیم چنگیز را
 ترو خشک آن شبه ز ختم
 به بندیم بر ناز و بندی
 رسانیم سلام صد عافیت
 کتیمش شیر حجت پرست
 بآب وضو شان غازی
 میغچه تسلیم قرآن کنیم
 با حصا لشکر فرسود لب
 بر آست لشکر کجهر بر زود
 عدو کوه آندازند از او
 تخمین بساقیش با نصد
 که به نیت از شاخ بر گران
 یکی کوه بر باد کشت
 که خورشید شدی حقان
 چو در میز از زرد بارگاه

شدش ز عاشق فرخنده
 خداوند گاران وی زمین
 باون شستن خیر و لب
 که ای کاروانان کشور کاشما
 که غیر از خدا نشینند حسنا
 بختیم از کثوری ماجرا
 ز غنی که فرسود شهرین سپاه
 ستاع کیان بعد قتل پیر
 در اصلاح آن کرده اتان
 بر ایم اعلام سلام
 یا ایشان محبت چکایت کنیم
 ره ستمکاری کای تمشان
 بر ایم آواز باگت نماز
 پرچانه سازیم تجانه را
 بعزم تاشای چین چکل
 سپاهی فراهم شد از هر دو
 سپاهی که خاص علم تیش بود
 دلیران شهنواز گانزار اسکا
 ترخان بنجان گردون پیر
 بجنبید و جندش آه زمین
 چو در میز از زرد بارگاه

بصدغزالان صین و حکما
 که بودندش از زندگان کین
 نشند در پیشگاه اب
 برابرده زره هوای خطای
 نکند در اندیشه خاک و آ
 که آنجا بختند حجاج را
 زوید دران اقیامت گناه
 بیرونم تا بویا و حصیر
 بکشش گرانیم پیرو جان
 بگو سار سازیم سهام
 و اعجاز قرآن ولایت کنیم
 ز دل تنگ ظلمت زیم
 از آنجا که تا قوس کردیم
 پری خون جهان پر کاشما
 سر پرده بر کرد در کان کل
 که اندیشه عاجز شدش از شما
 ز ششقه نه از او شمشیر
 ز تخمین فرخون بیشتر از قیاس
 بر آوار آواز صورت از
 جهانی بسیار و جهانی
 شدش قیام بار که گوی ماه

از کتب

برافروختش چهره آرایب
 رمیل از اجل مرغ خوش
 برآمد غریبی چنان تند و تیز
 فرود رفت خورشید چسبید
 غم و درد دست از بسیار یون
 نشان طباخ نیست بر روی ما
 اگر دست لوح خویش است
 همان ترست این نقش را
 بهانست این کشید روی
 کجانی بدان چنگ کشیدن
 ندیده کسی تا بد زندگ
 بجهاد این نامه و لغیب
 بجهاد آئین ناکسته
 دو صد شکر گین شهرت
 گر قلم ز لیلی و مجنون
 شدن نقش فرخ چو پی
 چو باز آمدم زبانها سخن
 شدم چون افسان گویند
 حدیث صحیحی که ساروش کنم
 نکر دم ز فاسد بی فروغ
 ازان است افسان ز شای

ز تجال آزرده گردید لب
 زیر کلاهش بر آورد پر
 که افتاد در آسمان ریخته
 سید کرد یکسب جهان الیکا
 بر از اشک و آه آسمان
 که خسار خود کرد ز غم تابه
 خبست برهین حال پیش آیت
 گستره آنجا فریدون بساط
 که نشست و از اشک طاق
 که روی مین بود شان
 خدای جبارت پانیدی

سیدش خزان به با جانت
 ز باوی که پیروش شد از دماغ
 جهان سرگشته تا مکنده
 بر آورد طاموس ز غراب
 تراشیده ماه نو بر روی
 ز ما در زار اگه آخیزد
 ز رفت آفتابی باوج کما
 بهانست این دو تو نوسب
 همان غصه است این کونین
 کجارت باجم و جام
 نامه بر کس انجیان پایدار

نوشتند در قض روحش ترا
 نشانید من و اما ز ابرخ
 شد ابل جهان تیر تا خنزه
 نهان شد در بر سیه آفتاب
 سیه کرد ازان اقد بر روی
 سنج و میسج ناور و دوشی
 که انجا بیگانهش آفرود
 که زد و سر و پیش کاکوس
 که در چسبند و نذر خون
 چه شد حال افاز و کام او
 خدای جهانست کبریا

انعام این نامه نامی و خستام
 این صحیفه گرامی

شده در طوق و طحال نیت
 بوزان صورت دعویم شده
 ز شیرین خوشبخت نمیشند
 سو نعت نظر گاندهم
 بهای کند زدن و بوش
 از کلبه افشان طارش کنم
 ز سکنده و نقل مروج
 بفرم جبریت یک در

من از روز که طبع گنجین
 ز لیلی و مجنون چه دیدم فرام
 چو آن گلستانه از اترام
 تا شاگی کردم آردم
 در اوراق فیروزه روزگار
 حکتم به ستوران دیگران
 به افسار ز که آردم
 نمودم در جانش آن سلیمان

ز تحریر عنوان پذیرفتند
 شد از غره تا سلخ از استه
 نشستم بصراق تلخ گنج
 بر آسود زان شد آن با
 ازان هم شسته که که نخواست
 که شد چرخ از شک آن
 دیدم در شکسته زنده
 دروغی که نمود و روی
 نکردم فرون بلکه آن
 اگر کوسا شمشیر در سامی

ظفر
چو از
بهر
ستا
درار
در
بک
زما
بغا
بهر
نخ
که
کر

ظفر
ظفر

دران برده ام سیمیا بکا چو این زرکافی کان عیا بود روی رخ شیدگی طراز نیار است مشاطه خورد بتی حلوه داور می لبر ز جادوگری آتش آفرود حسد بر دوزین نهالست چو شد گرم سگایان من این بود طعن این نظامی حسد و گران بود شერთ آن در شرت نی کلک آفاق را کرد بر بدانم اکنون دنیا بود غرض شهت است بر خوج میخشم چون آفرود بروی مین کم بود خانه	گران پیمار شود شرسا ز آرایش که شد نامدار ز پر از مشاطگان نیاید باشان نیاید خت جلوه کرد که آمد بخاره حور و پری بجادوگران حرم ختم چو سفلس که حسرت بود در انداخت سنگی سنگان که حسد چنین کطا حیا ولی مهران جهان براند که در خانه مردان نامی بود ز او صاف شهزادگان از ایشان آن حاصل شد که یابد قبول کمان جهان جها گمیز شد ز فتنه که نبود دران این افسانه بگر کرد خون خانه نقشبند	مرآن چاره داد است قصوری در آئین مسارنج از سوز سپرد خت اطلال که یازده خانی نهادم خیا فسونی دیدم ز بان بند چو زین مطلع نظم مانی قلم زین ناوان این بود جفا ندانست کین شیخ تبا چو سود از نظامی خسرو چه لافی زان است غفل بسی ما خم قصه بر فرغ شب روز او ضامن ختم مر آنچه مقصود بود و سخن کلام ز شهرت ندر کی در نظم من در تمام جهان در اندیشه این سواد کوف بر نقاشی این هاپون بند	که نتواند شکر درون شکست بصاحب عیار این بیارن خود بسر هر چه محتاج چشم غول که کردند و صافیش زمین به لستم زبان جاسدی خند بر آورد و خوشد شهرت علم چو شب که گوری گشت لقا نمیزد زلف بر فرار سپهر چو افعلشان نیست تر تو که نتوان شنیدن کوشش که نبودش دران اندیشه ببین بدینسان پرد ختم بد لخواه داد آسمان کهن گذشته زهر جا که سستی شده آویزه گوش نشاندن بسی کردم وقایع خفته
آسی هاین نقش فرخ نمانا	باجر رسید خزش خیر یاده		

الحمد لله والتمنه که درین ایام فیروزی التیام نسو فخره عشره شماره المسمی ظفر نامه من تصنیف
مولانا عجب دیند باقی در مطبع منشی نول کشور واقع کنه بمباه اکتوبر ۱۸۷۶ طبع شد

خواجه کور و مکار و فرزندین و آسمان آسمان

منوی عمیم النیر و لاجواب کتاب انتخاب زوخرش عینین مستطاب

تصنیف نصیح الفضا و ابلغ البلاغ حاکیم خانانی شروانی بصدرت زین

در مطبعه کور و مکار و فرزندین و آسمان آسمان

اطلاع

اس نطم میں ہر قسم ذوق کی کتب موجود ہیں شائقین کو ہر قسم مطلوب جو عمدہ موجود ہو اور جو کتب
کرنے سے دل سستی جو اور معلوم ہو سکتا ہو کہ نسبت اس سال میں نہایت ارزان بھر فرمائی ہے جو صرف کتب کلیات
دو اوں فارسی و کتب دو اوں اردو فارسی کے لیے تیار ہیں ذیل میں درج کر رہے ہیں۔

کلیات دو اوں فارسی

دیوان حافظ - محشی مشہور دیوان حافظ شیرازی
کاسے -
ایضاً محشی مطبوعہ جدید بہت خوش خط طبع ہوا ہے
کاغذ گنہ و لانا ہی چھتا۔
ایضاً کاغذ سفید گنہ۔
ایضاً کاغذ سری چٹائی۔
شرح دیوان حافظ - اہل سمانی مصطلحات
صوفیہ از مولوی صادق علی صاحب۔
کلیات خزین - یہ ایک مجموعہ غرائب و نوک و گاراز طبع
سحق آفرین شیخ محمد علی خزین اس مجموعہ میں کتب
ذیل شامل ہیں - مباحث عمومی حضرت شافعی
تواریخ سیلابین - قصائد نقدیہ اکملہ امجد -
دیوان و مثنویات صفیر دل رحمن انجمن و مثنوی
خرایات فرنگ نامہ تذکرۃ العاشقین وغیرہ۔
کلیات میرزا بیدل - اس کلیات میں جاہلناہن
میں - کلمات بیدل رقصات بیدل دیوان بیدل
غنا صربیدل -
دیوان بیدل - اسکے حاشیہ پر نکات بیدل
جو اصل نسخہ نقلی بہت عمدہ بہت چھوٹا تھا واسطے
ماہر خط شائقین کے طبع ہوا۔
کلیات سعدی شیرازی - جاوی رسائل مقصد
ذیل - دیوانہ کلیات - کہتا گلستان بوستان
قصاید عمر قضا گد فارسیہ تراجمی ترغیبات کلیات
بذائع خواہم نقل کلیات قدیم قصائد ترغیبات قطعات
ترغیبات مثنویات قطعات مرقعات کلیات ہزلیات
خاتمہ۔
کلیات سعدی - مطبوعہ جدید۔
دیوان مخفی - تصنیف مخفی رہی - یہ اوستا
اہل زبان بھارت نام مقام کا ہے ولایت فارس
میں جو نادانوں میں اسکو کلام زیب النساء کہتے
میں غلط سمجھتے تھے کہ یوں سوا ظاہر ہے۔
دیوان خواجہ معین الدین چشتی - ایک ناماں ہما
صفت یہ تصنیف محض عنایت ایزدی سوا اس
مطبع کو ملی ہے کا طبع ہوئی۔

دیوان حضرت عورت الاعظم - شیخ محمد الدین
کلیات مشہور یہ بیان ہے۔
کلیات نظر غالب فارسی - علیہنا ہزرا
استاد شہنشاہان بہادر دہلوی کا کلام نظم۔
دیوان غنی - مصنفہ ملا محمد طاهر غنی۔
دیوان موزون - من نتائج خیالات عالیہ
راجہ رام نرائن صاحب۔
دیوان صاحب - مشہور دیوان
دیوان ناصر علی - مثنوی و شاعر ایدگار زمانہ
سنا آخرین ہے۔
قصائد جدید نظام - عمدہ عمدہ قصائد فارسی
وارد ہیں۔
دیوان آفتہ - مثنوی ہر گویا صاحب تخلص
ملکہ غالب دہلوی۔
جو بہت نادر دیوان ہزرا گل محمد خان ناطق کوٹلی
اور اسکو گاتہ مثنوی خواہہ سنگھ جو بہت تخلص کا
کلام فارسی شامل ہے۔
کلیات صاحب - کافی از نتائج مطبع ہزرا علی
صاحب تیریزی یہ شاعر شہر استے جو - سی
دیوان مثنوی - مولوی سناست کوٹلی مثنوی کا نوبہ
نظامی۔
دیوان ملالی - مشہور اوستا اہل زبان ہے
مطبوعہ نظامی۔
دیوان نویدی - فارسی غزلین مفید درس اطفال
نویدی تخلص شاعر کی تصنیف مطبوعہ اسدی
خیال بخوردی - نہایت عمدہ مذاق کی کتاب تصنیف
مثنوی شہنشاہ صاحب مرحوم بنارس سے بخورد
تخلص ایدگار ہے۔
کلیات امیر خسرو دہلوی - مجموعہ چار دیوان
دیوان شہداء الصغر - جو کلام صغیر سنین فرمایا
دیوان وسط الحمودہ - کلام جوانی - دیوان
عزت انکمال جو کمال شکر کے چاکشیں برس میں فرمایا
دیوان نقیہ نقیہ جو گوہری میں فرمایا۔
کلیات جامی - یہ کلیات ولایت کے خط کا پورا ہے۔

